



T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN E-YAZMA ALIŞKANLIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MURAT KAYA

DANIŞMAN:
Doç. Dr. Sedat MADEN

Giresun-2019



T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN E-YAZMA ALIŞKANLIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MURAT KAYA

DANIŞMAN:
Doç. Dr. Sedat MADEN

Giresun-2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 11.06.2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Murat KAYA'nın "Ortaöğretim Öğrencilerinin E-yazma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi" başlıklı tezini incelemiş olup aday 24.06.2019 tarihinde saat 14.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)		
Üye		
Üye		
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2019

Doç. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaöğretim Öğrencilerinin E-yazma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

24.06.2019

Murat KAYA



ÖN SÖZ

Değişen ve gelişen dünyanın bütün sorularına cevap verebilmek adına insanoğlu her gün kendini yenileme ve geliştirme çabası içerisinde. Özellikle eğitim faaliyetleri içerisinde değerlendirilen bilgiye erişim ve etkin öğrenme yöntemleri bu alanın önemli bir parçasıdır. Okullarda akıllı tahta uygulamasıyla başlayan bu süreç sosyal hayatın her alanında etkili iletişim kurabilmek adına yazma etkinliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazma eylemi etkili bir iletişim için önemli bir adımdır. Bu noktada birey yazma faaliyetlerini ne kadar etkin kullanabilirse bir o kadar öğrenme ve dönüt alabilme yeterliliğine de sahip olabilmektedir. Okullarda akıllı tahta uygulamalarıyla e-yazma etkinliği olarak karşımıza çıkan bu süreç günlük hayatta telefon, tablet ve bilgisayar kullanma becerisi olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin günlük kullanım alışkanlıklarının ve yazma becerilerinin değerlendirilerek ortaya çıkan e-yazma alışkanlıkları bu çalışmanın kilit noktası olacaktır. Bu araştırma ile ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Geçmişten günümüze uzanan eğitimin bu anlamlı yolunda hayatımda iz bırakan değerli hocalarıma ve büyüklerime bu satırlarda şükranlarımı sunmak şahsım adına önemli bir fırsattır. Yüksek lisans eğitimi sürecinde tanıma şerefine layık olduğum, bu yolda kendisinden çok şey öğrendiğim, inanç ve kararlılığıyla bana her daim yol gösteren ve her ne koşulda olursa olsun her zaman yanımda duran çok değerli hocam ve danışmanım Sayın Doç. Dr. Sedat MADEN'e şükran ve teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca öğrencilik ve öğretmenlik hayatım boyunca kariyer planlamamda her zaman desteğiyle yanımda duran değerli abim Prof. Dr. Mehmet Devrim AYDIN'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Emegın ve zamanın cömertçe harcadığı bu anlamlı süreçte desteğini asla benden eksik etmeyen, anne ve babama; bu yolda bana gösterdiği sabır, kararlılık ve moral için oğlum Murat Kayra KAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu çalışmanın hazırlanma sürecinde ölçek çalışmalarında bana yardımcı olan öğretmen arkadaşlarıma, Türk Dili ve Edebiyatı zümre öğretmenlerime ve sevgili öğrencilerime teşekkürü bir borç bilirim.

GİRESUN, 2019

Murat KAYA

Ortaöğretim Öğrencilerinin Elektronik Yazma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi

Özet

21. yüzyıl öğrencilerin eğitim ortamlarında elektronik kaynaklardan yararlanarak öğrenmeyi gerçekleştirdikleri bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler sınıf içi veya dışında farklı öğrenme ortamlarında çeşitli elektronik kaynakları aktif olarak kullanabilmektedirler. Özellikle cep telefonu, tablet ve bilgisayar ortamlarındaki farklı uygulamalar ile eğitim-öğretim imkânları oldukça genişlemektedir. Öğrencilerin hem sosyalleşme imkânı bulup hem de öğrenme ortamına sahip olduğu bu kaynaklar zamanla daha da gelişerek imkanlarını arttırmaktadır. Teknolojinin hayatımızın her alanına etki ettiği bu yüzyılda özellikle eğitim ortamlarında elektronik kaynakların hızla yaygınlaşması okullardaki imkanları da kolaylaştırmıştır.

Türkiye’de ilk ve ortaöğretim okullarında yürütülen FATİH projesi kapsamında öğrenciler etkileşimli tahta ve tablet uygulamalarıyla elektronik ortamlarda edebiyat eğitimi alabilmekte ve modern çağın gereklerine uygun ders materyallerini kullanabilmektedirler. Özellikle elektronik yazma ve okuma etkinlikleri ile edebiyat eğitimi daha aktif bir hale gelebilmektedir. Bu amaçla EBA ve LİSEGO altyapılı ders içerikleri öğrencilerin beğeni ve dikkatini çekerek edebiyat eğitiminde kayda değer bir ilerleme göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını değerlendirmektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılarak öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları konusundaki var olan durumları gözlenmiştir. Tarama modeli geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu amaçla araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Giresun ilinde öğrenim gören 1248 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak e-yazma alışkanlıkları ölçeği uygulanmıştır. Bu ölçek alan yazın taramasından hareketle öğrencilerin yazma becerileri göz önüne alınarak özgün bir şekilde hazırlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının olumlu düzeyde artış gösterdiği gözlemlenmiştir.

Anahtar sözcükler: e-yazma, yazma eğitimi, klavye, alışkanlık, ortaöğretim

Evaluation of the Secondary School Students' Electronic Writing Habits

Abstract

21st century is a period in which students use electronic sources in their educational environment to learn. In this period, students can use different electronic sources actively inside or outside the classroom. Education and training facilities have been extended with different applications especially in mobile phone, tablet and computer environment. These sources, which students both have the opportunity to socialize and have a learning environment, increase their opportunities in course of time. In this century, which technology affects our life in every aspect, the rapid spread of electronic sources ,especially in education, facilitated the opportunities in schools, too.

In Turkey, with the scope of FATİH Project in primary and secondary schools, students can have literature education in electronic environment with interactive boards and tablet applications and also they can use the course materials which are appropriate to the requirements to the modern era. Especially with the electronic writing and reading activities literature education can become more active. For this purpose, course contents of EBA and LISEGO attract the students' appreciation and attention and remarkable progress in literature education can be seen.

The aim of this study is to evaluate the secondary school students' e-writing habits. In the research, students' existing e-writing habits have been observed by using descriptive survey model. The descriptive survey model is a research approach that aims to define a past or an existing situation as it exists For this purpose, the sample of this research has been consisted of 1248 secondary school students who are studying in Giresun in 2015-2016 academic year. In this research as a data collection tool, e-writing habit scale has been applied. This scale has been prepared in an original way by considering the students' writing habits based on the survey. According to the findings obtained from the research it has been seen that secondary school students' e-writing habits have positive development.

Keywords: e-writing, writing education, keyboard, habit, secondary education.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
GİRİŞ	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	5
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
Araştırmanın Varsayımları.....	7
Tanımlar	8
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
1.1.Yazma Becerisi	9
1.1.1.Yazmanın Edinimi ve Gelişimi	11
1.1.2 Yazılı Anlatımın Unsurları	12
1.1.3 Yazma Süreci	14
1.2.Yazma Eğitimi	15
1.2.1.Türkçe Öğretiminde Yazma.....	19
1.2.2 Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Yazma	23
1.3.Teknolojik Gelişmelerin Dil Becerileri Üzerine Etkisi	34
1.3.1.Dinleme Becerisi ve Teknoloji.....	34
1.3.2.Konuşma Becerisi ve Teknoloji	36
1.3.3.Okuma Becerisi ve Teknoloji	38
1.3.4.Yazma Becerisi ve Teknoloji	41
1.4.Elektronik Ortamlarda Yazma (e-yazma)	43
1.4.1. Elektronik Yazma.....	43

1.4.2. Kalem ve Klavye ile Yazma Arasındaki Farklar	46
1.4.3. Elektronik Yazma Araçları	48
1.4.4. İlgili Araştırmalar	55
İKİNCİ BÖLÜM	59
2. YÖNTEM	59
2.1. Araştırmanın Modeli	59
2.2. Evren ve Örneklem.....	59
2.3. Veri Toplama Araçları.....	63
2.4. Veri Toplama Süreci	64
2.5. Veri Analizi.....	65
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	66
3. BULGULAR	66
3.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Elektronik Yazma Alışkanlık Düzeylerine Yönelik Bulgular	66
3.2. Genel Yazma ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	68
3.3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	70
3.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	71
3.5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları İle Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	72
3.6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	73
3.7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	74
3.8. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	76
3.9. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları ile Elektronik Yazma Alışkanlıklar Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	79
4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	79
4.1. Öneriler	84
KAYNAKÇA	86
EKLER	93
ÖZ GEÇMİŞ	96



KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Akt.	: Aktaran
e	: Elektronik
e-yazma	: Elektronik Yazma
vb.	: Ve benzeri
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	: Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Türkçe Dersi Öğretim Programı Yazma Becerisi Kazanım Tablosu.....	22
Tablo 2. Mektup/E -Posta	28
Tablo 3. Günlük/Blog	29
Tablo 4. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı Yazma Becerisi Kazanım Tablosu	31
Tablo 5. İnternet Kullanım Amaçları.....	53
Tablo 6. Cinsiyet ile İlgili Bilgiler.....	60
Tablo 7. Örneklem Grubuna Ait Bilgiler	61
Tablo 8. Evde Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Bilgiler	61
Tablo 9. İnternet Bağlantısı ile İlgili Bilgiler	62
Tablo 10. Cep Telefonu Kullanma ile İlgili Bilgiler	62
Tablo 11. Cepten İnternete Bağlanma ile İlgili Bilgiler	63
Tablo 12. Ortaöğretim Öğrencilerinin E-yazma Alışkanlık Düzeyleri.....	66
Tablo 13. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel Yazma Alışkanlık Düzeyleri	68
Tablo 14. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve E-yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki	70
Tablo 15. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri	71
Tablo 16. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları.....	72
Tablo 17. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları	73
Tablo 18. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları	74
Tablo 19. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları	76
Tablo 20. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları	77

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Genel ve E-yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki.....	70
Şekil 2: Öğrenci Cinsiyetleri	71
Şekil 3: Evde Bilgisayar Kullanma Durumları.....	73
Şekil 4: Evden İnternete Bağlanma Durumları.....	74
Şekil 5: Cep Telefonu Sahip Olma Durumları.....	75
Şekil 6: Cepten İnternete Girme Durumları.....	77
Şekil 7: Kitap Okuma Sıklıkları.....	78



GİRİŞ

Değişen ve gelişen bilim-teknoloji aygıtları insanoğlunun evrende var olma sürecine hizmet etmektedir. Hayatın her karesinde kendine yer bulan teknoloji hareketleri 21. yüzyılda tüm dünyanın hayretle takip ettiği doğal bir süreç olmuştur. Sosyal hayatın bütün unsurlarında gelişen teknolojinin en son örneklerini görmek mümkündür. Bununla birlikte özellikle eğitim sahasında da teknolojik yeniliklerin bireylere öğrenme ortamında sağladığı kolaylıklar dijital okuryazarlık kavramına da zemin hazırlamaktadır.

Doksanlı yıllardan sonra hızla gelişen internet kullanımı bireylerin ekran okuma ve yazma becerilerine önemli katkı sağlamıştır. Özellikle e-mail, resim, fotoğraf, dijital içerikleri görüntüleme ve bilgi paylaşımı bu ortamların kullanım oranını büyük oranda artırmıştır. İnternet kullanımı bireylerin dijital ortamlardaki metinleri okuma ve anlamlandırma sürecine katkı sağlarken diğer taraftan da yazma becerilerine doğrudan olumlu etki sağlamaktadır. Zamanla değişen metin türleri bir metni sadece yazılı olmanın dışında sesli ve görsel içeriklerle de sunmaya başlamıştır. Bu bağlamda e-yazma kavramı değişen yazma ortamlarını ayrı bir çerçeveye yerleştirmiştir. Özellikle teknolojik değişimin olduğu her alanda e-yazma kavramından bahsetmek ve bu kavramı etkin bir şekilde açıklamak yazma eğitimi açısından büyük önem arz etmektedir. Öğrencilerin eğitim hayatları boyunca sahip olmaları gereken e-yazma becerisi hayat boyu öğrenme basamaklarında önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler sahip oldukları bu kazanımları hayatın her aşamasında aktif bir şekilde kullanmaktadırlar.

E-yazma sürecinde yer alan kazanımlar geleneksel yazmadan belirli noktalarda farklıdır. Bireyler yazma sürecini sadece kelime, cümle veya metin olarak algılamazlar. E-yazma ortamında bütün bu özelliklere ek olarak ses, resim ve videolar da bireyin yazma becerisine katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan teknolojik gelişmelerle klavyeyle yazma işlemi gerçekleştirenlerin kalemle yazı yazanlara oranla hareketlerinde ve algılamalarında da bazı farklılıklar görülmektedir. Klavyeyle yazı yazanların biçim, tür ve okunaklılık açısından kalemle yazanlara göre daha farklı sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir.

Yazma alanındaki araştırmalar, kalem ve klavye ile yazı yazma arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar el hareketleri, dikkat, anlama ve zihinsel işlemler yönüyle ele alınmakta hem olumlu hem de olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Klavye ile yazma bireyin yazma hareketlerini ve harflere ilişkin yön algılarını değiştirmektedir. Sürekli klavye kullanan yetişkinlerde bu durum açıkça görölmektedir. Ayrıca gözün hem ekrandaki yazıları izlemesi hem de klavyede tuşların yerini bulmaya çalışması, dikkatin ikiye bölünmesine neden olmaktadır. Parmakların sürekli klavye üzerinde gezmesi, tuşların ses çıkarması gibi durumlar bedensel ve zihinsel yorgunluğu artırıcı olmaktadır. Bu olumsuzluklara rağmen klavye ile yazmanın bireylere çeşitli yararları vardır. Klavye ile yazı yazarken iki el birlikte kullanılmaktadır. Bu durum beynimizin her iki yarım küresini harekete geçirmekte, üst düzey dikkat, yaratıcılık, üreticilik gibi çeşitli becerileri geliştirici olmaktadır. Bunun yanında hızlı yazma, nitelikli yazma, nitelikli ve okunaklı metinler üretme gibi yararları da bilinmektedir (Güneş, 2013, 20).

Öğrencilerin klavye temelli yazma becerileri günümüzde teknolojinin bir getirisi olarak hayatın önemli bir parçasıdır. Cep telefonu, tablet ve bilgisayar başında klavye kullanan bireyler bu becerilerini sürekli tekrarlarla geliştirmektedirler. Böyle bir ortamda bireylerde zaman içerisinde kalemle yazmanın unutulabileceği düşüncesi de ortaya çıkarmaktadır. Gelişen teknolojiyle birlikte zaman içerisinde klavyeyle yazmanın daha da hızlanacağı ve toplumun bütün yapılarına hâkim olacağı görüşü de önem kazanmaktadır. Bu noktada kalem ve klavyeyle yazma arasında bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Yazma becerisindeki bu farklılıklar her ne kadar doğal bir durum gibi gözükse de yazma becerisinin gelişimi ve değişimi açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Bireylerin ekrana yazma eylemi diğer günlük aktivitelerle benzerlik göstermektedir. Günümüzde bir alışkanlık hâline gelen ekrana yazma becerisi temel alışkanlıklarımızla aynı hızda gelişim göstermektedir. Bu durumun etkilerini bütün yönleriyle incelemek, var olan durumu değerlendirmek gerekmektedir.

Ekrana yazma işlemleri bilgisayarda klavye ve tuşlar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında kalemle yazmaya göre farklılıklar göstermektedir. Bilgisayarda önceden programlanan yazılımlar vasıtasıyla e-yazma işlemleri yapılabilmektedir. Bilgisayar yazılımlarında bu amaçla kullanılan en yaygın programlardan biri office programlarıdır. Word programı bireyin yazma gereksinimlerini en kolayca indirerek yazma hatalarına karşı da bireye yol göstermektedir. Word programında çeşitli yazı tipleri, şekiller ve ifadelerle yazma birey için oldukça kolay bir hale gelmektedir. Silme, kopyalama ve yapıştırma işlemleriyle yazılmak istenen ifadeler daha kolay yazılabilmektedir. Yazılanlara ait

sayfa numaraları, dipnot ve içindekiler kısımları da Word aracılığıyla kolaylıkla yapılabilmektedir. Bu işlemler yazma eylemini kolaylaştıran ve bireye farklı bir yazma deneyimi yaşatan önemli adımlardır. Bununla birlikte yapılan bütün bu işlemlerin bazı olumsuz yönleri de bulunmaktadır.

Ekran yazmada ekran ışığının göze yansımaları, sürekli parıltıların olması, gözün seçerek okuması, zihnin parça parça bilgileri birleştirmesi gibi nedenler, göz ve zihni yormakta; giderek genel bir yorgunluğa neden olmaktadır. Ekran başında oturmuş biçiminin uygun olmaması da beden yorgunluğunu arttırmaktadır. Ekran yazmanın görsel rahatlığı konusunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Görsel, zihinsel ve bedensel yorgunluk nedeniyle ekrana yazma etkinlikleri ilk ve ortaokul öğrencilerine uzun süreli önerilmemektedir. İlk ve ortaokul düzeyinde öğrencilerin önce kâğıda yazma becerileri geliştirilmeli, ardından ekrana yazmaya geçilmelidir (Güneş, 2003, 24).

Öğrencilerin temel yazma becerilerini kazanmış olması e-yazma açısından oldukça önemlidir. E-yazma çalışmalarında zihinsel ve bedensel olarak belirli bir gelişimi tamamlamış olan bireyler daha başarılı olabilmektedirler. E-yazmanın bireye kazandırdığı olumlu tarafları da oldukça fazladır. Elektronik yazma öğrencilerin zihinsel ve sosyal becerilerine katkı sağlamaktadır. Bu aşamada öğrencilerin ilk ve orta öğrenimlerinde temel yazma becerileri yeterli düzeye ulaştıktan sonra ortaöğretim düzeyinde öğrencilere uygun bir program dâhilinde e-yazma çalışmaları yaptırılmalıdır. Böylelikle okuyan, yazan, düşünen ve sorgulayan bireyler toplumun geleceğine yön vereceklerdir.

Problem Durumu

İnsanoğlu değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmak ve kendine hayatta iyi bir yer edinmek için eğitimi bir araç olarak kullanır. Bu amaçla yaşam boyu eğitim almak ve kendini yenileyen dünyaya hazırlamak durumundadır. Eğitimin sistemli ve düzenli bir bütünlük içerisinde edinilmesi bireyi bu noktada amacına rahatlıkla ulaştırabilmektedir. Bireylerin okul çağında aldıkları eğitim bu sürecin önemli bir parçasıdır. Okuma ve anlamlandırma şeklinde başlayan bu süreç zamanla yerini diğer becerilere bırakmaktadır. Okuduğunu anlayan ve anlamlandıran birey yazma becerisini edinmesiyle var olan bu durumu geliştirecektir. Böylece hayat boyu devam eden öğrenme süreci okuma ve yazma becerilerinin gelişimiyle kendini sürekli yenileyecektir. Bu duruma yön veren en önemli etkenlerden biri de teknolojik gelişmelerdir. Teknolojik gelişmelerin varlığı bu becerilere yön veren önemli bir etkidir.

Yazma eylemi bireyin anlamlı ve kurallı cümleler kurma işine dayanmaktadır. Bu süreçte birey düşünerek ve ifadeleri sıraya koyarak bu eylemi gerçekleştirdiği için yazma becerisi her birey için yeterince tercih edilmemektedir. İlk okuma-yazma faaliyeti ile başlayan bu beceri, varlığını devam ettirdiği oranda kendini yeniler ve geliştirir. Özellikle ilk ve ortaöğretim düzeyinde yapılacak olan yazma etkinlikleri bireyin yazma başarısına büyük katkı sağlamaktadır. Ancak dikkatle incelendiğinde ilkokuma-yazma faaliyetleriyle başlayan bu beceri bireyin ilerleyen yaşlarında giderek azalmaktadır. Öğrencilik hayatının ilk yıllarında temel harf kullanımı ve yazma çalışmaları bu becerinin edinilmesi için oldukça fazla ve sürekli yapılmaktadır. Öğrencide bu becerinin gerçekleşmesi ve gündelik hayatında uygun düzeyde kullanılmasından sonra artık birey gereksinim duydukça bu beceriyi kullanmaya devam etmektedir. Bu durum öğrencinin orta ve yükseköğrenim aşamalarında kendini daha fazla göstermektedir.

Okumada olduğu gibi yazmada teknolojik gelişmelerden etkilenmiştir. Kullanılan araca göre zamanla yazmanın tanımı değiştiği gibi her geçen gün yeni yazma araçlarının devreye girmesiyle de bu tanımın değişeceği de açık bir gerçektir. Çok eski çağlarda çivi ile taş üzerinde belli işaretlerle oluşturulan yazma eylemi, kuş tüyü, kemik, ot parçaları gibi farklı araçlarla devam etmiştir. En genel ifadesiyle yazma denildiğinde akla gelen kalem objesinin yerini teknolojik gelişmelerle zamanla klavyeler belki de elektronik kalemler alacaktır. Günümüzde insanların teknolojiyle iç içe bir hayat yaşamalarından dolayı her geçen gün insanların artık kâğıdın yanı sıra ekrandan okumaya yöneldikleri ve ekrandan yazmaya başladıkları görülmektedir. Bu oranın teknolojik ilerlemelere bağlı olarak her geçen gün artacağı düşünülmektedir (Polat, 2018, 2).

Özellikle günümüzde hızlı ve daimî değişim her alanda olduğu gibi yazma alanında da kendini göstermektedir. İnsanoğlu hayatın her alanında bilgi teknolojilerini ve bağlı bulunduğu tüm araçları aktif olarak kullanmaktadır. Bugün cep telefonları, bilgisayarlar, tablet ve tüm dijital ortamlar hayatımızda önemli ölçüde yer teşkil etmektedir. Aktif bir şekilde bu dijital ortamlar üzerinden mesaj yazma, bilgi paylaşma ve yorum yazma gibi birçok yazma eylemi gerçekleştirmektedir. Bu noktada gündelik yazma faaliyetlerinin tamamına yakını bu ortamlarda meydana gelmektedir. Birey dokunmatik ekranlar üzerine yazarak yazma becerilerini bu doğrultuda kullanmaktadır.

Yazma faaliyetlerinin bu derece yoğun olarak gerçekleştiği günümüzde bu eylemlerini ne şekilde geliştiği cevap bekleyen sorular arasındadır. Örneğin okul çağında gerek okulda gerekse de sosyal çevrede her türlü ortamda kullanılan bu

beceri nasıl bir gelişim göstermektedir? Ayrıca ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlık düzeyleri ne düzeydedir gibi sorular göz önüne alındığında cevaplanması gereken önemli noktalar olarak görülmektedir. Yazma faaliyetlerinin dijital ortamlarda yoğun bir şekilde gerçekleştiği günümüzde özellikle okul çağındaki öğrencilerin genel yazmadan uzaklaşarak tamamen bu alana yönelmeleri dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Bu çalışmada var olan bu durumdan hareketle öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları incelenerek geleneksel yazma ile karşılaştırması yapılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları ne düzeydedir?
2. Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
3. Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
4. Ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
5. Ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlanma durumu ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
6. Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu sahibi olma ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?
7. Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonuyla internete girme ile e-yazma alışkanlıkları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Dünyada teknoloji kullanımı her geçen gün daha da önemli bir hâle gelmektedir. İnsanoğlu bu düzen içerisinde kendine yer bulabilmek adına teknolojinin bütün imkânlarından faydalanmak durumunda kalmaktadır. Cep telefonu, bilgisayar ve tablet kullanımı ile başlayan bu süreç bireylerin eğitim

hayatlarında da kendini önemli ölçüde göstermektedir. Öğrenciler okul ortamında FATİH Projesi kapsamında akıllı tahtalarla tanışarak teknolojiyi eğitim ortamlarında da kullanabilmektedirler. Akıllı tahta uygulamalarıyla tahta üzerinden kontrol edilebilen, ayrıca etkileşimli bir şekilde öğrenci tableti üzerinden de kontrolü sağlanabilen bir eğitim ortamı oluşturulmaktadır.

Öğrencilerin e-yazma becerilerini kullandığı eğitim ortamları onların gelişimlerine büyük katkı sağlamaktadır. Öğrenciler günlük hayatın her alanında özellikle de iletişim halinde yazma becerilerini sık sık kullanırlar. Sosyal yaşamın bir gereği olarak her fırsatta iletişim halinde olduğu göz önünde bulundurulursa bu becerinin gün içerisinde ne kadar kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. İnsanlar evde, okulda, hastanede, pastanede vb. yerlerde birçok kez haberlere ulaşmak, bilgiyi kullanmak, mesaj yazmak, cevap vermek gibi belirli amaçlarla bu etkinliği birçok kez kullanırlar. Ayrıca bu becerinin özellikle okul ve eğitim ortamlarında öğrencilerin okuma ve yazma becerilerine katkı sağladığı da görülmektedir.

Elektronik gelişmelerle birlikte gündeme gelen tuşlarla yazma eğitim alanında köklü değişiklikleri beraberinde getirmektedir. Okullarda çoğu öğrencinin bilgisayarı tercih ettiği ve tuşlarla yazı yazdığı görülmektedir. Özellikle hızlı not almak ve yazıları paylaşmak için ekrana yazma tercih edilmektedir. Hatta yazı çalışmalarını bile Word ve TextEdit gibi bilgisayar dosyaları üzerinde yapılmaktadır. Araştırmalar tuşlarla yazma alışkanlığının çoğu gelişmiş ülkede hızla yayıldığını göstermektedir (Güneş, 2016,23).

E-yazma çalışmalarının hızla gelişmesi öğrencilerin yazma alışkanlıklarını da değiştirmektedir. Öğrencilerin hayat boyu öğrenme süreçlerinde her zaman kullanacakları e-yazma becerisi, eğitim hayatları boyunca var olan önemli beceriler arasındadır. “Kalem ve tuşlarla yazma öğretiminin etkilerini belirlemek amacıyla daha çok anaokulu ve ilkokul öğrencileriyle çalışmalar yapılmaktadır” (Güneş, 2016, 27). Ayrıca var olan bu durum da göz önüne alındığında ortaöğretim öğrencileri üzerine böyle bir çalışmanın bulunmayışı da araştırmanın önemini arttırmaktadır. Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının tespiti açısından önem teşkil etmektedir. Çalışma sonucunda ulaşılan bulgular ile ortaöğretim öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarına yönelik durumları belirlenerek yazma beceri düzeyleri tespit edilmiş olacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı Giresun iline bağlı liselerde eğitim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın süresi 2015-2016 bahar yarıyılı ve yüksek lisans tez süresi ile sınırlandırılır.
3. Araştırma, çalışmalar kapsamında ulaşılan bilgi ve bulgularla sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada belirlenen ortam ve öğrenme özellikleri başka çalışma gruplarında uygulandığında benzer sonuçlara ulaşılacağı varsayılmıştır.
2. Araştırmacının yaptığı incelemenin objektif olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmada; çalışma grubundaki öğrencilerin ölçeklerdeki cevaplarının doğruları yansıtacak şekilde olduğu düşünülmüş ve çalışma buna göre yürütülmüştür. Ayrıca materyallerin taranması sırasında oluşabilecek olan araştırmacıdan kaynaklı ve tesadüfi hataların olmadığı varsayılmıştır.

Tanımlar

Dijital: Verilerin bir ekran üzerinde elektronik olarak gösterilmesi (TDK, 2019).

Elektronik: Serbest elektronların etkisiyle oluşan olayları inceleyen bilim dalı (TDK, 2019).

Alışkanlık: İnsanların hayatında sürekli var olan, yaşantısında etkili ve belirleyici rolü bulunan, fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal tutumlarına yön veren kişiliklerini ve karakterlerini oluşturan davranışlardır (Orhan, 2017, 302).

E-yazma: Bireylerin cep telefonu, tablet, bilgisayar, akıllı tahta gibi dijital ortamlara yazma eylemidir.

Yazma: Öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmalarınıdır (MEB, 2006, 7).

Yazılı Anlatım: Düşündüklerimizi, duygularımızı, tasarladıklarımızı ve görüp yaşadıklarımızı yazıyla anlatmanın, başka bir deyişle başkalarıyla iletişim kurmanın ve kendimizi ifade etmenin yollarından biri (Sever, 2004,

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Yazma Becerisi

İnsanlar doğal yaşamın gereği olarak çeşitli şekillerde birbirleriyle iletişim kurma ve anlaşma isteği içerisindeyler. Konuşarak, yazarak veya dijital içeriklerle (cep telefonu, bilgisayar, tablet) iletişim imkanlarından faydalanmaktadırlar. Birey dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerilerini kullanarak sağlıklı bir iletişim kurabilir. Etkili bir iletişim bu becerilerin doğru ve yerinde kullanılmasıyla gerçekleşir. Dil becerilerinin doğru ve etkin kullanılması iletişimde verilmek istenen mesajın da yönünü belirler. Bu durum sözlü ve yazılı iletişimde mesajın kalıcılığı ve devamlılığı açısından oldukça değerlidir. Özellikle yazılı iletişim yolları bugün sıklıkla kullandığımız önemli bir iletişim biçimidir. Yazılı iletişim ile iletiler daha çabuk ve doğru bir şekilde verilebilir. Yazılı iletişim ile verilmek istenen mesajın kalıcılığı ve sürekliliği sözlü iletişim yollarına göre daha yüksektir. Bu açıdan değerlendirildiğinde yazılı kaynaklar sözlü kaynaklardan daha güvenilir ve belge niteliği taşımaktadır.

Yazı kavramının insanlık tarihindeki yeri oldukça büyüktür. Toplumlar, kültürel yapılarındaki yazılı metinlerle varlığını bir sonraki nesile aktarabilmiştir. Yazma becerisini geliştiren ve bu beceriyle kendini kanıtlayabilen milletler bu özelliğiyle tarihte iz bırakmışlardır. Özellikle Türk tarihine bakıldığında tarihimizdeki yazılı kaynakların günümüzü aydınlatması bu durumun en güzel örneklerindendir. Yazılı metinlerle başlayan Türk edebiyatı bugün de verdiği yazılı örneklerle gelecek nesillerin edebiyatına kaynaklık edecektir. Yazma kavramı toplumdan faydalanan ve bireyin kendi çabasıyla gelişen önemli bir beceridir. Yazı bu özelliğini insanların sosyal hayat içerisinde kurduğu ilişkilerden ve eğitim sürecinde edindiği becerilerden alır. İlkokuma yazma etkinlikleriyle başlayan bu süreç hayat boyu devam eder. Yazı bu özellikleriyle bireylerin hafızası olur ve her zaman gelişir.

“Yazma, aktarılmak istenen anlamların harf adı verilen sembollerle kodlanmasıdır. Kodlama, üzerinde uzlaşmış ortak kod ve sembollerle gerçekleşir. Kişinin kendini aktarma isteğinin sonucu olarak gerçekleşen yazma işi, esasen düşüncenin dışavurumudur” (Maden ve Karadağ, 2013, 266). Günümüzde yazma, hayatın hemen her alanında karşımıza çıkan temel bir ihtiyaçtır. İnsan doğası gereği anlatma isteği duyar ve esasen bu durum insanın toplumsal bir varlık olmasından kaynaklanmaktadır. Anlatma isteğinin, başka bir deyişle düşüncüyü dışa vurma ihtiyacının giderilmesinde tercih edilebilecek yollar konuşma ve yazmadır. TDK sözlüğünde yazma şu şekilde ifade edilir: “Yazmak işi, tahrir” (TDK, 2011, 2512). Bireylerin toplumsal yapı içerisinde dili kullanma durumları onların yazma becerilerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Yazma eylemini okulda, iş hayatında, sosyal medyada veya internet ortamında kullanan birey bu becerisini sürekli olarak geliştirir. Hayatın her aşamasında bireyle birlikte değişen ve gelişen yazma becerisi hayat boyu öğrenmenin en önemli örneklerindedir.

Yazma becerisi bireyin kendi ilgi ve ihtiyaçlarını doğru ifade edebileceği bir süreci içinde barındırır. Duygu ve düşüncelerin paylaşıldığı bu süreç içerisinde, birey yazma becerisini hem gündelik hayatın gereksinimlerini karşılamada hem de statüsü gereği gerekli olan durumlarda kullanır. Yazma becerisi eğitim-öğretim faaliyetleriyle başlayan ve hayat boyu gelişimini sürdüren bir özellik taşır.

Sahip olduğumuz meslekler, yazma becerisini kullanma ihtimalimizi arttırır ya da azaltır. Hangi meslekle uğraşırsak uğraşalım, yazma ihtiyacı hissederiz, ancak bazı meslekler yazma becerisinin çok daha fazla kullanıldığı alanları kapsamaktadır. İlköğretim sonrası eğitime devam eden bir öğrenci lise ve yüksek öğretim sürecinde yoğun olarak yazma becerisini kullanmak durumundadır. Bu kişilerin meslek hayatı içinde de yazma ihtiyacı, örneğin bir çiftçiye göre çok daha yüksek olacaktır. Şu unutulmamalıdır ki modern toplumlarda her insan günlük hayat içinde birçok durumda yazma ihtiyacı hisseder ve ilköğretim okullarında verilen yazma eğitimi bu ihtiyaçları asgari düzeyde karşılayabilecek nitelikte olmalıdır (Maden ve Karadağ, 2013, 267).

Yazma becerisi bireyin hayat boyu kullanacağı ve geliştireceği bir beceridir. Eğitim-öğretim hayatında, okuma becerisiyle hız kazanır ve özellikle bireyin ilköğretim sonrasındaki eğitimiyle önemli derecede gelişir. Yazma becerisi bu süreci bireyin eğitim hayatında e-yazma becerisiyle tanışmasıyla sürdürür. Özellikle ortaokulda Türkçe dersinde, ortaöğretim düzeyinde ise Türk dili ve edebiyatı ders kazanımları içerisinde e-yazma uygulamaların yer alması yazma becerisinin

gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yazma becerisi tüm bu bileşenleriyle öğrencilerin eğitim hayatlarına yön vererek ve onların akademik başarılarını destekler.

1.1.1. Yazmanın Edinimi ve Gelişimi

Yazma eylemi bir ürün ortaya çıkarmaktır. Bu ürün, bireyin istek ve ihtiyaçlarını açıklayabilen veya sorulara cevap verebilen bir üründür. Ortaya çıkan bu ürünlerin ifade karşılıklarının seçimi ile bütün bunların şekillerle ve dilin var olan yapısına uygun olarak açıklanması yazma eyleminin yapısı içerisinde yer almaktadır. Bu üretim aşamasının bütün adımlarında ne kadar titiz davranılırsa, gerçekleşen ürün yani yazılı metin, tam olarak ifadesine kavuşmuş olacaktır. Birey ilk okuma ve yazma sürecini ilkokulda Türkçe dersi ile alır. “İlk okuma yazma öğretimi, temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı değildir. Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır. İlkokuma yazma süreci şu aşamalar izlenmelidir:

- 1) İlkokuma yazmaya hazırlık
 - a) Dinleme eğitimi çalışmaları
 - b) Parmak, el ve kol kaslarını geliştirme çalışmaları
 - c) Boyama ve çizgi çalışmaları
- 2) İlk okuma yazmaya başlama ve ilerleme
 - a) Sesi hissetme, tanıma ve ayırt etme
 - b) Harfi okuma ve yazma
 - c) Harflerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma
 - d) Metin okuma
- 3) Bağımsız okuma ve yazma” (MEB, 2018, 10)

İlkokuma ve yazma sürecinin bu aşamaları bireyin okuma ve buna bağlı olarak gelişen yazma ediniminin temel basamaklarıdır. Özellikle yazma becerisinin gelişmesinde büyük rol oynayan okuma çalışmaları bireyin yazma gelişimine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Yazma eylemi, dil becerilerinin yanında zihinsel süreçler iç içe olması nedeniyle çok sayıda becerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Yazma, özellikle öğrencilerin düşüncelerini genişletme, bilgilerini düzenleme, dili kullanma, bilgi

birikimlerini zenginleştirme ve zihinsel sözlüklerini geliştirmelerine yardım etmektedir. Yazma aynı zamanda öğrencilere düşüncelerini aktarma, uygulama ve somutlaştırmaya izin veren bir süreçtir. Bu yönüyle yazma öğretimi, öğrencinin zihinsel gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum toplumsal açıdan da ele alınmaktadır. J. Goody tarafından ortaya konulan “beyin teknolojisi” teorisine göre, okuma-yazmanın gelişimiyle birlikte toplumlar, geçmişini ve günlük olayları yazıya aktarmış, geçmiş olaylarla günlük olaylar arasında bağ kurmaya başlamışlardır. Böylece insanlarda merak etme eğilimi başlamış, okumayla birlikte beyin gelişmiş, zihinsel beceriler zenginleşmiş ve düşünme süreçleri hızla gelişmiştir. Böylece ne, neden, niçin gibi sorular çoğalmış, olaylar üzerinde sorgulamalar, analizler ve sentezler yapılmıştır. Kısaca okuma, yazma, anlama ve düşünme becerilerini geliştirmektedir (Güneş, 2013, 159).

Bireyin düşünme becerilerindeki artış var olan ihtiyaçlar doğrultusunda kendini sürekli geliştirmektedir. Kişinin anlatma isteği ve ifade etme gücü onu yazma becerisini kullanmaya yöneltmiştir. Anlatma isteği bireyin yazma ihtiyacını oluşturan önemli bir gereksinimdir. Anlatılmak istenenlerin yazıyla ifade edilmesi yüzyıllarca bu becerinin farklı boyutlarda gelişmesine katkı sağlamıştır.

Yazma becerisinin gelişmesi ile birlikte öğrencilerde yazmaya karşı belirli bir ilgi oluşmakta böylelikle de yazılı anlatımın önemi ve gerekliliği durumu da kendiliğinden oluşmaktadır. Yazılı anlatım kişilerin hayat boyu başarılı olmaları için gerekli olan becerilerin başında gelmektedir. Yaşamın her alanında (evde, işte ve okulda) yazma becerilerine olan gereksinim her zaman kendini göstermektedir. Okul yıllarında yazılı anlatım becerisinin gelişmiş olması, öğrencilerin ders başarılarını olumlu bir şekilde etkileyecek ve hayat boyu öğrenme ortamlarının gelişmelerine katkı sağlayacaktır. Bu amaçla öğrencilere okulda yazma becerilerini geliştirecek etkinliklerin sıklıkla yapılması ve ailelerin de çocukları ile evde yazma becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapması olumlu çalışmalar olarak gösterilebilir.

1.1.2. Yazılı Anlatımın Unsurları

Yazma becerisi, bireyin aldığı eğitimle şekillenen ve belli bir düzen içinde geliştirilen bir beceridir. Yazılı anlatım çalışmalarında yazma edinimini tamamlamış bireylerin bu eylemini daha doğru ve düzgün yaptıkları gözle görülmektedir. Yazılı anlatım unsurları bu noktada bireyin öğrenmesi gereken ve uygulamada öncelikle dikkat edilmesi gereken süreçlerden biridir. “İyi bir yazının aşağıda sırasıyla ifade edilen yazılı anlatım unsurlarının özelliklerini de taşıması zorunludur:

1-Konu: Hayatımız boyunca bir şeyler okur, yazar dinler ve konuşuruz. Bütün bu eylemlerimizin ele aldığı ve işlediği birer konusu vardır. Türü ve yazılış amacı ne olursa olsun her yazı bir konu üzerine kurulur. Çünkü konu, yazarın üzerinde durduğu, hakkında yazı yazdığı duygu, düşünce ya da olaydır.

2-Paragraf: İyi planlanmış bir yazıda ana fikri destekleyen ve onun farklı yönlerini ele alan çeşitli fikir, duygu, olay ve olguların ifade edildiği yardımcı fikirler yer alır. Gerek ana fikir gerekse yardımcı fikirlerin ileri sürüldüğü ve savunulduğu bu bölümler paragrafı oluşturur. Bu bölümler yazılanı kolay okuma ve anlama rahatlığı sağladığından çok önemlidir. Yazılı anlatımdaki paragraflar fikir veya olayları birbirinden ayıran bir zincirin halkaları gibidir. Her paragraf kendi içinde bir bütün, aynı zamanda da bütünün anlamlı bir parçasıdır. İyi bir paragrafta bulunması gereken en önemli özellik bütünlüktür.” (Özbay, 2014, 105).

3-Ana Düşünce, Yan Düşünce: “Yazma ihtiyacının oluştuğu anlam alanının merkezine/çekirdeğine ana düşünce denebilir. Ana düşünce, aynı zamanda yazma amacımızı belirlemekte ve insanı eylemlilik sürecine sokarak harekete geçirmektedir. Yan düşünce, yazma konusunun içinde, yazma ihtiyacının oluştuğu anlam alanında yer alan ve ana düşünceyi farklı yönlerden destekler nitelikte, yazma amacını belirleyen değil yazma amacını destekleyen düşüncedir.

4-Plan: Yazmak, okuyucunun özelliklerine uygun olarak aktarılacak içeriğin değerlendirildiği ve yeniden düzenlendiği süreklilik gösteren bir öngörme ile gerçekleşir ve öngörme işi yazılı anlatımın planlanması ile somut hale gelmektedir. Yazma konusunun belirlenmesinden, yazının somut olarak üretilmesine kadar ki bütün basamaklar planlamanın unsurlarını oluşturmaktadır.

5-Kelime: Kelimeler söz varlığının en büyük kısmını oluşturmaktadır. Söz varlığı içinde temel kelime hazinesi olarak adlandırılan bu bölüm bir kişinin dilinin sınırlarına işaret etmesi bakımından da önem taşımaktadır” (Karadağ ve Maden, 2013, 272). Yazılı anlatım unsurları iyi bir yazıda bulunması gereken bütün unsurları sağlıklı bir şekilde ortaya koyar. Birey yazmanın temelinde var olan bu unsurları öğrenerek yazma becerisinin gelişmesine katkıda bulunur.

1.1.3. Yazma Süreci

Yazılı anlatım çalışmalarında anlatılmak istenenin iyi bir şekilde planlanması gerekmektedir. Eğer bu süreç doğru bir şekilde planlanmazsa okuyucu anlatılmak istenenin doğru bir şekilde anlayamaz. Böylelikle de yazılı anlatım okuyucu tarafından ilgi görmez. Okuyucu yazıyı okumak istemez ve kafası karışabilir. Bu durumda yazma süreci belirli bir plan dahilinde gelişmeli ve oluşturulmalıdır. “Buna göre planlı yazma ve değerlendirmeye dayalı yazma süreci şu aşamalardan oluşur:

a) Hazırlık: Konuyla ilgili beyin fırtınası yapma, öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiklerini belirleme, araştırma yapma, gözlem ve deneyimlerden yararlanma, neler söyleneceğini belirleme.

b) Yazma taslağı oluşturma: Konuyu sınırlama, yazma amacı belirleme, ana maddeleri, başlıkları düzenleme.

c) Yazma taslağını gözden geçirme: Konuyla ilgili nelere değinildiğini veya değinilmediğini ve konuya nasıl değinildiğini gözden geçirme, düzenleme” (Özbay, 2014, 29).

d) Düzeltme: “Kişi, yazılı anlatımlarındaki hataları fark ettikten sonra bireysel olarak ya da bir editör eşliğinde bu hataları düzeltir. Yayınlamadan bir önceki aşamayı oluşturan düzeltme, kişinin yazısını daha iyi bir düzeye getirebilmesi için aldığı geri bildirimlerden oluşmaktadır. Verilen geri bildirimler, anlatımın tutarlılığını, yazıdaki bütünlüğü, yazım ve noktalamayı, anlatım bozukluklarını, yazımın görsel sunumunu vb. ilgilendirir.

e) Yayınlama: Önceki aşamalardan geçmiş bir yazılı metnin okul panolarında, internet sitelerinde, dergilerde vb. yerlerde okur kitlesine sunulmasıyla yazma sürecinin tamamlandığı aşamadır” (Akçin, 2009, 5).

Planlı yazma sürecine dâhil olan bu aşamalar yazılı anlatımda ortaya konan ürünün niteliğini oluşturmaktadır. Yazılı anlatımın belirli bir plan dahilinde oluşturulması anlatılmak istenenin de doğru ifade edilmesine imkân tanımaktadır. Okuyucu tarafından doğru anlaşılan yazılı metin yazma sürecinde var olan bütün unsurlarını yerine getirmiştir. Yazma becerisinin bireyin eğitim durumuyla gelişen ve şekillenen bir süreci vardır. İlkokuma yazma faaliyetleriyle başlayan bu süreç zamanla eğitim basamaklarının çıkılmasıyla gelişen ve değişen bir yapıya bürünür. Birey günlük yaşamında da bu becerisini geliştirmeye yönelik faaliyetler içinde

bulunur. Özellikle cep telefonu, bilgisayar ve tablet kullanımlarında yazma becerisini günün değişik zamanlarında sıklıkla kullanır.

Yazma, öğrencilerin bilgilerini, birbiri ile ilişkili olan birçok cümleyi dilbilgisi kurallarına uygun olarak art arda sıralaması gereken uzun süreli bir süreç eylemidir. Yazma eylemi kendi içinde okuma, düşünme ve düzgün ifade etme becerilerini içerdiği ve uygulaması zor bir eylem olduğu için öğrenciler bu etkinlik türünden uzak durma eğilimi içindedirler (Duran, 2010, 33).

Yazılı anlatım sürecinin öğrenilmesi ve geliştirilmesi okul çağında edinilen önemli bir kazanımdır. Birey yazılı anlatım aşamalarını geliştirebildiği ve bunu doğru kavradığı zaman kendini tam manasıyla ifade edebildiği yazılı anlatım çalışmaları da ortaya çıkmış olacaktır. Birey, okul döneminde bu beceriyi ne kadar olumlu kullanırsa yazma becerisi ve buna bağlı olan bütün aşamalar da bir o kadar gelişecektir. Okul döneminde özellikle yazma çalışmalarının belirlenen müfredat programı çerçevesinde etkin bir şekilde yapılması bu beceriyi geliştirmektedir.

1.2.Yazma Eğitimi

Yazı ve yazma kavramları günlük hayatımızın önemli bir parçasıdır. Yazı “Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi” (TDK, 2019). Büyük Türkçe Sözlükte yazma işi olarak da ifade edilen yazı kavramı, düşüncenin yazıya aktarılması anlamına gelmektedir. İnsanoğlu ilk günden bu yana anlatmak ve ifade etmek istediği her şeyi sözlü ya da yazılı olarak dile getirmiştir. Özellikle teknolojik gelişmelerin hız kazandığı günümüzde bu ihtiyaç yerini daha çok yazılı anlatım becerilerine bırakmıştır. Bireyler istek ve ihtiyaçlarını çeşitli iletişim araçlarıyla birbirlerine aktarmaktadır. Günümüzde bireyler, iletişim kurmak, ifade etmek ve anlatma amaçlı her türlü durumu yazılı olarak ifade edilmektedirler. Bu noktada bireylerin sahip olması gereken yazma eğitimi oldukça önemlidir. Yazma eğitimi ilk okuma yazma çalışmaları ile başlayarak hayat boyu devam eden çok önemli bir süreçtir. Burada bireylerin sahip oldukları eğitimin önemi, yazma konusunda ilerleyen yıllarda farklılık yaratarak ortaya çıkmaktadır.

Yazma ya da yazılı anlatım; zihinde yapılandırılmış duygu, düşünce ve bilgilerin düzenlenerek anlamlı bir yapı oluşturan birtakım sembollerle kâğıda veya başka bir yüzeye dökülmesi işlemidir. Yazma; daha çok doğal bir süreçle edinilen dinlenme ve konuşmadan sonra, belli bir eğitimle okuma becerisiyle birlikte öğrenilen bir dil becerisidir. Yazmanın; insanın bilgi kazanması, zihince olgunlaşması ve tutarlı düşünce alışkanlığı kazanması sonucunu doğurduğunu ifade etmiştir. Güneş (2013)’de yazmada kullanılan zihinsel işlemlerin aynı zamanda zihin yapısını düzenleyen

işlemler olduğunu, bundan dolayı yazmanın zihinsel gelişim açısından okumadan daha önemli olduğunu belirtmişti (akt. Yılmaz, 2014, 109).

Yazma eğitiminin erken yaşlarda bireye kazandırılması gerekir. Okuma ve dinleme becerisi gelişmiş bireylerde yazma eğitimi de hızlı ilerlemektedir. Özellikle ilkokulda temel dil becerileri etkinlikleri öğrencilere ne kadar çok yaptırılırsa yazma eğitimi ve buna bağlı tüm beceriler de gelişecektir.

“Yazma eğitimi çalışmalarında ürün ve süreç odaklı iki yaklaşım bulunmaktadır. Öğrencilerde yazma becerisinin gelişmemesinin nedenlerinden birisi de bu eğitimin ürün odaklı yaklaşımına göre verilmesidir. Yani yazı yazarken öğrencilere dönüt verilmemesi, yanlışlarının düzeltilip yazma sürecinde izlenmemesi ve gereken yönlendirmenin yapılmamasıdır” (Karatay, 2013, 22). Bu nedenle bireyler, yazı yazmanın özel ve kendine has bir beceri olduğu gibi yanlış bir davranış ve eğilim içindedirler. Yazmanın dinleme, konuşma ve okumaya göre daha güç olduğu fikri öğrencilerin kendini yazı ile anlatmaktan kaçınmaya sebep olmakta, günümüzde üniversitede eğitim-öğretim almasına rağmen duygu ve düşüncelerini yazılı olarak aktarmada sıkıntı çeken bireylerle karşılaşmaktadır.

Eğitim hayatı boyunca öğrencilerin yazma eğitimine gerekli önemin verilmeyişi özellikle ilerleyen dönemlerde kendini gerek sözlü gerekse de yazılı olarak ifade edemeyen bireylerin sayısını arttırmaktadır. Öğrenciler ilkokula ve yazma eğitimi dışında ortaokul yıllarından itibaren yazma eğitiminden uzaklaşarak daha çok sözlü anlatım ve görsel okuma çalışmalarına ağırlık vermektedirler. Bu duruma etki eden en önemli faktörleri sınav sistemleri ve ölçme değerlendirme çalışmaları olarak görülebilir. “Yazma eğitiminde karşımıza çıkan engeller şu şekilde ifade edilebilmektedir:

1-Yazma etkinlikleri genellikle sınıfta öğretmenin denetiminde yapılan uygulamalar olması yerine daha çok evde gerçekleştirildiğini,

2-Okulda yazma derslerinde genellikle okuma çalışmaları yapıldığı,

3-Öğrencilerin yazma konusundaki temel bilgileri bilmelerine rağmen bunları uygulama imkanlarının olmadığı,

4-Böylelikle de öğrencilerin yazmayı bir yetenek ve beceri durumu olarak gördüklerini,

5-İlk ve orta öğretim düzeyinde yazma çalışmalarının genellikle biçim ve içerik bilgileriyle sınırlı kaldığı,

6-İlkokul yıllarından itibaren öğrencilerin yazının giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini tam olarak öğrenemediğini,

7-Öğrencilerin paragraf bilgilerinin ezbere dayanmasından dolayı yazıda paragraf bölümlerini de gelişigüzel yaptığı,

8-Öğrencilerin okuma alışkanlıkları yeterli düzeyde olmadıkları için düşüncelerini yazıya aktarmada sorunlar yaşadıkları,

9-Okuma düzeylerine bağlı olarak sözcük dağarcıkları da yeterince gelişmedikleri için duygu ve düşüncelerini yazıya aktarmada sıkıntılar yaşadıkları,

10-Öğrencilerin düşünceyi geliştirme yollarına yeterince hâkim olmadıkları için planlı yazma düşüncesinden yoksun olduğu,

11-Ayrıca öğrencilerin yazıda genellikle biçimsel, anlama dayalı ve öge kurgusu bakımından sıklıkla hatalar yaptıkları,

12-Metinlerin duygu değerini arttıran ve okunabilirliği sağlayan noktalama işaretlerinin de gelişigüzel kullanıldığı görülmektedir” (Gündüz ve Şimşek, 2016, 16).

Yukarıda anlatılan durumlar öğrencilerin okul yaşamları boyunca sıklıkla gerçekleştirdikleri ve bir türlü aşılamayan temel yazma sorunlarıdır. Buradan hareketle öğrencilerin, özellikle okul dönemlerinde sergiledikleri bu tür problemlerin aynı dönem içerisinde müdahale edilerek çözülmesi gerekmektedir. Öncelikle öğrencilerin alternatif yazma teknikleriyle yazmaya karşı olan ön yargılarının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Etkili ve doğru yazma alışkanlığı kazandırmak için öğrencinin ilgi ve isteğinin önemsenmesi, ders materyallerinin iyileştirilmesi, öğretmenlerin farklı yöntem ve araçlarla öğretim yapması, aile ve okul dışı ortamlardan yararlanılması da bu noktada dikkat edilmesi gereken durumlardır. Ayrıca teknolojinin yoğun biçimde etkilediği günümüz yaşam koşullarından e-posta, blog, kısa mesaj, diğer elektronik metin ve ortamların da yazma eğitimi sürecine dahil edilmesi gerekmektedir.

E-yazma etkinlikleri öğrencileri geleneksel yazmadan farklı olarak gündelik yaşamın içerisinde tutarak onları yazmaya karşı olan önyargılarını da

azaltabilmektedir. Öğrenciler sosyal hayatta cep telefonu, tablet ve bilgisayarlar üzerindeki e-yazma becerilerini alışkanlığa dönüştürmek için ders ortamında da etkili bir şekilde kullanmaktadırlar. Kâğıt ve kalemle yazmanın önünde duran birçok engel, e-yazma çalışmalarıyla düzeltilebilmektedir.

“Yazma eğitiminde amaç öğrencilerin duygu ve düşüncelerini doğru ve etkili bir şekilde ifade etmesidir. Dolayısıyla öğrencilere yazmaya yönelik kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler şu şekilde açıklanabilmektedir:

- 1- Duygu ve düşüncelerini mantıklı bir şekilde düzenleyebilmek,
- 2- Öğrencilerde doğru ve düzenli bir paragraf oluşturma düşüncesini sağlayabilmek,
- 3-Konuların özelliğine göre yazıyı ayırabilmek ve var olan bölümleri sınıflandırabilmek,
- 4-Yazıya uygun ana başlık ve diğer bölümlere ait alt başlıklar koyabilmek,
- 5-Düşünceleri yazı içinde uygun bir şekilde açıklayabilmek,
- 6-Metnin ana düşüncesini bütün bölümlere aktarabilmek,
- 7-Yazma çalışmalarında biçim ve kurallara uygun yazı çalışmaları yapabilmek,
- 8-Edebi yazıları yazma kurallarına uygun bir şekilde yazabilmek,
- 9-Roman, öykü, oyun gibi kurmaca özellik gösteren metinlerde yazma arzusu oluşturabilmek, meraklı öğrencileri bu tarz eserleri yazabilmeleri konusunda cesaretlendirmek,
- 10-Bilgi edinme ve toplama kaynaklarını, bu kaynakların nasıl kullanılabilceği konusunda bilgilendirmek,
- 11-Elde edilen bilgilere kendi gözlem ve deneyimlerini de katarak sıralama, ayıklama ve yorumlama alışkanlığını edindirmek,
- 12-Düşünceleri tam olarak ifade edebilen sözcük ve deyimleri seçme alışkanlığı kazandırabilmek,
- 13-Cümleleri türe ve duygu özelliğine göre kullanabilmek,
- 14-Metinleri yazım ve noktalama kurallarına uygun bir şekilde yazabilmek,

15-Öğrencilere kendi ve başkalarının metinlerini anlam ve anlatım bakımından okuma ve düzeltme alışkanlığı kazandırabilmektir” (Gündüz ve Şimşek, 2016, 15).

Yazma eğitimi bahsedilen bu kazanımları öğrencide gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenci özellikle okul yaşamı boyunca ulaşacağı bu kazanımlarla duygu ve düşüncelerini etkili ve düzenli bir şekilde ortaya koyacaktır.

1.2.1.Türkçe Öğretiminde Yazma

İlkokuma ve yazma etkinlikleriyle başlayıp Türkçe derslerinde dil becerilerinin gelişmesiyle şekillenmektedir. Bu becerilerden çok önemli bir yere sahip olan yazma, özellikle okuldan sonraki yaşamda bireye birçok fayda sağlamaktadır.

Okullarda kompozisyon ve yazılı anlatım kavramlarıyla belirtilen yazı ve yazma etkinlikleri, bir konu ile ilgili duyguları, düşünceleri, tasarıları, görülenleri, yaşananları, hayal ve umutları birtakım kurallar çerçevesinde derli toplu anlatabilme tekniğidir. Ancak, geleneksel anlayışın bir sonucu olarak kompozisyon atasözü ya da özdeyişin açıklanması olarak düşünülmekte ve uygulanmaktadır. Bu anlayışın dışına çıkarak farklı tür ve içerikte yazma çalışmalarının yaptırılması gerekmektedir (Göçer, 2010, 179).

Türkçe derslerinde kâğıt ve kalem ile yazma çalışmaları öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesi için temel oluşturur. Ancak teknolojik gelişmelerin de yazma eğitimi üzerindeki katkısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu noktada e-yazma çalışmalarının ders müfredatlarına eklenmesi ve bu noktada elektronik yazma etkinliklerinin yapılması kaçınılmaz olmuştur.

2005 yılında ilköğretim okullarının 6, 7. ve 8. sınıfları için Türkçe Dersi Öğretim Programı yeniden düzenlenmiştir. Programda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkanlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmış, yapılan etkinliklerin değerlendirilmesiyle bu amaçlara ulaşılacağı ifade edilmiştir (MEB, 2006, 7).

2005 programı özellikle geleneksel yazma eğitiminin bütün süreçlerini kullanarak öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesini hedeflemektedir. Ancak teknolojinin getirdiği farklı yazma çalışmaları bu programda yer almamaktadır. Yenilenen 2017 programı yazma alanında teknoloji ile birlikte gelen yeni türleri de programa dahil etmiştir.

2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı öğrencilere teknolojik gelişmelerin imkânlarından faydalanma fırsatı sunmaktadır. Programa göre; “Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, Genel Ağ, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve Genel Ağın güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle Genel Ağdan indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır” (MEB, 2017, 11). Yenilenen Türkçe dersi öğretim programında yer alan metin türleri tablosunda e-posta ve blog yazma türleri e-yazma etkinliklerinin öğrenilmesini gerekli hâle getirmiştir. Bu noktada 3. sınıf düzeyinden başlayan e-posta yazımı ile 6, 7, 8. sınıf düzeylerinde kavratılmaya çalışılan blog (günlük) yazma çalışmaları büyük bir öneme sahiptir.

Ortaöğretimde TYT ve AYT sınavları öğrencileri çoktan seçmeli sınav sistemi içerisinde yazma etkinliklerinden uzaklaştırmaktadır. İlkokul ve ortaöğretim yıllarından itibaren öğrenciler daha çok sınav sistemine uygun bir şekilde çalışmalar yürütmektedirler. Okul içerisindeki sınavlarda daha çok test yoluyla gerçekleşen ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğrencileri yazma etkinliklerinden uzaklaştırmaktadır. Ancak son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı müfredat değişiklikleri ve sınav sisteminde uygulanacak olan (2017 LYS) açık uçlu soru türleri öğrencileri yazma etkinliklerine olan ilgisini biraz daha arttıracaktır.

2017 yılında yenilen Türkçe programları yazma eğitiminin önemine dikkat çekmektedir. Bu amaçla ilkokuma yazma çalışmalarında çeşitli değişiklikler ortaya çıkmıştır.

Türkçe dersi öğretim programında ilk okuma yazma öğretimine ayrı bir önem verilmiş ve “Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi” benimsenmiştir. İlk okuma yazma öğretimi dik temel harf yahut birleşik eğik harflerle gerçekleştirilir. İlk okuma yazma öğretimi, temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı değildir. Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesinde ilk okuma yazma öğretiminin önemli bir işlevi vardır. Bu bağlamda Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya dönük becerilerin kazandırıldığı bir ilk okuma yazma öğretimi amaçlanmaktadır (MEB, 2017, 12).

İlköğretimin ilk dönemlerinde verilmeye başlanan yazma eğitiminin temel amacı, bireyin günlük yaşamında ihtiyaç duyduğu yazma eylemlerini yapabilmesini

sağlayacak beceriler kazanmasıdır. Örneğin bir iş başvuru için dilekçesini yazabilmek, bir trafik kazası sonrasında artık zorunlu hâle gelen kaza tespit tutanağını yazabilmek, düşüncelerini ifade edebilecek yazı yazabilmek zorunlu eğitimini tamamlamış bir bireyin kendi haklarını kullanabilmesi açısından gerekli olan yazma becerilerindedir.

Yazma eğitiminin başlangıç temelini ilkokuma yazma öğretimi oluşturmaktadır. Okuma ve yazmanın öğrenilmesi bireyin eğitim-öğretim yaşamının aşamalarından biridir. İlköğretim okullarında bu aşamadan sonraki yazma eğitimi, 'cümle düzeyinde', 'paragraf düzeyinde' ve 'metin düzeyinde' olmak üzere üç aşamada gerçekleşir. Öğrenci farklı sınıflara geçtikçe bu aşamalarda ilerlemeleri gözlemlenir. Öğrencilerin ilk okuma yazma çalışmalarında özellikle yazmaya karşı olumlu bir tutum gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Bu amaçla da programdaki en önemli yenilik dik temel harf ya da bitişik eğik harflerle yazmaları noktasında serbest bırakılmış olmalarıdır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin öğrencilerini daha rahat yazmaları konusunda dik temel harflere yönlendirmesi bu noktadaki engelleri ortadan kaldırmaktadır.

Türkçe dersi öğretim programında yazma kazanımları öğrencilerin yazma konusundaki gerekli olan becerileri kazanmaları için verilmektedir. Bu amaca uygun olarak 1. sınıftan itibaren öğrencilere yazma kavramı belirli bir düzen içerisinde öğretim programında belirtilen kazanımlar çerçevesinde öğretilmektedir. Aşağıdaki tabloda öğrencilerin 1. sınıftan 8. sınıfa kadar olan yazma kazanımları gösterilmektedir.

Tablo 1. Türkçe Dersi Öğretim Programı Yazma Becerisi Kazanım Tablosu

1.sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Boyama ve çizgi çalışmaları yapar.	Anlamli ve kurallı cümleler yazar.	Şiir yazar. Kısa metinler yazar.	Bir işin işlem basamaklarına ilişkin yönergeler yazar.İmza atar.	Şiir yazar. Bilgilendirici metin yazar.	Hikâye edici metin yazar. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	Şiir yazar. Yazdıklarını paylaşır.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.	Şiir yazar. Kısa metinler yazar. Kısa yönergeler yazar.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	yönergeler yazar.İmza atar. Hikâye edici metin yazar.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	başlık belirler. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.	Formları yönergelerine uygun doldurur.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
Harfleri tekniğine uygun yazar.	Yazılarını görsel unsurlarla destekler.	Yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	Bilgilendirici metin yazar.	Hikâye edici metin yazar.	Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.	Kısa metinler yazar. Bilgilendirici metin yazar. Hikâye edici metin yazar.	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. Bilgilendirici metin yazar.
Yazılarını görsel unsurlarla destekler.	Büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.	Kısaltmaları ve kısaltmalara gelen ekleri doğru yazar.	Kısa metinler yazar. Yazma stratejilerini uygular.	Bir işi işlem basamaklarına göre yazar. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	Yazma stratejilerini uygular. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	Yazma stratejilerini uygular. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.
Yazma çalışmalarını uygular.	Yazma stratejilerini uygular.	Görsellerdeki olayları ilişkilendirerek yazı yazar.	Görselleri ilişkilendirerek bir olayı anlatır.	Bir işin işlem basamaklarını yazma stratejilerini uygular.	Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	Bir işi işlem basamaklarına göre yazma stratejilerini uygular. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	Yazma stratejilerini uygular. Atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.
Yazdıklarını paylaşır.	Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.	Yazdıklarını düzenler.	ilişkilendirerek bir olayı anlatır.	Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	Yazdıklarını düzenler.	Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.
Yazdıklarının gözden geçirir.	Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır.	Yazma stratejilerini uygular.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	Yazma stratejilerini uygular.	Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	Yazılarında mizahi öğeler kullanır.
Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır.	Formları yönergelerine uygun doldurur.	Harfleri yapısal özelliklerine uygun yazar.	henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	Formları yönergelerine uygun doldurur.	Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	Bir işi işlem basamaklarına göre yazma stratejilerini uygular.
Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	Harflerin yapısal özelliklerine uygun kelime ve cümleler yazar.	Türkçelerini kullanır.Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	Formları yönergelerine uygun doldurur.	Bir işi işlem basamaklarına göre yazma stratejilerini uygular.	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.
Görsellerle ilgili kelime ve cümleler yazar.	Anlamli ve kurallı cümleler yazar.	Harflerin yapısal özelliklerine uygun kısa metinler yazar.	Sayıları doğru yazar.	Formları yönergelerine uygun doldurur.	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	Metinlerin yazılı hâli ile medya sunumlarını karşılaştırır.	Formları yönergelerine uygun doldurur.
Anlamli ve kurallı cümleler yazar.	Soru ekini kuralına uygun yazar.	özelliklerine uygun kısa metinler yazar.	Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır.	Yazılarında bağlaçları kuralına uygun kullanır.	Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.	Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.
	Yazma stratejilerini uygular.						Yazdıklarını düzenler. Yazdıklarını paylaşır.

2018 yılında güncellenen Türkçe Dersi Öğretimi Programında ilk iki yılda öğrencilere harflerin kullanımından başlayarak anlamlı ve kurallı cümleye uzanan yazma çalışmaları yapılmaktadır. 3. ve 4. sınıfta öğrencilere şiir yazma ve dil bilgisi kurallarına uyarak kısa metin yazma çalışmaları yaptırılmaktadır. Ortaokulda ise bilgilendirici metin, hikâye edici metin ve yazdıklarını düzenleme-paylaşma çalışmaları yaptırılarak yazma çalışmalarına gereken önem verilmektedir.

İlköğretim sonrasında, edebiyat eğitimi ile birlikte, öğrencilerin farklı metin türlerini tanıması, bu metin türlerinde yazabilmesi, üslup ve estetik duyarlılığın geliştirilmesi amaçlanır. Üniversite eğitimi sırasında ise öğrencilerin akademik amaçlı yazma becerilerinin de gelişmesi beklenir. Bu noktada unutulmaması gereken en önemli husus, her öğrencinin ayrı ayrı değerlendirilmesidir. Sınıfta rekabet ortamının avantajlarından yeri geldikçe yararlanmakla birlikte öğretmenin bütün öğrencileri yazma becerilerini eşitleme şansı olmadığını bilmesi gerekir (Özbay, 2014,49).

Sınıf ortamında öğretmenlerin özellikle yazma etkinliklerini yaptırdıktan sonra öğrencilere dönütler yapması ve düzeltmelerden sonra yeniden metinlerin sunulması yazma konusundaki engelleri ortadan kaldırabilir.

1.2.2. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Yazma

Eğitim bireyi hayata hazırlayan, onun gelişimine ve değişimine katkı sağlayan bir sistemdir. Bireyin okul yaşamında edindiği tüm bilgiler onun gelişimine hizmet eder. Özellikle ortaöğretim düzeyinde edinilen sözlü iletişim, tartışma, estetik gibi beceriler bireyin sosyalleşmesini sağlayarak onu yaşama hazırlar. Yazma eğitimi bu beceriler içerisinde edebiyat derslerinde en sık kullanılması gereken ve bireyin eğitim hayatına yön veren önemli bir kazanımdır. Çünkü edebiyat eğitimi yazılı metinlerle gerçekleşir. Edebiyat eğitimi içerisinde dil becerilerinin gelişimi, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. 2018 Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programıyla bu becerileri geliştirmeye yönelik olumlu adımlar atılmıştır. Genel anlamda öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeye yönelik yeni kazanımlar eklenerek bu yöndeki eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Edebiyat eğitimi öğrencilerin yükseköğretime geçiş aşamasında edinmesi gereken bir eğitimidir.

“Edebiyat ilk etapta tanımlı yapılamayacak kadar geniş kapsamlı, sürekli yeni durum, olgu ve olaylarla gelişen, herhangi bir şekilde dile aktarılmış, dinamik ve devingen sanat dalıdır. Dilin altı temel işlevinden biri olan “sanat işlevinin” doğal bir türevi olan edebiyat insanın simgesel düşünceye ulaşmasını ve diğer organizmalardan bağımsız olarak dil denilen sosyal organizma yolu ile üstün bir medeniyet kurabilmesinde temel araçlardan biri olmuştur. Her ne kadar edebiyatın ne olduğuna, kapsamına dair birçok kuram geliştirilmişse de bunların hiçbiri ne herkes tarafından

kabul edilmekte ne de edebiyatın özelliklerini yeterli ve gerekli şekilde tespit edip açıklayabilmektedir” (Moran, 2003, 305).

Edebiyat eğitimi bu pencereden bakıldığında her zaman kendini yenileyen, dönemin zihniyet ve beklentilerine cevap veren önemli bir eğitimidir.

Edebiyat eğitimi ortaöğretimin ilk yıllarından başlayarak hayat boyu kendine her zaman yer bulmaktadır. Bu süreçte birey edebiyat eğitimini belirli bir düzen içerisinde öğrenebilmektedir. Bireyde estetik zevk uyandırmaya çalışan edebiyat eğitimi ders kitaplarında ve çeşitli dijital ortamlarda farklı metin türleriyle kendine yer bulur. Edebiyat eğitimi son programda (2018) Türk dili ve edebiyatına giriş, okuma, yazma ve sözlü iletişim olmak üzere dört temel alan üzerine oturtulmuştur. “Ortaöğretimdeki dil ve edebiyat eğitimi, öğrencilerin ilkokul ve ortaokulda edindikleri anlama ve anlatma becerilerinin üzerine inşa edilir. Bu bakımdan öğrencilerin önceki eğitim kademelerinde kazandıkları dil becerileri ve estetik zevk düzeylerini, edebiyatın temel kavram ve eserlerini tanıyarak geliştirmeleri amaçlanmıştır. Ünitelerde sıralanan metin türlerine yönelik anlama, çözümleme ve eleştirel okuma çalışmaları okuma becerilerini; ilgili metin türlerinde yapılacak yazma, konuşma ve dinleme çalışmaları ise yazma ve sözlü iletişim becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir” (MEB, 2016, 6). Öğrencide sanata ve sanat eserine karşı duyarlılık belirlenen kazanımlarla öğretilmeye çalışılmaktadır. Öğrencilerin programda belirlenen düzeyde Türk dili ve edebiyatı dersinin gereksinimlerini karşılayabilecek bilgi ve beceri aşamalarından geçerek sanat zevkine ulaşmaları hedeflenmektedir. Programdaki kazanımlar öğrencilerin kendini rahatlıkla ifade edebilecekleri ve edebiyat zevkine ulaşabilecekleri amaçlara yöneliktir.

“Edebiyat eğitiminin en önemli amaçlarından biri, bir yandan bireyin ulusal ve evrensel edebiyatın en iyi örnekleriyle tanıştırılması bir yandan da bu alandaki güncel değişme ve gelişmelerden haberdar edilip öğrencilerin bu alanda bilgilenmelerinin önünün açılmasıdır. Buna karşılık eğitim kurumlarının her kademesinde, özelde üniversite düzeyindeki edebiyat eğitiminde, eğitimcilerin düz anlatım ağırlıklı bir öğretim modelini tercih etmeleri, dil ve edebiyat öğretiminde teorik bilgilerin çoğunlukla düz anlatıma dayalı olarak öğrencilere aktarılması, değişmez ve sorgulanmaz bir yöntem olarak uygulanmaktadır” (Çiftçi, 2003, 71)

Geleneksel öğretim ve yöntemlerle işlenen edebiyat dersinde içeriğin öğrencilere aktarılması oldukça sıkıcı olabilmektedir. Özellikle düz anlatım, soru-

cevap ve not tutma gibi geleneksel yöntemler edebiyat eğitiminin öğrenci tarafından kolay öğrenilmesini zorlaştıran unsurlardır.

Bu yöntem ve teknikler edebiyat eğitiminin önünde duran önemli sorunlar olarak görülmektedir. Öğrencilere not tutturularak ve soru-cevap tekniği ile işlenen edebiyat dersleri teorik anlamda öğretim gerçekleştirilmeden öteye gidememektedir. Ayrıca her ne kadar ülkemizde edebiyat öğretimi öğrenci merkezli planlansa da öğrenci sayısı ve sınıf düzeni gibi dış değişkenlerin etkisiyle süreç daha çok öğretmen ve kitap merkezli yürütülmektedir. Böylelikle ülkemizde eğitimde temel yapıyı oluşturan yapılandırmacılığın aksine öğrenenin pasif olduğu, bireysel öğrenme farklılıklarının dikkate alınmadığı, bir durumun benimsenmesine ortam hazırlamaktadır. Bu da edebiyat tarihini bilen ancak edebiyatı sevmeyen, Türk dilinin inceliklerinden ve zenginliklerinden habersiz, okuma ve yazma alışkanlığı kazanamamış edebiyat öğretmenlerinin sayılarının artmasına neden olmaktadır (Çetin, 2010, 411).

Türk dili ve edebiyatı dersi öğretmenlerinin aktif öğretim yöntem ve tekniklerine hâkim olarak ders işleme hem dersin içeriğine hem de öğrencilerin derse karşı olan ilgilerine olumlu etki edecektir. Bu noktada geleneksel yöntemler yerine öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek iyileştirmeler yapılması Türk dili ve edebiyatı eğitimini daha zevkli hâle getirecektir. “Lise düzeyindeki edebiyat programında da derslerin edebî metinler etrafında düzenleneceği ve metin seçiminde yazarların değil metnin esas alınacağı vurgulanmıştır” (Kuduban, 2013, 169). “Buna karşılık gerek metin seçiminde gerekse metin merkezli edebiyat çözümlemelerinde çok büyük sorunlar ve aksaklıklar olduğu gözlenmektedir. Metin çözümlemelerinde metin dil bilimin verilerinden yararlanılarak metnin yapısal özellikleri gözler önüne serilmeli ve yazarlık serüveninin önü açılmalıdır. Bir diğer sorun ise çağdaş edebiyat metinlerine süreç içerisinde çok fazla yer verilmemesidir” (Işıksalan, 2011, 17). Hem ders kitaplarındaki metin tercihi hem de derslerde kullanılacak diğer materyallerde bu hassasiyet gösterilmemektedir. Buradan hareketle Türkiye’deki edebiyat öğretimi konusunda belirli yetersizliklerin olduğu görülmektedir.

Edebiyat öğretiminde yaşanan bu aksaklıkları teknolojik iyileştirmeler daha iyi hâle getirilebilir. Teknolojik gelişmeler edebiyat öğretimine önemli bir fırsat sağlamaktadır. Bu amaçla derslerde çeşitli dijital içeriklerin kullanılması (akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar v.b.) bu konudaki sıkıntıları aşmada önemli fayda sağlamaktadır.

Edebiyat öğretiminde teknoloji kullanımı sağladığı avantajlardan dolayı büyük bir önem taşımaktadır. Bu avantajlar arasında önemli olanlardan bazıları şu şekildedir; “Öğretmen ve öğrencilere araştırmalarda geniş olanaklar sunması,

eğitimcilerin ve öğrencilerin kendilerini yenilemelerine fırsat sağlaması, yeniliklerin ve gelişmelerin sınıf içinde takip edilebilmesi, konferans yoluyla öğretimin yapılması olanağı, yaratıcılığı ve paylaşımcılığı artırması, elektronik posta aracılığıyla dosya ve kaynak aktarımını hızlandırması” (Karahana, 2001, 90). Bu durumun en büyük sonucu, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi olarak bilinen FATİH projesidir. Bu proje ile birlikte gerekli altyapının sağlanması, öğretim için gerekli olan bilgisayar teknolojisinin kullanılması ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim olarak bu sürece dahil olmaları beklenen bir durumdur.

“Eğitimde FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla Bilişim Teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı hedeflemektedir” (MEB, 2010, 1). FATİH Projesi kapsamında öğrenciler etkileşimli tahta ve tablet uygulamalarıyla elektronik ortamlarda edebiyat eğitimi alabilmekte ve modern çağın gereklerine uygun ders materyallerini kullanabilmektedirler. Özellikle elektronik yazma ve okuma etkinlikleri ile edebiyat eğitimi daha eğlenceli ve verimli bir hâle gelebilmektedir. Bu amaçla EBA ve LİSEGO altyapılı ders içerikleri öğrencilerin beğeni ve dikkatini çekerek edebiyat eğitiminde kayda değer bir ilerleme göstermektedir.

Öğrenciler ilgi, tutum ve davranış olarak modern çağın gereklerini ders altyapılarında kullandıklarında kendilerini daha iyi ifade edebilmekte ve motivasyonlarını daha üst seviyelere çıkarabilmektedir. Günlük hayatın önemli bir kısmında cep telefonu, tablet ve bilgisayar kullanan bireylerin e-yazma alışkanlıkları oldukça ileri seviyededir. Bu amaçla hazırlanan ders materyalleri de öğrencilerin ders içeriklerine karşı olan ilgisini oldukça arttırmaktadır.

Edebiyat eğitiminin önemli bir bölümünü oluşturan sanat metinleri elektronik ortamlarda çeşitli uygulama ve içeriklerle öğrencilere sunulmaktadır. Özellikle sanat metinlerini çeşitli animasyon ve efektlerle renklendirildiği bu etkinliklerde metnin temasını, konusunu ve yapı özelliklerini bulmada ve etkileşimli tahta üzerinde göstermede öğrenciler oldukça aktif rol oynamaktadır. Öğrenciler dil bilgisi uygulamalarında da aynı şekilde metin, cümle ve sözcükleri çeşitli uygulama ve etkinliklerle tanıma ve anlama imkânı bulabilmektedirler. Böylelikle edebiyat

dersinin teorik altyapısını yüksek motivasyonla öğrenebilme imkânı sağlanabilmektedir.

Edebiyat öğretiminde teknoloji kullanımının yoğunlaşması ve ilgi gösterilmesinin temel sebeplerinden bir tanesi de öğrenci faktörüdür. Gelişen ve değişen dünyada bireylerin hedef ve ihtiyaçları da hızla gelişip değişmektedir. Öğrenciler yaşamlarında teknolojiyi yoğun şekilde kullanmaktadırlar ve ders içeriğinde bazı teknolojik cihazların kullanarak da öğretim faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu amaçla özellikle teknolojik araç kullanımının öğrencileri derslere motive etmede büyük fayda sağladığı görülmektedir. Öğrenci durumu ile ilgili olarak teknoloji kullanımının meydana getirdiği bazı problemler de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Maddi durumu iyi olan ve olmayan öğrencilerin sahip oldukları veya olamadıkları teknolojik araçların ders içerisinde kullanımı da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Öğrenciler bu noktada kendi aralarında eşitlik ilkesini göz önünde bulundurarak teknolojinin kullanımı konusunda sıkıntılar yaşayabilmektedirler.

Teknoloji ve edebiyat öğretimi birlikte değerlendirildiğinde dersin içeriğine uygun olarak kullanılması doğru ve yerinde olacaktır. Edebiyat öğretiminin öğrenme alanları içerisinde yer alan okuma, yazma ve sözlü iletişim başlıklarında teknolojik iyileştirmelerin bu başlıklara göre yapılması, dersin içeriğine uygun hâle getirilmesi daha yerinde bir hareket olacaktır. Burada elektronik yazma araç ve uygulamalarının öğrenciler tarafından sıklıkla kullanılıyor olması dikkate alınmalıdır.

Yenilenen ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programında (2018) yazma alanına yönelik birçok yenilik yer almaktadır. Programa göre yazma çalışmaları "Yazma Tür ve Tekniklerini Tanıma" ve "Uygulama" şeklinde iki aşamada gerçekleştirilir. Yazma çalışmalarında her kazanım için ayrı etkinliklerin yapılması yerine, ünitelerde verilen açıklamalar doğrultusunda her öğrencinin metin üretmesine yönelik çalışmalar yapılır. Yazma çalışmaları her metinden sonra yapılmaz, her üniteye bir kez yapılır. Bu çalışmalar "Ünite Süre ve İçerikleri" başlıklı tabloda belirtilen hususlara dikkat edilerek gerçekleştirilir. Üniteye ele alınan türle ilgili yazma çalışmalarının dışında incelenen metinlerden edinilen düşünce ve izlenimleri konu alan farklı türlerde yazma çalışmaları yaptırılabilir" (MEB, 2016, 20). Öğrencilerin yazma tür ve tekniklerini tanıma çalışmaları özellikle teknolojik gelişmelerin ışığı altında yeni türleri de kavramasını sağlamaktadır. Özellikle e-posta

ve blog yazma gibi yeni türler bu alanda öğrencilere kazandırılacak olan yeni türlerdir. Günlük hayatın önemli bir bölümünü oluşturan cep telefonu ve dijital ortamlardaki yazma eylemi özellikle e-posta ve blog kavramının kullanımını da yaygınlaştırmıştır. Türk dili ve edebiyatı dersinde elektronik yazma konusu mektup ve e-posta ünitesi altında öğretilmeye ve geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda öğrencilerin 9. sınıf Türk dili ve edebiyatı dersinde 8. üniteye 3 hafta süreyle yazma etkinliği olarak mektup ve e-posta yazma çalışmalarına yönelik faaliyetler yapmaktadırlar:

Tablo 2.

8.Ünite: Mektup/E -Posta

Ünite Süresi: 3 Hafta

OKUMA	YAZMA	SÖZLÜ İLETİŞİM
<p>1. Cumhuriyet Dönemi'nden bir özel, bir edebî mektup; iki e-posta örneği</p> <p>2. Divan edebiyatından bir mektup örneği</p> <p>3. Tanzimat Dönemi'nden bir mektup örneği</p> <p>*Mektup türünün özellikleri açıklanır. Hikâye, roman ve şiir gibi türlerde mektubun bir anlatım biçimi / tekniği olarak da kullanıldığı örneklendirilir.</p> <p>* Mektup türünün dünya edebiyatından bir örneğine yer verilir ve bunu inceledikleri metinlerle karşılaştırmaları sağlanır.</p> <p>*e-posta yazarken kişisel bilgilerin güvenlik altına alınması gerektiği vurgulanır.</p> <p>*Özel mektup ile edebî mektup arasındaki benzerlik ve farklılıklar incelenen metinler üzerinden gösterilir.</p>	<p>Öğrencilerin mektup yazma aşamalarına uygun olarak mektup / e-posta yazma çalışması yapmaları sağlanır. Ayrıca öğrencilere mektup yazma geleneği üzerine düşünce ve izlenimlerini anlatan bir yazı yazdırılır.</p> <p>Dilekçe ve tutanak yazmanın kuralları açıklanır, öğrencilerin, örneklerden hareketle bir dilekçe ve tutanak yazmaları sağlanır.</p>	<p>Açık oturumun genel özellikleri hakkında bilgi verilir.</p> <p>Öğrencilerin bir açık oturumu izlemeleri ve değerlendirmeleri sağlanır.</p>

9. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının 8. ünitesinin yazma başlığında yer alan e-posta yazma konusu öğrencileri yeni kazandırılan bir tür olarak görülmektedir. Bu türün kullanımı ve özellikleri öğrencilerin e-posta kullanımını daha etkin ve yaygın kullanmalarını amaçlamak maksadıyla gösterilmektedir. E-posta modern hayatın bir gereği olarak her yaşta insanın rahatlıkla kullanabileceği bir türdür. Öğrencilerin özellikle okul çağında edinecekleri doğru bilgiler ile e-posta kullanımını konusunda yeterli bilgiye ulaşabilecekleri amaçlanmaktadır.

Aşağıdaki tabloda ise, öğrencilerin 9. Sınıf Türk dili ve edebiyatı dersinde 9. üniteye 3 hafta süreyle yazma etkinliği olarak günlük ve blog yazma çalışmalarına yönelik faaliyetler görülmektedir:

Tablo 3.

9. Ünite: Günlük/Blog

Ünite Süresi: 2 Hafta		
OKUMA	YAZMA	SÖZLÜ İLETİŞİM
Cumhuriyet Dönemi'nden iki günlük örneği 2. İki blog örneği Günlük ve blog hakkında bilgi verilir. Günlük şeklinde düzenlenen roman ve hikâyelere örnekler verilir	Günlük yazmada gözlem ve kişisel izlenimlerin önemi vurgulanarak öğrencilerden günlük yazması istenir. Öğrencilerin bir blog oluşturmaları ve başta günlükleri olmak üzere diğer yazılı veya görsel üretimlerini bu blogda paylaşmalarını sağlanır.	Öğrencilerin farklı günlüklerden/bloglardan seçtiği metinlerden bir sunu hazırlamaları sağlanır.

9. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programının 9. ünitesinin yazma başlığında yer alan günlük/blog yazma konusu öğrencilere yeni kazandırılan bir tür olarak görülmektedir. Özellikle internet ve mobil cihazların yoğun olarak kullanıldığı günümüzde blog ve vlog kavramları oldukça fazla kullanılmaktadır. Günlük tutma anlamına gelen blog oluşturma gençler arasında sosyal medya uygulamalarında sıklıkla paylaşılmaktadır. Gün içerisinde başından geçen olayları kişisel görüşleriyle ve resimlerle kurgulayarak oluşturdukları blog sayfalarında paylaşmaktadırlar. Aynı şekilde bireyin herhangi bir gün içerisinde yaşadıklarını video şeklinde kaydedip paylaşmasına da vlog denilmektedir.

Program genel olarak özellikle yazma tür ve tekniklerini tanıma açısından önemli olan birçok kazanım bulunmaktadır. Yenilen programda öğrencilerin yazmanın unsurları ve metin hazırlığı konusunda güncel bilgiler edinmesi onların bu konudaki farkındalıklarını arttırmaktadır.

Öğrencileri edebiyat eğitiminin gerekliliği ve önemi konusunda bilinçlendirerek onları çağın gereksinimleri ve teknolojik iyileştirmeler ile derslere hazırlamak günümüz eğitim sisteminin önemli konularından biridir. Bu açıdan yenilenen Türk dili ve edebiyatı öğretim programı öğrencileri okuma, yazma ve sözlü iletişim becerileri bakımından ihtiyacı karşılayabilecek niteliklere sahip olduğu söylenebilir. Özellikle ders sunumlarında e-yazma uygulamalarında öğrencilerin aktif rol oynaması edebiyat öğretiminin amacına ulaşması noktasında büyük fayda sağlayacaktır.

Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı dersi yeni müfredat programlarında yazma eğitiminin önemi vurgulanarak; öğrencilerin düşünen, sorgulayan, anlayan ve yorumlayan bireyler olmaları hedeflenmiştir. Bu amaçla lise ve ortaokul müfredatında yazma eğitimi ayrı bir bölüm olarak değerlendirilmiş ve ortaokul Türkçe dersinde temel dil becerilerinden biri olarak bütün sınıf düzeylerinde işlenmektedir. Böylece öğrencilerin ilk okuma yazma faaliyetleri ile başlayan yazma süreci yeni kazanımlara yönelik etkinliklerle geliştirilmektedir.

Öğrenciler özellikle ortaokul ve lisede e-yazma çalışmaları yaparak bu sürece ortak olmaktadır. Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programlarında yer alan e-yazma çalışmaları e-posta, blog gibi konularla öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade imkânı bulduğu yazma etkinlikleri sayesinde ezberlemeyen, önce düşünen sonra sorgulayan ve bunları cümlelere döken bir nesil yetişmesi sağlanabilir. Aşağıdaki tabloda, yenilenen Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programında yer alan yazma kazanımları ve içerikleri belirtilmiştir:

Tablo 4. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı Yazma Becerisi Kazanım Tablosu

B. YAZMA					
B.1. Farklı türlerde metinler yazar.	B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler.	B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar.	B.4. Yazacağı metni planlar.	B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.	B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.
a. “Ünite, Süre ve İçerikleri” tablosunda belirtilen türlerde yazma çalışmaları yaptırılır.		a. Konuyla ilgili okuma ve araştırma yaptırılır.		a. Metnin türüne göre birimlere, paragraflara, bölümlenmelere, giriş-gelişme-sonuç/serim-düğüm-çözüm aşamalarına ve olay örgüsüne dikkat çekilir.	a. Türle ilgili okuma kazanımlarında ifade edilen anlatım teknikleri, anlatım biçimleri/türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanlarını kullanması sağlanır.
b. İşlenen metinden hareketle farklı türlerde yazma çalışmalarına da yer verilir.		b. Yazısında kullanacağı bilgi, gözlem, düşünce, duygu, izlenim ve deneyimleriyle ilgili notlar çıkarması ve görsel, işitsel dokümanlar bulması veya hazırlaması sağlanır.		b. Başlığı belirlemesi ve gerekirse alt başlık/bölüm başlığı ve epigraf kullanması sağlanır.	b. Şiirde ahenk unsurlarını, imge ve söz sanatlarını kullanması sağlanır.
		c. Araştırma, kaynaklara ulaşma, Genel Ağ’ı doğru ve etkin kullanma, not alma ve özetleme teknikleri üzerinde durulur.			
		ç. Kaynak kullanma ve alıntı yapmanın hukuki ve etik boyutları belirtilir.		c. Araştırmaya ve ispatlamaya dayalı metinlerde kaynak ve dipnot gösterme şekline karar vermesi sağlanır.	c. Metnin türüne göre terim, kavram, deyim, atasözü, ağız özellikleri kullanılır.
		d. Konuyu sınırlamanın önemine değinilir.			

B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar. İyi bir anlatımın açıklık, akıcılık, duruluk ve yalınlık gibi özellikler taşıması gerektiği hatırlatılır.	B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır. Bir yazıda basit, birleşik, sıralı, bağlı, eksilteli, devrik, kurallı cümle; isim cümlesi ve fiil cümlesi şeklinde farklı cümle yapıları/türlerinin kullanılmasının metne katkısı vurgulanır.	B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır. Metnin türüne göre resim, fotoğraf, grafik, çizim, veri tabloları, ses ve görüntü kayıtları vb. unsurları, metni tamamlayıcı ve/veya destekleyici unsurlar olarak kullanır.	B.10. Yazdığı metni gözden geçirir.	B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir. Üretilen ve paylaşılan metinlerin hukuki, ahlaki ve mesleki sorumluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiği vurgulanır.	B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.
			a. Dil bilgisi, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirmesi sağlanır.		
			b. Açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ve kelime tercihleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.		
			c. Birimler, paragraflar, bölümler, olay örgüsü/kurgu ve başlık gibi yapı ve şekil unsurları arasındaki anlam bağlantıları, tutarlılık, denge ve akış bakımından gözden geçirmesi sağlanır.		a. Yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama, yarışmalara katılma gibi yollarla yazılan metinlerin paylaşılması sağlanır.
			ç. Metnin içeriğini ve üslubunu/anlatımını tür özellikleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.		
			d. Yazısının okunaklılığını ve sayfa düzenini gözden geçirmesi sağlanır.		b. Eleştirilere açık olma, gerekirse metin çerçevesinde eleştirilerin cevaplanması sağlanır.

Yukarıdaki tabloda yazma çalışmalarının içeriği önemli ölçüde açıklanmıştır. Yenilenen öğretim programlarında yazma öğretiminde öğrencilerin anlatma ve ifade etme isteklerini sonuna kadar kullanarak doğru ve etkili yazma konusunda öğrencilerin yetişmesi hedeflenmektedir. Öğrenciler farklı türde metin yazarak ve yazdıklarını başkalarıyla paylaşarak yazmaya ait birçok beceriyi etkin bir şekilde kullanabilmeleri hedeflenmektedir. Böylelikle yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve etkin kullanım imkanları sağlanarak bu becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Tabloda yer alan kazanımlarda öğrencilerin 9. sınıftan itibaren e-yazma çalışmalarına başladığı görülmektedir. Öğrenciler e-posta, blog ve genel ağ kullanımlarıyla e-yazma türüne ait içerikleri öğrenmeye başlamaktadır. E-yazma türüne ait içeriklerin Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı içerisinde yer alması öğrencilerin hayat boyu kullanacak oldukları e-yazma becerisinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Eğitim ortamlarının da bu çalışmalara uygun hâle gelmesiyle bu tür faaliyetlerin daha sağlıklı gerçekleşebileceği söylenebilir.

1.3. TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN DİL BECERİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

1.3.1. Dinleme Becerisi ve Teknoloji

Türkçe eğitimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma temel dil becerilerini içine alan bir yapıya sahiptir. Dil becerilerinin birbirleriyle olan ilişkisi bireyin sağlıklı ve etkin bir dil kullanımında önemli bir paya sahiptir. Bu beceriler içinde dinlemenin, kullanım sıklığı ve gelişim safhalarıyla ayrı ve önemli bir durumu bulunmaktadır. Dinleme ile ilgili olarak pek çok tanım alan yazında kendine yer bulmuştur:

Dinleme, ses ve konuşmaların zihinde anlamlandırılarak yapılandırılması sürecidir. Karmaşık olan bu süreç işitme, dikkati yoğunlaştırma ve anlama aşamalarından oluşmaktadır. İlk aşamada sesler ve konuşmalar işitilmektedir. İkinci aşamada, uyarılara dikkat yoğunlaştırılarak, ilgi duyulan veya gerekli görülenler seçilir. Seçilen bilgi ve düşünceler ise anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, düzenleme ve değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilir. Son aşamada ise anlamlandırılan bilgi, duygu ve düşünceler bireyin ön bilgileri ile bütünleştirilir. Böylece işitilenler zihinde yapılandırılarak dinleme süreci tamamlanmış olur (MEB, 2009, 13).

“Konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunma etkinliğidir” (Demirel, 1999, 33). Bu tanımlar dinleme becerisinin bireyin günlük hayatta en sık kullandığı temel dil becerilerinden biri olduğunu göstermektedir.

Dinleme, insanın yaşamını sürdürmesi için birçok açıdan çok büyük önem arz etmektedir. Aile içinde, okul ve iş yaşamında kendini ifade etme ve çevresiyle anlaşabilmede; dinlemenin etkili biçimde gerçekleşmesi başarı, mutluluk, huzur, rahatlık, kaliteli yaşam, sağlık ve sayısını çoğaltabileceğimiz birçok değer açısından insan yaşamını şekillendiren bir etkidir. İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için aile, eş ve arkadaşlık gibi yakın ilişkiler kurmak, beslenmek, çalışmak, çocuk yetiştirmek, iletişime geçmek, tepki göstermek vb. zorundadır. Bu eylemleri gerçekleştirmek ve bu faaliyetlerde başarılı olabilmek için çevresini dinlemesi gereklidir (Maden, 2013, 51).

Bireyin, hayatın her aşamasında etkin olarak kullandığı dinleme becerisi okul çağından önce edinilen bir dil becerisidir. Okul çağlarına gelindiğinde dinleme becerisi konuşma, okuma ve yazma becerisiyle birlikte geliştirilmektedir. Okul öncesi dönemde daha çok dinleme ve konuşma becerisini geliştiren birey ilk okuma-yazma çalışmalarıyla birlikte bu becerilerini okuma ve yazma öncelikli olarak değiştirir. Önceliğin daha çok okuma ve yazma etkinliklerine ayrıldığı okul dönemlerinde dinleme becerisi ile ilgili çalışmalar ders kazanımlarına uygun bir şekilde yürütülmektedir. “Eğitim geleneğimiz içinde dinlemenin değerini yakın zamanda bulduğu söylenebilir. Aynı zamanda ülkemizde geleneksel, öğretmen

merkezli, bilgi aktarımına dayalı, ezberci bir eğitim serüveni yaşandığı kabul edilirse dinleme becerisine ne kadar fazla başvurulduğu, buna rağmen bir o kadar geri planda kaldığı dikkat çekecektir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde mahalle mekteplerinde hocalar okumuş, çocuklar dinleyip ezberlemiş, çocuklar ezberden okumuş, hocalar ölçüp değerlendirmiş öğrenme düzeyini belirlemiştir. Cumhuriyetle birlikte öğretmenler programın/kitabın içerdiği konuları anlatmış öğrenciler dinlemiştir. Dinleme, en büyük meziyet, okula gelip sıralara oturduktan sonra öğrenilecek ilk ve en önemli davranış olarak öğrencilere gösterilmiştir. Bu kadar fazla kullanılmasına rağmen doğru ve etkili kullanılmasına, geliştirilmesine hiç önem verilmemiştir. Yukarıda bahsedilen ön yargı ve bilgi eksikliklerinden dolayı dinleme becerisinin eğitilip geliştirilebileceği hiç düşünülmemiştir. Bu ortamda öğrenciler hep işitmiş fakat genelde dinlememiştir” (Maden, 2013, 69). Dinleme becerisi doğru ve etkili kullanılmadığında bazı olumsuz durumları da beraberinde getirmektedir. Hızlı konuşan, odaklanmada sıkıntısı yaşayan, zihinsel yorgunluğu olan bireyler dinleme konusunda önemli sorunlar yaşamaktadır. Bu noktada bireyin anlamaya odaklanma ve konuşanın sözünü kesme gibi tavırları dinleme becerisinin önünde duran öncelikler olarak değerlendirilebilir.

Dinleme becerisinin önünde duran bu engeller aslında dinlemenin ne kadar ciddi bir beceri olduğunu da göstermektedir. Dinleme becerisini geliştirmeye yönelik faaliyetler özellikle derslerde dinlemeye dair çeşitli etkinliklerin yapılmasıyla ortadan kaldırılabilir. Ayrıca gelişen teknolojinin sunduğu imkanlar çerçevesinde dinleme davranışlarını iyileştirebilir ve bireyin iletişim yaşantısına katkılar da sunabilir.

Bilgisayar ve cep telefonu kullanımlarında karşımıza çıkan sesli klavyeler dijital ortamlarda yaygınlaşmaya başlayan önemli teknolojilerdir. Sesli klavyeler ile bireyler iletişim imkanlarını geliştirmektedir. Ayrıca cep telefonlarında mesajların sesli okunması özelliği de aynı amacı sürdüren gelişmelerdir. Birey bu durumlarda kendisine gelen bir mesajı dinleyerek hem zamandan tasarruf sağlamakta hem de farklı bir işle meşgulse bile o işini yapmaya devam etmektedir. Dinleme becerisi özellikle teknolojinin hayatımıza girdiği yıllardan itibaren gelişim göstermektedir. Günümüzde cep telefonlarının yaygınlaşmasıyla birlikte iletişim imkânlarının sınırlarını genişleten mesajlaşma programları bu alandaki yeniliğin öncüsü

olmuşlardır. Özellikle Android ve İos işletim sistemlerinde kullanılan Apple Siri, Samsung Bixby, Google Assistant ve Amazon Alexa gibi sesli yardımcılar insanların günlük yaşamlarında gerekli olabilecek her türlü soruya yanıt vererek düzenli aramaları gerçekleştirmektedirler. Böylelikle birey günlük hayatında ihtiyaç duyduğu birçok bilgiye bu ve benzeri uygulamalarla kolaylıkla ulaşabilmektedir. Dinleme davranışlarını kolaylaştıran uygulamalar bireyin hayatında zaman tasarrufu sağlayarak sosyal hayatı da desteklemektedir. Dinleme becerisini hem okulda hem de hayatın akışı içerisinde düzenli olarak kullanan birey teknolojik araçlarla bu becerisini daha etkili ve verimli bir hâle getirebilmektedir.

1.3.2. Konuşma Becerisi ve Teknoloji

Konuşma eylemi insanın doğumdan itibaren kullanmaya çalıştığı ve büyüme ile birlikte anlam kazanan önemli bir beceridir. Bu becerinin gelişimiyle insan ifade etme ve anlatım süreçlerini etkin bir şekilde kullanmaya başlar. Konuşma kavramının farklı tanımları vardır: “Konuşma düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır” (Demirel ,1999, 40). “Konuşma, duygu, düşünce ve dileklerin görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmaktır” (Taşer ,2000, 27). “Konuşmanın gerçekleşmesi için öncelikle işitme organlarının sağlıklı çalışması gerekir. Fiziksel olarak konuşma yeteneğinin oluşabilmesi için kişinin duyma yeteneğine sahip olması gerekir. Konuşma, mutabık kalınan dilsel semboller olduğuna göre bunları duyamayan kişinin bu sembolleri algılaması mümkün değildir. Konuşamayanların kendi aralarında ortak bir beden dili geliştirdikleri görülmektedir. Bu da konuşmanın daha doğrusu dilin mutabakat sonucu oluştuğuna en güzel örnektir. Sağlıkların beden diline hâkim olamayanların onları anlamaları imkansızdır” (Erdem, 2013, 182). Etkili ve sağlıklı konuşmanın gerçekleşebilmesi için gerekli olan bu koşullar konuşma becerisinin gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Konuşma becerisi doğumla başlayan ve yaşam boyu alınan eğitimle gelişen bir beceridir. Bu aşamada konuşma eğitiminin doğru ve etkili edinimi anlatım basamaklarının gerçekleşmesinde büyük bir paya sahiptir.

“Konuşma, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli araçtır. İnsanlar arasında iletişim çoğunlukla konuşma yoluyla sağlanır. Araştırmalar,

günümüzün %50 ile %80'lik bölümünün iletişim kurarak geçtiğini; iletişim kurma zamanımızın ortalama %45'ini dinleyerek %30'unu konuşarak, %16'sını okuyarak %9'unu ise yazarak geçirdiğimizi ortaya koymaktadır” (Nalıncı, 2000, 130). Belirtilen sonuçlardan hareketle bir insanın etkili iletişim kurabilmesinde konuşmanın ne kadar öneme sahip olduğu açıkça görülebilmektedir.

Konuşma eğitimi hayatın her alanını kuşatan bir beceri olduğu için hem Türkçe dersi hem diğer dersler hem de kişinin hayatı boyunca gereklidir. Bu sebepten dolayı konuşma eğitimine önem verilmeli, geliştirilmesi için değişik uygulamalar yapılmalıdır. Bu hususta Türkçe öğretmenine büyük görev düşmektedir. Türkçe derslerinin işlenişinde öğretmenlerin her zaman hatırlamalarında yarar görülen ilkeler vardır:

1. Dil doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.
2. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.
3. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.
4. Çeşitli ders araç ve gereçlerinden faydalanılmalıdır.
5. Türkçe öğretimi, bütün derslerle ilişki hâlinde olmalıdır (Kavcar, Sever ve Oğuzkan, 1999, 65).

Bu maddelerden hareketle gerek Türkçe gerekse de Türk dili ve edebiyatı derslerinde öğretmenlerin konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yapmaları önemlidir. Çünkü etkili ve doğru konuşma insan hayatı için vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Teknolojik gelişmeler konuşma becerisini yakından etkileyen ve değiştiren önemli bir faktördür. Zaman kavramının oldukça önem kazandığı günümüzde insanlar çağın gereksinimleri doğrultusunda teknolojiyi hayatın her alanında kullanmaktadır. Gündelik hayatın önemli bir bölümünde sürekli iletişim hâlinde olan birey konuşma becerisini teknolojinin sunduğu imkânlarla geliştirmektedir. 21.yüzyılda teknolojinin hayatımıza aktif bir şekilde yerleştiği akıllı cep telefonu kullanımı özellikle konuşma becerisi konusunda etkin bir rol oynamaktadır. İnsanlar sosyal hayatın akışı içerisinde iletişimlerinin büyük bir bölümünü cep telefonu ile gerçekleştirmektedirler.

Her ne kadar bu durumun faydalı ve kayda değer tarafları olsa da olumsuz yanları da göz ardı edilmemelidir. Cep telefonu ile kurulan iletişim yolunda bireyler kimi zaman belirli konuşma hataları gösterebilmektedirler. Genç nesilde görülen bu durum, yaygınlaşan internet kullanımı ve video içeriklerinin yapısıyla da ilgilidir. Gençler internet yoluyla kurdukları iletişimlerde çabuk ve hızlı iletişim sağlamak adına sözcüklerin genel yapısını bozarak eksik ve yanlış cümle kuruluşları gerçekleştirebilmektedirler. Ayrıca söz dizimi ve harf-hece kurgusundaki yanlışlar da

bu durumun önemli örnekleri arasında gösterilebilir. Bunun yanı sıra son dönemlerde gençler arasında sıkça yaygınlaşan rap müzik de bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Rap müzik günlük hayatın içinde gençler arasında kullanılan belirli kurmaca sözcüklerle oluşturulan farklı bir müzik türüdür. Bu tarz bir müzikte kullanılan sözcükler gerek anlamsal değerleri gerekse de sözcük kuruluşları bakımından çok hızlı kullanıldığı için belirli dil bozukluklarını da beraberinde getirmektedir. Konuşmada var olan bu bozukluk iletişim sürecinin de bozulmasına zemin hazırlamaktadır. Böyle bir ortamda gerçekleşen iletişim alıcı ve gönderici arasındaki mesaj özelliklerinin de düzensiz ve bozuk olmasına ortam hazırlamaktadır.

Konuşma becerisi teknolojinin imkânları doğrultusunda gelişen ve geliştirilebilen bir beceridir. Günlük hayatımızda oldukça yer tutan cep telefonu, tablet ve bilgisayar kullanımlarında karşımıza çıkan sesli ve görüntülü görüşme uygulamaları sayesinde insan hayatı oldukça kolaylaşmaktadır. Bu ve benzeri uygulamaların kullanım alanları ve uygulama çeşitliliği arttıkça hem konuşma becerisi hem de yazılı iletişim daha sağlıklı ve daha kaliteli bir seviyeye ulaşacaktır.

1.3.3. Okuma Becerisi ve Teknoloji

Okuma, bilgiye ulaşma ve onu edinme yöntemlerinden biridir. Bireyin bilgi edinme gereksinimi yaşamı boyunca devam eder. Bu gereksinimi karşılamak için okuma becerisinin geliştirilmesi gerekir. Okuma aracılığıyla birey yaşam boyu öğrenme imkânı da bulmuş olur. Okuma; “Ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak tanımlanmıştır” (Akyol, 2012, 1). Okuma; “İnsanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir.” (Yalçın, 2006, 47). Birey okuma becerisiyle ilkökul yıllarında tanışır. İlkokul döneminde okuma becerisini edinmeye başlar ve bu becerisini ilkökul süresince geliştirerek kendini sürekli geliştirir. Türkçe derslerinde sürekli ve düzenli olarak okuma eğitimleri alan öğrenciler bu becerilerini okul dışı çalışmalarlarıyla da pekiştirmek durumundadır. Yenilenen Türkçe öğretim programları

okuma becerisini geliştiren ve hayat boyu sürekliğini sağlayan etkinliklerle öğretmenler için önemli bir yol göstericidir.

“Okuma; başlangıcı, gelişim aşamaları ve sonucu olan bir süreç olarak da tanımlanabilmektedir. Türkçe ğretim programında okuma süreci, görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreç olarak nitelendirilir. Bu sürecin işleyişi de şu Şekilde açıklanmaktadır: Okuma sürecine çizgi, harf ve sembollerin algılanmasıyla başlanmaktadır. Algılama işleminin ardından dikkat yoğunlaştırılarak, kelime ve cmlerler anlaşılmakta, ilgi duyulan ve gerekli görülen bilgiler sunulmaktadır. Seçilen bilgiler sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz–sentez yapma, problem çözme ve değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilmektedir. İşlenen bilgiler n bilgilerle birleştirilmekte ve metinde sunulan görsellerden de yararlanılarak yeniden anlamlandırılmaktadır. Anlamlandırmada ğrencinin ilgisi, güdülenmesi, okuma amacı, dil bilgisi ve okuma deneyimleri de etkili olmaktadır” (MEB, 2005, 20). Öğrencilerin okul dönemlerinde okuma becerisi kazanmasında ve okumaya karşı olumlu tutum oluşturmalarında anlamlandırma oldukça önemlidir. Bu noktada öğrencilerin okudukları metinlere karşı olan tutumu ve okuma becerisi onların metinleri anlamlandırmasında başlıca etkenlerdendir. Okuma becerisinin geliştirilmesinde öğrencilerin okuduklarını anlamlandırması gerekir. Bu beceri sınıf ortamında yapılan okuma etkinlikleri ile oldukça hız kazanabilmektedir. Türkçe dersinin içeriğine uygun olarak okuma metinlerinde yer alan olay ve durumların anlamlandırmaları okuma becerisini geliştiren çalışmalar olarak gösterilebilir.

Günümüzde okuma kavramı okul ve sosyal hayat ile gelişen ve Őekillenebilen bir durum olarak değerlendirilebilir. Bu noktada ailelerin çocuklarının okuma becerilerine olan olumlu yaklaşım ve örnek olmaları bu becerinin gelişmesinde önemli bir etkidir. “Ailenin eğitim durumu çocuğun sosyal gelişimi ve eğilimini son derece etkilemektedir. Araştırmalara bakıldığında genellikle sosyo-ekonomik olarak üst düzeyde yer ailelerin çocuklarının diğerlerine göre okumaya ve eğitime daha yatkın oldukları görülmektedir. Yine aile içinde var olan alışkanlıklar da çocuklar üzerinde önemli etki bırakmaktadır. Örneğin, anne, baba veya büyük kardeşlerden birinin veya hepsinin günlük olarak kitap okuduğu bir ailede çocukların bundan olumlu yönde etkilenmemesi düşünülemez” (Arıcı, 2012,26). Belirtilen aile

ve sosyal ortamlarda bireyin okuma becerisindeki gelişim zaman içerisinde gözlemlenebilir ölçüde görülebilmektedir. Ailelerin özellikle çocuklarıyla düzenli okuma etkinlikleri yapması bu becerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde çok faydalı olabilmektedir. Öğrenciler okuma becerilerini ayrıca teknolojik gelişmelerin ışığı altında dijital ortamlardan faydalanarak da geliştirebilmektedirler. Cep telefonu, tablet ve bilgisayarda çeşitli e-kitap uygulamaları ile okuma faaliyetleri yapılabilmektedir. Öğrenciler bilgi teknolojilerinden faydalanarak okuma becerilerinde farklı boyutlar açabilmektedirler.

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler eğitim alanını da oldukça etkilemektedir. Önceden öğrencilere bilgiler basılı ürünlerle verilirken bugün ders kitaplarının yanında daha çok televizyon, bilgisayar, internet, cd, video gibi araçlarla verilmektedir. Özellikle bilgisayar ve internetin yaygınlaşması ile birlikte yeni bilgilerin araştırılması, paylaşılması ve öğrenilmesinde büyük kolaylıklar yaşanmaktadır. Birçok ders bilgi teknolojileri aracılığıyla yürütülmekte ve öğrencilere bunların kullanımı öğretilmektedir. Öğrenciler sadece basılı ürünlerdeki bilgilerle sınırlı kalmamakta ekran okuma yoluyla da yeni bilgilere ulaşmaktadır. Böylece ekran okuma öğrencilerde de süreç içerisinde yayılmakta ve “ekranik düşünme” denilen yeni ve farklı düşünme biçiminin gelişmesine de sebep olmaktadır (Güneş, 2010, 2).

Ekran okuma kavramı bugün günlük hayatımızın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Özellikle cep telefonu ve bilgisayarların yoğun olarak kullanıldığı günümüzde bireyler farklı ortamlarda benzer şekilde ekran okuma özelliklerinden faydalanmaktadır. Bu amaçla son yıllarda gittikçe artan e-kitap kullanımı da bunun en güzel örneğidir.

“Ekran okumada okuyucu ile ekran arasında doğrudan etkileşim söz konusudur. Okuyucunun amaçları, zihinsel yapısı, düşünceleri, duyguları ile ekrandan sunulan metnin yapısı, içeriği, konusu, okunabilirliği etkileşmektedir. Okuyucu metni aktif olarak okumakta, anlamakta, bazı yerleri atlamakta, yeni bilgileri araştırmakta, tahmin etmekte, sorgulamakta, bilgileri birleştirerek zihninde düzenlemektedir. Ekran okumada görme, anlama ve zihinde yapılandırma süreçlerinde yapılan işlemler kâğıt okumaya göre farklı özellikler taşımaktadır” (Güneş, 2009, 26). Ekran okuma ile kâğıttan okuma arasındaki farklılıklar hayatın her alanında kendini göstermektedir. Basılı metinler ile ekrandaki metinler arasındaki belirgin farklılıklar çeşitli şekillerde ifade edilebilir.

Basılı bir kitabı okurken gözümüz sakin, düz ve hareketsiz bir çizgide ilerlemektedir. Ekran okumada resimler, detaylı bilgiler, tıklayarak başka dosya ve klasörlere geçiş, metinler arası ilerleme, çeşitli videolar ve resimler gibi öğeler

okuma sürecinin ve zihinsel hareketliliğin sıklıkla bölünmesine sebep olabilmektedir. Kitap okumada gözümüz çizgi ve satır üzerinde soldan sağa ilerlerken ekran okumada ekranın çeşitli yerlerine gidebilmekte, farklı hareketler gerçekleştirebilmektedir. Böylelikle hem göz hem de zihin daha fazla çalışmaktadır. Ekran okuma beynimizin farklı bölgelerini harekete geçirmekte, dikkat etme, karışık ve farklı düşünceleri kontrol etme gibi becerileri daha üst seviyede geliştirmektedir. Özellikle okuyucu seçim yapma, sayfa geçişi yapma, tıklamaya ya da tıklamama arasında karar verme, okumayı devam etme veya vazgeçme gibi durumlarda çok zorlanabilmektedir.

Ekran okuma becerileri günümüzde okuma çeşitleri arasında önemli bir yere sahiptir. Ekran okuma çalışmaları okuma eğitimi içerisinde kâğıttan okuma ile birlikte yer almaktadır. Bireylerin okuduğunu anlama ve okuma çalışmalarına bakıldığında teknolojik imkanların bu duruma etki ettiği görülmektedir. “Öğrencilerin evinde kullanabileceği bir bilgisayarının olması hem ekrandan hem de kâğıttan okuduğunu anlama üzerinde anlamlı derecede etkilidir. Bilgisayara sahip olan öğrenciler okuduklarını daha iyi anlamaktadır. Yine evinde internet erişimine sahip olan öğrencilerin okuduğunu anlamada diğer arkadaşlarına göre daha başarılı oldukları saptanmıştır. Bu durum internet erişimi ile çok sayıda kaynağa kolayca ulaşabilen öğrencinin daha çok okuma etkinliği yapmış olması ile açıklanabilir” (Ercan ve Ateş, 2015, 404). Teknolojinin olumlu sonuçlarından biri olarak değerlendirilebilen bu okuma çeşidi zaman içerisinde daha sürdürülebilir ve yaygınlaştırılabilir hâle gelecektir.

1.3.4. Yazma Becerisi ve Teknoloji

Yazma kavramı insanoğlu için tarihi aydınlatan en önemli buluşlardan biridir. Yazı ile başlayan bu süreç zaman içerisinde ifade etme, tasarlama ve kaynak olma gibi aşamalarla devam etmiştir. “Yazma, düşünceleri, yaşantıları, gözlemleri kurgusal bir bütünlük içinde temellendirerek dile getirme becerisidir” (İpşiroğlu, 2007, 23-24). Yazma becerisini etkili kullanabilmek için ise belirli düzeyde dilsel ve zihinsel becerilere de sahip olmak gerekmektedir. Başka bir ifadeyle yazma, “konuyu seçme ve sınırlandırma, bir amaca bağlama, söyleyecekleri belirleme, belirlenen düşünceleri bir plana bağlama, planı yazıya dönüştürme gibi birbirine bağlı bir dizi

düşünsel etkinlikten oluşur” (Özdemir, 1991, 121). Yazma becerisi özellikle okul döneminde kazandırılması gerekir. Bu becerinin öğrenilmesinde ilk okuma-yazma faaliyetlerinin önemli yer tutar. İlkokulda birinci sınıfta başlayan ve okuma becerisiyle birlikte gelişen yazma becerisi, yazma eğitiminin ilerleyen yıllarda da pekiştirilmesiyle birlikte oldukça gelişir. Yazma becerisi ilkökulda öğretmenlerin derslerde etkili yazma etkinlikleri yaptırması ve dönütlerle müdahale etmesiyle birlikte gelişim sürecini hızlandırır.

“Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek, onlara öğretici yazılar yazdırmanın yanında dış dünyayı algılamaları ve anlatımlarında kendi görüş, düşünce ve hayal güçlerini kullanmalarına da imkân tanımak gerekir. Dış dünyadan beş duyu yoluyla alınan izlenimler zihinde canlanır ve kâğıda dökülür. Duyular aracılığıyla dış dünyayı algılamak, ayrıntıların farkında olmak ve bu ayrıntıları zihinde canlandırmak öğrencilerin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşmalarını sağlar. Yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşmada kişinin kendi görüş, düşünce ve hayal gücünü de işin içine katmasının önemi büyüktür” (Aşılıoğlu, 1993, 146). 21. yüzyıl becerileri öğrencilerin bütün ihtiyaçlarına cevap vererek ve onları çağın gereksinimlerine uygun bir şekilde yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu anlamda yazma becerisi öğrencilerin günlük yaşamda en çok kullandığı önemli becerilerdendir.

Yazma becerisini kazanan öğrenciler kendilerini ifade etme, anlatma ve doğru düşünme yeteneklerini de geliştirmektedirler. Yazma becerisi gelişmiş bireylerin teknolojiyle birlikte bu becerisini e-yazma alışkanlığı hâline dönüştürmesi de gözlemlenebilen bir durumdur. Gelişen teknolojinin bireylerin e-yazma alışkanlıklarına olan etkisi sosyal yaşamlarında sürekli kullandıkları bir beceriye dönüşmektedir. Hayatın her alanında olduğu gibi teknolojik gelişmelerin yazma becerilerine olan bu olumlu etkisi e-yazma alışkanlığı olarak bireylerin yaşamlarında yer bulmaktadır.

1.4. ELEKTRONİK ORTAMLARDA YAZMA (E-YAZMA)

1.4.1. Elektronik Yazma

Teknoloji insanoğlunun evrende var olma sürecine hizmet etmektedir. 21. yüzyılda hayatın her karesinde kendine yer bulan teknoloji hareketleri tüm dünya yakından takip etmektedir. Sosyal hayatın bütün unsurlarında gelişen teknolojinin en son örneklerini görmek mümkündür. Bununla birlikte özellikle eğitim sahasında da teknolojik yeniliklerin bireylere sağladığı kolaylıklar dijital okuryazarlık kavramına da zemin hazırlamaktadır.

Doksanlı yıllardan sonra artan internet kullanımı bireylerin ekran okuma ve yazma becerilerini büyük oranda etkilemiştir. Özellikle elektronik posta ve mesajlaşma yolları ile bilgi paylaşımı ve bu ortamların diğer amaçlarla kullanım şekli değişmiştir. İnternet kullanımı bireylerin dijital ortamlardaki metinleri okuma ve anlamlandırma sürecine katkı sağlarken diğer taraftan yazma becerilerine de doğrudan etki etmektedir. “Günümüzde değişen metin algısı, metni sadece yazı olarak kalmaktan çıkarmış, içinde anlam barındıran iletişim kurmaya yarayan her türlü sesi, görseli, yazıyı ya da bunların birlikte yer aldığı çok katmanlı yapıları da daha yoğun bir şekilde ele almayı gerekli kılmıştır” (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010). Bu bağlamda e-yazma kavramı değişen yazma ortamlarının en açık göstergesidir. Özellikle teknolojik değişimin olduğu her alanda e-yazma kavramından bahsetmek ve bu kavramı etkin bir şekilde açıklamak yazma eğitimi açısından büyük önem arz etmektedir.

E-yazma, kalemle yazmadan farklı olarak insanların dijital araçları (cep telefonu, tablet, bilgisayar vb.) tuşlayarak gerçekleştirdiği yazma eylemidir. Alan yazında tuşlarla yazma, ekrana yazma, dijital yazma ve e-yazma isimleriyle de kullanılan bu yazma biçimi kalemle yazmaya göre farklı özellikler göstermektedir.

E-yazma becerisinin geleneksel yazmadan ayrılan bir yapıda olması onun daha hızlı ve farklı bir boyutta incelenmesini gerektirmektedir. Ayrıca e-yazma öğrencilerin sosyal paylaşım yoluyla fikirlerini geliştirme, olaylara ve yaşantılara eleştirel bir tutumla bakma becerilerine de katkı sağlayabilmektedir. Bu noktada Millî Eğitim Bakanlığının yürüttüğü FATİH projesi de e-yazma alışkanlıklarını desteklemektedir. Öğrenciler FATİH projesi ile birlikte hayata geçen akıllı tahta

uygulamalarıyla sınıf içerisinde etkileşimli bir şekilde ders işleme imkânına sahip olmuşlardır. Akıllı tahta uygulamalarında öğrencilerin interaktif içeriklere tahta üzerinde yazarak verdiği cevaplar hem dersleri daha zevkli bir hâle getirmekte hem de e-yazma sürecini daha verimli bir yapıya dönüştürmektedir. Ayrıca yine bu proje ile öğrencilere dağıtılan tabletlerle de e-yazma çalışmaları aktif bir şekilde yapılabilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının 2010 yılında başlattığı FATİH projesi kapsamında öğrencilerin etkileşimli tahta, tablet ve bilgisayarlarla ders içeriklerinin daha görsel hale getirilmesiyle e-yazma çalışmaları daha aktif bir yapıya dönüşmüştür. Öğrencilerin yazma becerilerinin etkileşimli tahta ve tablet üzerinden etkin bir şekilde kullanıldığı bu projede öğrenme ortamları oldukça fazladır. Projenin ürünlerinden olan EBA ders içerikleri öğrencilerin yazma becerilerinden de faydalanılarak etkileşimli tahta üzerinde e-yazma alışkanlıklarını geliştirmelerine imkân tanımaktadır.

E-yazma sürecinde yer alan kazanımlar geleneksel yazmadan belirli noktalarda farklılaşır. Bireyler yazma sürecini sadece kelime, cümle veya metin olarak algılamazlar. E-yazma ortamında bütün bu özelliklere ek olarak ses, resim ve videolar da bireyin yazma becerisine etki etmektedir. Diğer taraftan teknolojik araçlar vasıtasıyla klavyeyle yazma işlemi gerçekleştirenlerin kalemle yazı yazanlara oranla hareketlerinde ve algılamalarında da bazı farklılıklar görülmektedir. Klavyeyle yazı yazanların biçim, tür ve okunaklılık açısından kalemle yazanlara göre daha farklı sonuçlar ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca her ne kadar olumlu tarafları olsa da kimi zaman olumsuz yanlarının da olduğu görülmektedir.

“Ekran yazmada ekran ışığının göze yansımaları, sürekli parıltıların olması, gözün seçerek okuması, zihnin parça parça bilgileri birleştirmesi gibi nedenler, göz ve zihni yormakta; giderek genel bir yorgunluğa neden olmaktadır. Ekran başında oturmuş biçiminin uygun olmaması da beden yorgunluğunu arttırmaktadır. Ekran yazmanın görsel rahatlığı konusunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Ekranın görsel rahatlığı giderek iyileştirilmesine rağmen yine de kâğıt sayfalarda yazıları düzeltirken ya da okurken ulaşılan rahatlıktan uzak olduğu sonucuna varılmıştır” (Baccino, 2009, 12). “Görsel, zihinsel ve bedensel yorgunluk nedeniyle ekrana yazma etkinlikleri ilk ve ortaokul öğrencilerine uzun süreli önerilmemektedir. İlk ve

ortaokul düzeyinde öğrencilerin önce kâğıda yazma becerileri geliştirilmeli, ardından ekrana yazmaya geçilmelidir” (Güneş, 2013, 383). Öğrencilerin ilk okuma yazma becerileri tamamlanmadan gerçekleşen düzensiz e-yazma çalışmaları onları ilerleyen dönemlerde daha zor durumlarda bırakabilmektedir.

Yazma alanındaki araştırmalar, kalem ve klavye ile yazı yazma arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar el hareketleri, dikkat, anlama ve zihinsel işlemler yönüyle ele alınmakta hem olumlu hem de olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Klavye ile yazma bireyin yazma hareketlerini ve harflere ilişkin yön algılarını değiştirmektedir. Sürekli klavye kullanan yetişkinlerde bu durum açıkça görülmektedir. Ayrıca gözün hem ekrandaki yazıları izlemesi hem de klavyede tuşların yerini bulmaya çalışması, dikkatin ikiye bölünmesine neden olmaktadır. Parmakların sürekli klavye üzerinde gezmesi, tuşların ses çıkarması gibi durumlar bedensel ve zihinsel yorgunluğu artırıcı olmaktadır. Bu olumsuzluklara rağmen klavye ile yazmanın bireylere çeşitli yararları vardır. Klavye ile yazı yazarken iki el birlikte kullanılmaktadır. Bu durum beynimizin her iki yarım küresini harekete geçirmekte, üst düzey dikkat, yaratıcılık, üreticilik gibi çeşitli becerileri geliştirici olmaktadır. Bunun yanında hızlı yazma, nitelikli yazma, nitelikli ve okunaklı metinler üretme gibi yararları da bilinmektedir (Güneş, 2016, 20).

Klavyeyle yazarken bireylerin cümle kurguları, yazılan metnin anlamsal boyutları ve cümle yapısı gibi özellikleri dikkate alarak yazması bu sürecin belirgin noktalarıdır. Ayrıca bireyin yazma becerilerinin de bu durumdan etkilenmesi ile birlikte e-yazma alışkanlıklarının sürdürülebilirliği artmaktadır.

Günümüz Türkiye okullarında yazma becerisi eğitimi ilkökul birinci sınıfta verilmeye başlanmaktadır. Kalem, defter, silgi ve kalem tıraş, öğrencilerin yazma araç ve gereçleridir. Ancak teknolojik gelişmeler klavye ve ekran gibi yeni yazma araçlarını da geliştirmiştir. Her ne kadar ne ilkökul ne de ortaokul Türkçe Programlarında ve ders içeriklerinde ekrana yazma becerisinin gelişimine yönelik kazanımlar ve yöntem ve teknikler olmasa da öğrenci ders dışı zamanlarda ekrana yazma becerisini ailesi veya kendi merakı yoluyla geliştirmektedir. Ülkemiz okullarında kısa zaman içerisinde kalemin yerini klavyenin, kâğıdın yerini ise ekran yüzeylerinin alması kaçınılmaz gözükmektedir (Duran, 2013, 181).

Teknolojinin insan hayatındaki yerinin gün geçtikçe arttığı günümüzde buna bağlı olarak yazma alışkanlıkları da gittikçe değişmektedir. Öğrenciler okul yıllarında öğrendikleri temel yazma becerilerini ilerleyen yıllarda tablet, cep telefonu ve bilgisayar kullanımında bağlı olarak e-yazma becerilerine dönüştürebilmektedir. Kalem ve klavye ile yazma arasındaki farklılıklar ve bunların kişide bıraktığı etkiler yazma becerilerinin incelenmesinde dikkat edilmesi gereken noktalardır. Yazılı ifadelerin anlamsal değerlerinin ve buna bağlı bütün unsurların doğru olduğu bir yazma etkinliğinde ortaya çıkan ürün oldukça başarılı olacaktır. Bu süreçte gerçekleşemeyen herhangi bir unsur bulunduğu takdirde yazma etkinliğini bozan ve bu durumu aksatan önemli sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

Kalemle yazma, temel yazma becerisi kazanma noktasında bireyin sahip olduğu en önemli becerilerdendir. E-yazma ise teknolojinin insan yaşamına soktuğu, eğitim ortamlarından özel yaşamın her alanına kadar etkili olmuş bir yazma şekli halini almıştır. Öğrencilerin özellikle okul yıllarına denk gelen ilk gençlik(ergenlik) dönemlerinde teknolojiyle tanışmaları ve buna bağlı olarak da etkin bir şekilde dijital ortamlarda yazma çalışmaları yapması bu becerinin kazanılmasında önemli bir etkidir. Öğrenciler farklı öğrenme alanlarında dijital yazma çalışmaları yaparak daha hızlı ve daha etkili öğrenme yolları oluşturabilmektedirler.

1.4.2. Kalem ve Klavye ile Yazma Arasındaki Farklar

Öğrencilerin e-yazma becerileri teknolojinin bir getirisi olarak hayatın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Cep telefonu, tablet ve bilgisayar başında klavye kullanan bireyler bu becerilerini sürekli pekiştirerek geliştirmektedir. Bireylerin el yazılarını kullanmayarak zaman içerisinde kalemle yazmanın unutulabileceği düşüncesi de ortaya çıkmaktadır. Böyle bir durumda bu becerinin unutulmaması, bireyin geleneksel yazmayı hayatının her aşamasında kullanabileceği gerçeği akıllardan çıkmamalıdır. Teknolojiyle birlikte klavyeyle yazmanın yaygınlaştığı ancak geleneksel yazmanın da kullanılmasının gerekliliği göz önünde tutulmalıdır. İki yazma türü her ne kadar genelde yazma becerisi üzerine kurgulansa da özelden birbirinden farklı özelliklere sahiptir.

Güneş'e göre kalem ve tuşlarla yazma arasındaki temel farklılıklar şu şekildedir:

- 1.Kalemle yazmada tek el kullanılmaktadır. Bir elle kalem tutularak harfler üretilmekte, diğer elle ise yazı yazılan sayfa kontrol edilmektedir. Oysa klavye ve tuşlarla yazmada iki el birlikte kullanılmaktadır.
- 2.Kalemle yazmada beynin bir bölümü yazma sürecine eşlik etmektedir. Beynin sol yarım küresi sağ eli yönetmektedir. Solaklarda tam tersi olmaktadır. Oysa klavye ile yazmada iki el birlikte kullanıldığından beynin iki yarım küresi de yazma sürecine katılmaktadır. Böylece beyin yarım küreleri arasında daha yoğun bir iletişim kurulmaktadır.
- 3.Kalemle yazmada el harfleri üretmek için bir çizgi doğrultusunda çeşitli yönlerde gidip gelmektedir. Her harfin kendine özgü biçimi vardır. Bu biçimler oluşturularak yazı yazılmaktadır. Yani el yazısı biçimler üretmeye dayalı bir yazıdır.
- 4.Kalemle yazmada zihnimize her harfin şekli, görüntüsü ve yazılış biçimi arasında ilişki kurulmaktadır. Yazı yazarken harflerin zihnimizeki bu görüntüleri kâğıda çizilmektedir. Oysa tuşlarla yazmada zihnimize her harfin şekli ile klavyedeki yeri arasında ilişki kurulmaktadır. Bu ilişki yüzeysel ve geçici olmakta, klavyede tuşların yeri değiştiğinde bozulmaktadır.

5.Kalemle yazmada el soldan sağa doğru ilerlemekte ve harfler satır çizgileri üzerine belirli aralıklarla yazılmaktadır. Tuşlarla yazmada soldan sağa doğru yön izleme, satır çizgisi üzerine yazma, satır aralıkları bırakma gibi durumlar söz konusu değildir.

6.Kelimeler arasında boşluk bırakma, satır başına dönme, paragraf başı yapma gibi işlemler de farklı biçimlerde gerçekleştirilmektedir. Kalemle yazmada bir kelimenin sonu ile diğerinin başı arasında belirli bir alan atlanarak boşluk bırakılmaktadır. Oysa klavye ile yazmada kelimeler arasında boşluk bırakmak için yine tuşa basılmaktadır. Satır başına gelmek için el satır sonundan başına geçirilmektedir. Bu işlem klavyede yapılmamaktadır.

7.Kalemle yazmada kalem sessiz hareket etmekte ve satırlar üzerinde kaymaktadır. Oysa klavye ile yazmada tuşların sesi rahatsız edici düzeyde gürültü oluşturmaktadır.

8.Yazı yazma süreleri arasında da önemli farklılıklar vardır. Kalemle yazmada yazı süresi harfleri üretme süresine bağlıdır. Bir harfi yazmak için gerekli zaman harfin biçimi ve büyüklüğüne göre değişmektedir. Bazı harflerin şekilleri basit olduğundan daha kolay üretilmektedir. Her harfin yazma süresi eşit değildir. Oysa klavyede harfler tuşlara basılarak yazıldığından her harfin üretim süresi birbirine eşittir. Bu nedenle kalem ve tuşlarla yazma hızı farklı hesaplanmaktadır. Genellikle klavye ile yazma kalemle yazmaya göre daha hızlı olmaktadır.

9.Yazma öğretiminde biri motor diğeri de görsel alan olmak üzere iki alan üzerinde önemle durulmaktadır. Motor alan elin kâğıt üzerinde hareket ettiği ve harflerin ürettiği alandır. Motor alanda harf ve hecelerle çeşitli yazılar yazılmaktadır. Görsel alan ise gözün eli izlediği ve yazılan yazıları denetlediği alandır. Kalemle yazmada motor alan ile görsel alan çakışmaktadır. Oysa klavye ile yazmada motor alan ile görsel alan ayrılmakta, motor alan tuşlar üzerinde, görsel alan ise ekran üzerinde olmaktadır. Klavye ile yazmada bu iki alanı kontrol etmek çok zordur. Yazmaya yeni başlayanlar bu iki alanı kontrol etmek için bir taraftan tuşlara bir taraftan da ekrana bakarlar. On parmakla hızlı yazanlar sadece ekrana bakarlar. Dizgi yapanlar ise bir taraftan yazılacak yazıyı bir taraftan ekranı bir taraftan da motor alanı kontrol ederler. Kısaca klavye ile yazmada görsel ve motor alanları kontrol etmek daha güç olmaktadır.

10.Kalemle yazmada motor alan ile görsel alanın çakışması dikkat yoğunlaştırma ve sürdürmeyi kolaylaştırmaktadır. Oysa klavye ile yazmada motor ve görsel alanın ayrılması, dikkatin ikiye bölünmesini getirmektedir. Hatta dizgi yaparken dikkat üçe bölünmektedir. Bir taraftan yazılacak yazı izlenmekte bir taraftan da tuşların yeri ile ekrandaki yazılar kontrol edilmektedir. Bu süreç üç düzey dikkat becerilerini gerektirmektedir. Yazmaya yeni başlayan öğrencilerin çoğu bunu gerçekleştiremez. Gözlerin sürekli klavye ve ekran üzerinde gidip gelmesi ise öğrenciler için yorucu olmaktadır.

11.Kalemle yazma ve el yazısı, öğrencinin yazma becerilerinin gelişimi, kişiliği, yazıya verdiği önem, temiz ve titiz yazma vb. hakkında ipucu vermektedir. Bu durum öğretmenin öğrencilerin el yazılarını tanınmasına, yapılan ev ödevlerini el yazısından hareketle kontrol etmesine yardım etmektedir. Oysa elektronik yazıda bu tür kontrolleri yapmak ve yazının kimi tarafından üretildiğini belirlemek güçtür.

12.Klavye yazı yazmayı ve metin üretmeyi kolaylaştırmakta bireyin üreticiliğini ve yaratıcılığını artırmaktadır. Özellikle basit işlem ve düzeltmelerle nitelikli metin üretmek, çizim yazmak, resim eklemek ve paylaşmak daha kolay olmaktadır (Güneş, 2013, 375).

Yazma becerisindeki bu farklılıklar her ne kadar doğal bir durum gibi gözükse de yazma becerisinin gelişimi ve değişimi açısından değerlendirilmelidir. Bir alışkanlık hâline gelen ekrana yazma becerisi insan hayatında önemli bir yer

tutmaktadır. Bu durumun etkilerini bütün yönleriyle incelemek ve var olan durumu değerlendirmek e-yazma alışkanlıkları açısından oldukça gereklidir.

E-yazma işlemi klavye ve tuşlar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan kalemle yazmaya göre farklılıklar göstermektedir. Bilgisayarda programlanan yazılımlar aracılığıyla e-yazma işlemi gerçekleşmektedir. Bu amaçla kullanılan en yaygın program Office programlarıdır. Word programı bireyin yazma gereksinimlerini en kolayca indirerek yazma hatalarına karşı da bireye yön göstermektedir. Word programında çeşitli yazı tipleri, şekiller ve ifadelerle yazma birey için oldukça kolay bir hâle gelmektedir. Silme, kopyalama ve yapıştırma işlemleriyle yazılmak istenen ifadeler daha kolay yazılabilmektedir. Yazılanlara ait sayfa numaraları, dipnot ve içindekiler kısımları da Word aracılığıyla kolaylıkla yapılabilmektedir. Bilgisayar programları, e-yazma becerisini geliştiren ve destekleyen önemli bir araçtır.

E-yazma ile metinler daha hızlı yazılmakta, düzeltilmekte ve insanlarla paylaşılmaktadır. Yazma sırasında sayfalar arasında geçiş daha hızlı olmakta, ekrandaki yönergeleri izleme, bir tıklama ile yazıları ve resmi büyütme, hareketlendirme, renklendirme gibi faydaları bulunmaktadır. E-yazma öğrencilerin özellikle okul döneminde düzenli etkinliklerle kazanabileceği ve yaşam boyu sürekli olarak geliştirebileceği çok önemli bir beceridir. Bu becerinin kazanılması öğrencilerin yazma becerisini geliştirmesinin yanı sıra onların sosyalleşme sürecine de katkı sağlamaktadır. Böylelikle bilgiye ulaşma, iletişim kurma ve paylaşma yapma açısından kendini tamamlayan ve geliştiren bireyler toplumda yer almaktadır.

1.4.3. Elektronik Yazma Araçları

21.yüzyılda teknolojinin insanlara sunduğu imkânlar hayatın her alanında kendine yer bulmaktadır. Özellikle bilişim alanındaki yenilikler insan hayatını kolaylaştırdığı gibi sahip olduğu özelliklerle de sürekli bir değişimi beraberinde getirmektedir. Dijital çağda gerçekleşen bütün bu yenilikler insanların iletişim biçimlerini de farklı bir boyuta taşımaktadır. Bilgisayar teknolojilerindeki yenilikler çağımızda her alanda kendine yer bulmuştur. Sanayileşme sürecindeki ülkeler, gelişmişlik düzeyleri söz konusu olduğunda bu gelişimlerini bilişim teknolojileri üzerinden dünyaya göstermektedirler. Dünya böyle bir döngüyle mücadele ederken

yaşanan gelişmelerin iletişim üzerindeki etkisi de gün geçtikçe artmaktadır. Bilgisayar, cep telefonu ve tablet kullanımının arttığı 21. yüzyılda insanların farklı yollarla kurdukları iletişim biçimleri sürekli değişmektedir. Bu amaçla e-yazma ve buna bağlı kullanım alanları da oldukça genişlemektedir. E-yazma süreci bilgisayar, cep telefonu ve tablet kullanımının en aktif ve sürdürülebilir tarafını oluşturmaktadır. Bu durum elektronik yazma araçlarının kullanım alanlarını ve özelliklerini de geliştirmektedir.

a) Cep Telefonu: 21.yüzyılın en önemli teknolojik yeniliklerinden biri olan cep telefonu, icadıyla birlikte insan hayatını kolaylaştırmaya başlamıştır. “Kişinin yanında taşıyabildiği, kablosuz telefon, mobil telefon” (TDK, 2019). İletişim sınırlarını genişleten, sosyalleşmeyi hızlandıran cep telefonları bugün yerini hemen hemen herkesin kullandığı akıllı telefonlara bırakmıştır. “Akıllı telefonlar, sıradan mobil telefonlara göre daha üst düzeyde bilgi işlem kabiliyeti ve bağlanabilirliğe sahip olan mobil telefonlardır. Kullanıcılarına telefon görüşmeleri yapmalarına olanak sağlamalarının yanında, PDA ve çoğu bilgisayarlarda bulabilecekleri özellikleri (e-mail gönderip almak, ofis dokümanlarının düzenlenmesi, vb.) eklemelerini sağlarlar. Ayrıca, türü ne olursa olsun her türlü içeriğin (görüntü, ses ya da metin) oluşturulmasında kullanılabilirler” (Ada ve Tatlı, 2013, 3). Akıllı telefonlar bu imkanları ile günlük hayatın her anında kullanılabilirlerdir.

Cep telefonu, tanımdan da anlaşıldığı üzere kişinin her zaman yanında bulundurabileceği ve sürekli iletişim hâlinde olabileceği mobil bir cihazdır. Cep telefonlarının hayatın her alanında aktif bir şekilde kullanılması dört temel dil becerisinin gelişmesine imkân tanımaktadır. Bu becerilerden en yaygın kullanılanları konuşma, dinleme ve e-yazma becerisidir. Bireylerin akıllı cep telefonu kullanım alışkanlıklarına bağlı olarak elektronik yazma eylemini en çok gerçekleştirdikleri yerler genellikle facebook, twitter, instagram ve whatsapp gibi sosyal medya uygulamalarıdır. Bu uygulamalar ile hem sosyalleşebilme hem de çeşitli paylaşımlar ile iletişim kurma imkânına sahip olabilmektedirler. Günümüzde bunlar içerisinde en yaygın olarak kullanılanlardan birisi Facebook’tur.

Facebook yalnızca insanların birbirleri ile iletişim kurma becerilerini artırmamış aynı zamanda Dimbleby ve Burton’un öz iletişim, kişiler arası iletişim, grup iletişim ve kitlesel iletişim olarak dört kategoriye ayırdığı iletişim deneyimlerinin tüm kategorilerini de bünyesinde toplamıştır. Bir birey kendisiyle monoloğa girebilir

ve sohbet başka bir insanla yapıldığında iletişimin türü kişilerarası iletişime dönüşebilir. Grup iletişimi siteyle bütünleşmiş bir özelliktir ve bir mesaj kitlesel ölçekte yayılır. Durum güncellemeleri, paylaşım, fotoğraf etiketleme, sohbet, onaylamalar gibi özellikler iletişimdeki sınırların aşılmasını hızlandıran unsurlardır (Kabir, 2014, 293).

Sosyal medya uygulamaları bu özellikleriyle günlük hayatı kolaylaştıran unsurlardır. Özellikle zaman yönetimi, sosyal ilişkiler ve etkili iletişim unsurları göz önüne alındığında sosyal medya uygulamalarının insan hayatındaki yeri büyüktür. Buna bağlı olarak internet ortamında farklı iletişim şekilleri de gün geçtikçe kendine yer bulmaktadır.

Akıllı telefonların insan hayatına getirdiği kolaylıklardan bir diğeri de etkili iletişim imkânlarının oluştuğu mobil uygulamalardır. E-yazma alışkanlıklarıyla başlayan ve diğer tarafta sürdürülebilir bir iletişim olanağı sunan mobil uygulamalar sosyal hayatın bir parçası haline gelmiştir. Bunlar içerisinde en çok kullanılan uygulamalardan biri WhatsApp'tır. Bu uygulama bireyin yazma becerilerini sürekli aktif tutarak gün içerisinde düzenli olarak arkadaşlarıyla mesajlaşabilmesini sağlamaktadır. "WhatsApp'ın ücretsiz olması; başka bir servise kaydolmayı gerektirmemesi basit mesaj gönderme, emoji kullanma ve fotoğraf ve video göndermeye imkân tanınması onu, diğer mesajlaşma yazılımlarından farklı kılmaktadır. WhatsApp'a ivme kazandıran etkenlerden biri de kullanıcının telefon numarasını, kimliği olarak kullanmasına imkân tanınmasıdır" (Uzun ve Uluçay, 2017, 222). Bireyler bu program aracılığı ile anlık durumlarını, kişisel düşüncelerini ve çeşitli haberleri istedikleri gibi paylaşabilmektedirler. WhatsApp cep telefonu kullanma alışkanlığına bağlı olarak bugün bireylerin en çok kullandığı elektronik yazma araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada alışkanlık boyutunun yüksekliği ile WhatsApp kullanımı arasında doğru orantı bulunmaktadır.

E-okuma etkinlikleri zaman içerisinde farklı uygulamalarla oldukça zenginleşmeye başlamıştır. Bunlar içerisinde en popüler olanlardan birisi de wattpad adlı uygulamadır. Bu uygulama ile kişi yazdığı yazıları, hikâyeleri ve metinleri paylaşabilir ve bu tarz hikâye yazan kişilerle ortak bir ağ üzerinde sohbet etme şansına sahip olabilmektedir. Ayrıca Türk ve dünya edebiyatının önceden belirlenmiş roman, hikâye, şiir vb. kitaplarını okuyabilmektedir. Bu uygulama ile farklı türlerdeki hikâye ve romanları okurken ayrıca bu kitapları kütüphanelerine ekleyerek daha sonra kaldıkları yerden okuyabilmektedirler. Birey bu uygulama ile kendi

yazdığı metinleri düzenleme ve değiştirme imkanına da sahiptir. Böylelikle e-yazma imkanlarını bu ve benzeri uygulamalarla da geliştirebilmektedirler. Bireyin öğrenme ortamına doğrudan katkı sağlayan cep telefonu üzerinden kullanılabilen bu tarz uygulamalar e-okuma-yazma etkinliklerini de çeşitlendirmektedir. Öğrenme ortamlarında son yıllarda özellikle Facebook, Twitter, Kahoot vb. uygulamalar üzerinden yapılan sınavlar elektronik yazma ortamları sağlaması açısından oldukça önemlidir. Öğrenciler öğretmenlerin daha önceden hazırladıkları soruları sınıf ortamında veya evlerinde kendilerine belirtilen zaman ve süreye uygun olarak cevaplayabilme imkânı bulabilmektedirler. Böylelikle farklı türlerde çeşitli e-yazma çalışmaları yapılabilmektedir. Öğrencilerin e-yazma sürecindeki bu gelişmeler onların yazma becerilerine katkı sağlamaktadır. Öğrenciler bu tarz e-yazma çalışmalarıyla daha hızlı karar verme, hızlı dönütler oluşturabilme ve anlamsal düzeyde etkili e-okuma etkinlikleri gerçekleştirebilmektedirler.

b) Tablet Bilgisayar ve Akıllı Tahta: Çağımızda çocuklar çok erken yaşlarda bilgisayar, tablet ve cep telefonu gibi teknolojik araçlarla tanışmaktadırlar. Her ne kadar erken yaşlarda bu ve benzeri araçlarla tanışmaları olumsuz bir durum gibi gözükse de doğru ve planlı bir kullanımla temel dil becerileri üzerinde faydalı olabilmektedir. Çocukların gelişen teknolojiyle birlikte erken dönemlerde özellikle tablet bilgisayar kullanıyor olmaları gözlemlenebilir bir durumdur. Tablet bilgisayarlar rahat ve kolay kullanılabilir olması bakımından çocuklar tarafından tercih edilmektedir.

Tablet bilgisayarlar, masaüstü ile dizüstü bilgisayarlardan daha küçük ve daha hafif, dokunmatik ekran özelliğine sahip, bazı çeşitlerinde özel kalemi olan mobil teknolojilerdir. Tablet bilgisayarların eğitim ve öğrenme sürecini köklü değiştirme potansiyeline sahip olması, küresel olarak eğitim amaçlı tablet bilgisayar kullanımını yaygın hale getirmiştir (Dündar ve Akçayır, 2014, 44).

Özellikle FATİH projesi kapsamında okullarda öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayarlar onların e-okuma ve e-yazma becerilerini etkilemektedir. Bu etki öğrencilerin sınıf ortamında akıllı tahta kullanımı ile artmaktadır. “Tablet bilgisayarların öğrenme-öğretme ortamına muhtemel katkıları; öğrenci motivasyonunu arttırması, her yerde ve her zaman gerçekleşen öğrenmeyi desteklemesi, öğrenme-öğretme ortamını zenginleştirilmesi, çoklu ortamların kullanımına olanak vermesi, bireysel öğrenmeyi desteklemesi, ders materyallerinin kolay erişilebilir ve taşınabilir olması, değerlendirme ve geribildirim aracı olarak

kullanılma potansiyeline sahip olması şeklinde özetlenebilir” (Çetinkaya ve Keser, 2014, 15). Tablet bilgisayarların sahip olduğu bu özellikler eğitim ortamlarında daha rahat ve kullanılabilir olmalarına imkân sağlamaktadır. Sınıf içerisinde etkileşimli bir şekilde akıllı tahta uygulamalarına entegre halde kullanılan tabletler işlenen dersin içeriğini zenginleştirmektedir. Tablet bilgisayarlar öğrencilerin e-yazma becerilerini geliştiren onlara alternatif öğrenme ortamları oluşturan önemli bir teknoloji aracıdır. Öğrenciler e-yazma alışkanlıklarını tablet bilgisayarlar vasıtasıyla kullanarak bu becerilerini aktif bir şekilde kullanabilmektedirler.

c) Bilgisayar: Bilgisayar eğitim, iş, sosyalleşme ve yaşam tarzı gibi birçok amaçla bugün hayatımızda yer almaktadır. “Çok sayıda aritmetik ve mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç, elektronik beyin.” (TDK, 2019) şeklinde tanımlanmaktadır. Alan yazında farklı tanımları olmasına rağmen bilgisayar kelimesinin özelde insan hayatını kolaylaştıran çok önemli bir icat olduğu bilinmektedir. Bilgisayar teknolojileri kullanım alanları göz önüne alındığında insan hayatında büyük bir yere sahiptir. Sürekli iletişim halinde olan insanoğlu bu ihtiyacını bilgisayar aracılığıyla rahatlıkla karşılayabilmektedir. Bu amaçla kullanılan bilgisayar programları bireylerin okuma ve yazma becerilerini her zaman kullanabilmelerine imkân sağlamaktadır. İnternette bilgisayar üzerinde haberleşmede en çok tercih edilen araç ise e-posta uygulamalarıdır.

Günlük hayatımızın önemli bir parçası haline gelen e-posta, insanlar arasında oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. “İnternetin yaygın kullanımı ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişmesi, ortak bir kişilerarası iletişim aracı olarak e-postayı hızla geliştirmiştir. Yüksek iletim hızı ve daha az müdahaleci niteliği ile e-posta hem akademik hem de ticari kurumlarda hem kişisel iletişim hem de kurumsal iletişim için yaygın olarak kullanılmaktadır” (Chen, 2006, 35). İnsanlar e-postalar aracılığı ile mesaj alıp, mesaj göndererek iletişim kurmaktadır. Özellikle cep telefonları ve tablet bilgisayarlarda uygulamalar şeklinde karşımıza çıkan e-posta uygulamaları insanların e-yazma becerilerine katkılar sağlamaktadırlar. E-posta göndermek, düzenlemek, dosya eklemek, başlık ve konu yazmak gibi çeşitli e-yazma çalışmaları bu tür uygulamalarla rahatlıkla yapılabilmektedir. Hotmail, Gmail, Yahoo vb. e-posta uygulamaları sayesinde insanlar haberleşmeyi e-yazma araçlarıyla

gerçekleştirebilmektedir. E-postalar ile insanlar bilgiye ulaşma ve onu paylaşma imkanına sahiptirler. Anlık iletiler şeklinde gerçekleşen e-posta içerikleri bir yandan e-yazma becerilerini geliştirirken diğer taraftan da iletişim imkânlarını arttırmaktadır. E-posta uygulamalarının kullanılmasıyla birlikte hem zaman hem de mekân gözetmeksizin daha hızlı ve daha aktif bir iletişim sistemine dahil olunmaktadır.

TÜİK (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre insanların interneti kullanım amaçlarındaki farklılıklar tablo 3 de belirtilmiştir:

Tablo 5. İnternet Kullanım Amaçları

Amaçlar	Erkek Kadın		
	Toplam		
E-Posta gönderme / alma	46,8	53,1	38,8
İnternet üzerinden telefonla görüşme/ video görüşmesi (web cam ile)	61,5	60,0	63,2
Sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşma	83,7	86,9	79,5
Kendi oluşturduğunuz metin, görüntü, fotoğraf, video, müzik vb. içerikleri herhangi bir web sitesine paylaşmak üzere yükleme	61,0	63,8	57,3
Online haber, gazete ya da dergi okuma	68,2	73,5	61,4
Sağlıkla ilgili bilgi arama (yaralanma, hastalık, beslenme, vb.)	69,6	65,2	75,1
Mal ve hizmetler hakkında bilgi arama	65,9	69,4	61,5
Web siteleri aracılığıyla (Blog, facebook, twitter vb.) toplumsal veya siyasal konular ile ilgili görüşleri paylaşma	17,5	20,0	14,4
Toplumsal veya siyasal bir konuda online bir oylamaya katılma	7,3	8,6	5,7
İş arama ya da iş başvurusu yapma	9,6	9,9	9,1
Profesyonel bir gruba katılma (LinkedIn, Xing vb. siteler)	3,3	3,9	2,6
Seyahat veya seyahat ile ilgili konaklama için online hizmetleri kullanma	14,8	17,5	11,3

Mal veya hizmet satışı	17,8	21,0	13,6
İnternet bankacılığı	35,4	45,0	23,3

Tabloya göre her 100 kişiden neredeyse yarısı e-posta gönderip almaktadır. Dolayısıyla insanların özellikle haber, ileti, reklam, bankacılık, fatura vb. amaçlarla kullandığı e-posta içerikleriyle elektronik yazma eylemi günlük yaşamımızda etkili bir şekilde kullanılmaktadır. İnsan hayatını kolaylaştıran, hızlı iletişim sağlayan ve günlük ihtiyaçları karşılayan e-postalar, modern çağın bir gereği olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Tabloda ayrıca sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj veya içerik paylaşma başlığının da neredeyse %84 düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu duruma göre her 100 kişiden 84'ünün bu eylemleri gerçekleştirdiğini göstermektedir. İnsanların elektronik ortamlarda yazma becerilerini bu kadar sık kullanmaları onların bu beceriye karşı olan hazır bulunuşluk durumlarını da geliştirerek onlara etkili yazma ortamları hazırlamaktadır.

Türkçe ve ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı öğretim programlarında da e-posta yazımı ve kuralları ile ilgili olarak üniteler düzenlenmiş, öğrencilerin elektronik yazmaya karşı olan ilgileri dikkate alınarak programlar güncellenmiştir. Bu noktada, öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesine ve yazmaya karşı olan isteklerinin arttırılmasına çalışılmaktadır.

Son zamanlarda internet üzerinde sıklıkla karşımıza çıkan bloglar da e-yazma becerisinin sıklıkla kullanıldığı ortamlardır. Özellikle gençlerin kişisel günlüklerini paylaştıkları bu bloglarda hem çeşitli görseller hem de bu görsellere ait yazılar da yer almaktadır. “Eğitim blogları üzerine yapılan araştırmalar, kullanımlarının hem avantajlara hem de sınırlamalara sahip olduğunu göstermiştir; bununla birlikte, özellikle öğrencilerin okuma ve yazma yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan üniversite konuları bağlamında ve bu tür becerilerle karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için, Web 2.0 araçlarının güçlü yönleri bulunmaktadır. Bu, okuma ve yazmanın doğru akademik performans için gerekli iletişim becerileri olarak tasarlandığından kaynaklanmaktadır. Bu durum, bir dizi sık ve sürekli aktiviteyi içeren bir süreçle geliştirilebilecek becerilerdir. Bu tür bir süreç, blogların doğası gereği, sürekli gelişim halindedir” (Alvarez, 2012, 189). Öğrencilerin özellikle

okuma ve yazma becerilerine katkı sağladığı görülen bloglar yenilen öğretim programlarında da kendine yer bulmuştur.

Elektronik yazma öğrencilerin zihinsel ve sosyal becerilerine doğrudan etki etmektedir. Öğrencilerin ilk ve orta öğrenimlerinde temel yazma becerileri yeterli düzeye ulaştıktan sonra onlara uygun bir program dâhilinde e-yazma çalışmaları yaptırılmalıdır. Bu noktada özellikle ortaokulda ve ortaöğretimde Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin öğrencilerine dersin içeriğine uygun bir şekilde e-yazma etkinlikleri yaptırması bu becerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Böylelikle okuyan, yazan, düşünen ve sorgulayan bireyler teknolojinin insan hayatına getirdiği dijital değişimden yararlanarak kendilerini geliştirebilirler.

1.4.4. İlgili Araştırmalar

Polat' in (2018) “Eğitimcilerin Kâğıttan Okuma ve Ekran Okuma ile Kalemle Yazma, Klavyeyle Yazma ve Elektronik Kalemle Yazmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinin amacı farklı tür okuma ve yazma araçlarının, çocukların okuma ve yazma becerilerine olan etkisi ile ilgili eğitimcilerin ne tür düşüncelere sahip olduklarını incelemektir. Bu araştırmanın yöntemi nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni olarak belirlenmiştir. Veriler 2017- 2018 eğitim öğretim yılında Elâzığ ilinde görev yapan 10 sınıf öğretmeni, 10 idareci ve 10 akademisyenlerden görüşme yapılarak elde edilmiştir. Yapılan çalışmada görüşmeler birebir yapılmış olup ses kaydı izin alınarak yapılmıştır. Araştırma bulgularından hareketle elde edilen sonuçlara göre, eğitimcilerin ekran okuma, kalemle yazma, klavyeyle yazma ve elektronik kalemle yazmaya karşı olumlu bir tutum içerisinde oldukları bunun yanında özellikle kalemle yazmanın diğer türlere göre daha başarılı olduğunu ifade etmişlerdir.

Özbay ve Özdemir'in (2013) “Türkçe Öğretim Programı İçin Bir Öneri: Dijital Okuryazarlığa Yönelik Amaç ve Kazanımlar” başlıklı araştırmasının amacı dijital okuryazarlıkla ilgili beceri tanımları oluşturarak bunları Türkçe öğretim programına uygun bir hâle getirmektir. Yapılan çalışmada sonuç olarak dijital ortamlarda okumaya yönelik on, dijital ortamlarda yazma işlemine yönelik sekiz kazanım olmak üzere toplamda on sekiz kazanım önerilmiştir. Bu çalışmada dijital okuryazarlığa yönelik kazanım oluşturmak için gerekli olan gereksinime ve kazanım

oluşturma süreçlerine de değinilmiştir. Çocukların doğumdan itibaren dijital teknolojilerle tanışmış olması onların dijital ortamlarda okuma ve yazma becerilerini daha iyi kullanabilmelerini ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun Türkçe derslerinde edinilecek olan kazanımlarla örtüştüğü düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada önerilen dijital okuma ve yazma kazanımlarının öğrencilerin hem günlük hem de eğitim yaşamlarında başarılarını doğrudan ve olumlu şekilde etkileyecek birer unsur olduğu düşünülmektedir.

Elkatmış'ın (2015) "Kâğıttan Ekran: Ekran Okuma" başlıklı araştırmasının amacı ekran okuma ile ilgili bir araştırma yaparak, ekran okumanın özellikleri, olumlu ve olumsuz taraflarını belirlemek olarak belirtilmiştir. Kâğıttan okuma ile arasındaki farklılıklar ortaya konularak, ekran okuma becerisinin dil eğitim süreci içinde eğitimin her aşamasında Türkçe dersleri içinde verilmesinin bir zorunluluk haline geldiğini belirtmiştir. Etkili ve verimli bir ekran okuma gerçekleştirebilmek için ağdaş bir dil eğitiminin gerekli olduğunu ifade etmiştir. Çalışmada ekran okumanın kâğıttan okumaya göre gözü, zihni ve bedeni yorduğu buna bağlı olarak da bireyin okuma ve anlama çalışmalarını olumsuz etkileyen bir faaliyet olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bilgiyi hızlı alma, çabuk öğrenme, anlama ve aktarma, etkileşimi artırma gibi durumlarda ise bazı yararlarının da bulunduğu görüşünü belirtmiştir.

Güneş'in (2016) "Eğitimde Kalem ve Tuşlarla Yazma Tartışmaları" başlıklı araştırmasının amacı eğitimde var olan kalem ve tuşlarla yazma arasındaki tartışmaları ortaya koyarak olumlu ve olumsuz taraflarını değerlendirmektir. Çalışmada kalem ve tuşlarla yazma arasındaki tartışmalara yer verilerek olumlu ve olumsuz durumlar hakkında örnekler verilmiştir. Araştırmada kalemi savunanların teknoloji, internet ve elektrik olmadığında durumlarda yazı yazmanın daha zor olabileceği, bireylerin kendilerini ifade etmekte zorlanabilecekleri ve yazılı iletişimin sıkıntılar yaşayabileceğini belirtmişlerdir. Klavyeyi benimseyenler ise yazının geleceğinin teknolojik araçlarda olduğu, bundan ayrı düşünülmemesi gerektiği, kalemle yazmanın eskidiği ve gelecekte bu tarz bir yazmanın olmayacağını ne sürmektedirler. Eğitimciler ise bu iki görüşün aksine öğrencilere önce kalemle yazmanın öğretilmesi, ardından tuşlara geçilmesi, her iki becerinin de geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Araştırmada sonuç olarak öğrencilerimizin dil, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel gelişimlerinden önce kalemle yazma öğretimine öncelik verilmesi gerektiği ardından da tuşlarla yazma öğretimine geçilebileceği düşüncesi benimsenmiştir.

Duran'ın (2013) "Yazmada Etkililik: Kalem ve Klavyeye Yönelik Bir Karşılaştırma" başlıklı araştırmasının amacı ilköğretim 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin hikâye edici ve bilgilendirici metin yazma becerilerinin, öğrencilerin devam ettikleri sınıflar bilgisayar kullanım düzeyleri ve klavye ile kaleme göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu ise Uşak ilindeki ortaokullarda öğrenim gören 5. ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Daha sonra öğrencilere üçü kağıtla üçü klavyeyle olmak üzere hikayeler yazmaları istenmiştir. Son olarak da öğrencilerden, öğretmenin verdiği araştırmalar için hazırladıkları bilgilendirici metinlerin üçünü kalemle kâğıda yazarak, üçünü ise klavye ile ekrana yazarak hazırlamaları istenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin devam ettikleri sınıflar, bilgisayar kullanım düzeyleri ve yazma aracı değişkenlerinin hem hikâye edici hem de bilgilendirici metin yazma beceri düzeylerine ortak etkisinin anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alanazi'nin (2013) "Öğrencilerin yazmalarını destekleyen e-yazma kullanımı" adlı araştırmasının amacı öğrencilerin e-yazmadan yararlanarak yazmalarını teşvik etmek ve bunu sürdürülebilir hâle getirmek olarak belirtmiştir. Bu amaca yönelik olarak şu soruya cevap aramıştır. "E-yazmayı kullanarak öğrencilerin motivasyonu nasıl arttırılabilir?" Çalışmadan elde edilen sonuca göre öğrencilerin e-yazma çalışması yaptıktan sonra yazmaya devam etmek istediklerini belirtmiştir. E-yazmanın öğrencilerin yazma becerilerini arttırmasında olumlu etkisi olduğunu ifade etmiştir. Buna göre e-yazma çalışmaları öğrencilerin yazma motivasyonlarını arttıran önemli bir beceridir.

Duran ve Özen'in (2018) "Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık" adlı araştırmasının amacı ilkokul ve ortaokul Türkçe öğretim programında yer alan dijital okuryazarlık okur yazarlık konusunu incelemektir. Araştırma nitel model olarak tasarlanmış olup veriler doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 2018 ilkokul ve ortaokul Türkçe dersi öğretim programı ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Türkçe ders kitabındaki ve çalışma kitabındaki

metinler ve etkinlikler kullanılmıştır. Araştırmaya Türkçe öğretim programında dijital okur yazarlık konusunun ne kadar yer aldığına değinilerek başlanmıştır. Daha sonra var olan metinler üzerinde bu konuya ait incelemeler yapılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre Türkçe dersi öğretim programında ikinci sınıf düzeyinden başlanarak dijital okuryazarlık konusu ile ilgili metinlere yer verilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Acar'ın (2015) "Anne ve Babaların İlkokul Ortaokul ve Lise Öğrencisi Çocukları ile Kendilerinin Dijital Okuryazarlıklarına İlişkin Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinin amacı ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin anne ve babaların dijital okuryazarlıklarına ait değerlendirmeler yaparak çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada model olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde çocuğu bulunan 309 anne ve baba oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak dijital okuryazarlık değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre anne ve babaların dijital okuryazarlık düzeyleri bakımından çocuklarından daha yüksek oldukları ortaya çıkmıştır.

Maden, Banaz ve Maden'in (2018) "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dijital Ortamlardaki Yazma Alışkanlıkları" başlıklı makalesinin amacı Türkçe öğretmeni adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıklarının belirlenmesidir. Araştırmada model olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Türkçe öğretmen adaylarının dijital yazma alışkanlıklarını tespit etmek için bir ölçek kullanılmıştır. Sonuç olarak Türkçe öğretmeni adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıklarının (4 Her Zaman ile 1 Hiçbir Zaman aralığında) ortalamanın üstünde (2,70) olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanısıra, dijital yazma alışkanlıklarının günlük haberleşme dışında yazı yazma ve sosyal medya hesabı sahibi olmaya bağlı olarak arttığı elde edilen sonuçlardandır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, “betimleyici tarama modeli” kullanılmıştır. “Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir. Öğrencilerinin kendisinin ders işleme yöntemleri hakkında ne düşündüklerini öğrenmek isteyen bir öğretmenin durumunu ele alalım. Öğrencilerin beğendikleri yöntemler nelerdir? Beğenmedikleri nelerdir? Niçin? En çok ve en az beğendikleri yöntemler nelerdir? Bu tür sorular, öğrencilerin yöntemlere karşı görüşlerini ölçen çeşitli anket teknikleri kullanarak en iyi şekilde cevaplanabilir. Tarama araştırmasının önemli bir avantajı, oldukça çok bireyden oluşan örneklemden elde edilen birçok bilgiyi bize sunmasıdır” (Büyüköztürk, vd. 2010, 17). “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde ‘gözleyip’ belirleyebilmektir” (Karasar, 2013, 77). Ortaöğretim öğrencilerinin var olan elektronik yazma alışkanlıkları tespit edileceğinden çalışmada, tarama yöntemi seçilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını belirlemek için 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar yarısında gerçekleştirilmiştir. Araştırma Giresun il merkezinde yürütülmüş olup Giresun il merkezinde MEB’e bağlı liselerde 7128 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırma evreninin büyük olmasından dolayı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem grubu “basit tesadüfi örnekleme” yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. “Basit rastgele örnekleme de denilen tesadüfi örneklemede, evrendeki

öğelerin her olası birleşiminin, örneklem içinde yer alması için eşit bir ihtimali vardır. Bu yöntemin kullanılabilmesi için ele alınan problemlerle ilgili bilgilerin evrene göre benzeşik (homojen) olması gerekir. Basit tesadüfi örneklemede öncelikle evrenin tüm öğelerini içeren bir örneklem çerçevesi yapılmalıdır” (Baltacı, 2018, 240). Basit tesadüfi örneklemede örneklem ile evrende bulunması muhtemel örneklem çevresi belirlenmiş olup il merkezindeki öğrenciler incelemeye dahil edilmiştir. Daha sonra il merkezindeki okullarda kaç öğrenci olduğu ve örneklem sayısına ulaşabilmek için kaç öğrenciye ulaşılması gerektiği hesaplanmıştır. Buna göre il merkezindeki 10 liseye ulaşarak gereken katılımcı sayısına ulaşılacağı öngörülmüştür. Okulların belirlenmesinde “basit tesadüfi örnekleme” yöntemi kullanılmıştır.

“Bu yöntemle evrendeki her bireyin örnekleme seçilme şansı birbirine eşit ve birbirinden bağımsızdır. Dolayısıyla hesaplamalarda da her bireye verilecek ağırlık aynıdır. Bu yöntemin kullanılabilmesi için ele alınan probleme ait bilgilerin evrene göre homojen olması gerekir. Uygulanması oldukça kolaydır. Evrendeki birimler önce listelenir ve numaralanır. Sonra rastgele sayılar tablosu kullanılarak örnekleme girecek denekler belirlenir” (MEB, 2011, 15). Çalışmanın evrenini Giresun ilindeki 10 liseden 1248 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin sayısı araştırmanın evreni içerisinde %18’dir. “Örnekleme büyüklüğü için kesin bir sayı vermek olanaksızdır. Örnekleme ile ilgili olarak, bilinmelidir ki, evrenin belli bir yüzdesini örneklem olarak alma işleminin, bilimsel bir temeli yoktur. Araştırmacı büyük örnek yerine, iyi örnek seçmeyi amaç edinmelidir. Bu ise, örneklem süreçlerinde sistemliliği ve duyarlılığı gerektirir. Örneklemede gereken yararın sağlanabilmesi, ancak, olabildiğince küçük fakat yeterince temsili bir örneklem üzerinde çalışmakla olanaklıdır” (Karasar, 2013,127).

Araştırma Örneklemine İlişkin Bilgiler

Tablo 6. Cinsiyet ile İlgili Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Erkek	552	44,2
Kız	696	55,8
Toplam	1248	100,0

Tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin 552'si erkek, 696'sı ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenci dağılımı göz önüne alındığında kız öğrenci sayısının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Örneklem Gruplarına Ait Bilgiler

OKUL	ÖĞRENCİ SAYISI
125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	159
Hamdi Bozbağ Anadolu Lisesi	149
Sosyal Bilimler Lisesi	130
Nurettin Canikli İmam Hatip Lisesi	127
Mimar Sinan Anadolu Lisesi	124
Fen Lisesi	120
Giresun Anadolu Lisesi	120
Aksu Anadolu Lisesi	116
Spor Lisesi	112
Ticaret Lisesi	91
TOPLAM	1248

Araştırmanın örneklem grupları, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Giresun ilinde yer alan 125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Hamdi Bozbağ Anadolu Lisesi, Mimar Sinan Anadolu Lisesi, Nurettin Canikli İmam Hatip Lisesi, Giresun Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Ticaret Lisesi, Aksu Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesindeki öğrencilerden belirlenmiştir.

Tablo 8. Evde Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	882	70,7
Hayır	366	29,3
Toplam	1248	100,0

Tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerden 882'sinin evinde bilgisayar bulunuyorken, 366'sının evinde bilgisayar bulunmamaktadır. Öğrencilerin eğitim-öğretim ortamları dışında özellikle evlerinde bilgisayarlar ile e-yazma becerilerini kullandıkları düşünöldüğünde evde bilgisayar kullanma durumlarındaki yüksekliğin de açıklayıcı nitelikte olduğu görölmektedir. Özellikle bilgisayar başında geçen süre göz önüne alındığında e-yazma becerisindeki etkin kullanım olanakları da doğrudan artmaktadır.

Tablo 9. İnternet Bağlantısı ile İlgili Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	773	61,9
Hayır	475	38,1
Toplam	1248	100,0

Tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerden 773'ünün evinde internet bağlantısı bulunuyorken, 475'inin evinde internet bağlantısı bulunmamaktadır. Öğrencilerin sahip oldukları internet bağlantı hizmetlerinin e-yazma becerilerine doğrudan etki ettiği düşünöülürse tablodaki verilerde evet oranındaki yükseklik de bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 10. Cep Telefonu Kullanma ile ilgili Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	1034	82,9
Hayır	214	17,1
Toplam	1248	100,0

Tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerden 1034'ü cep telefonu kullanıyorken, 214'ü cep telefonu kullanmamaktadır. Teknolojik gelişmelerin ışığı altında öğrencilerin sahip oldukları imkanların artmasıyla birlikte cep telefonu

kullanma oranları da buna bağlı olarak artmaktadır. Tablodaki veriler de öğrencilerin cep telefonu kullanma durumlarındaki yksekligi ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Cepten İnternete Bağlanma ile İlgili Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	992	79,5
Hayır	256	20,5
Toplam	1248	100,0

Tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerden 992'si cep telefonu ile internete bağlanıyorken, 256'sı cep telefonu ile internete bağlanmamaktadır. Öğrencilerin gün içerisinde özellikle internete bağlanarak e-yazma etkinligi içerisinde olduğu düşünülürse elde edilen verilerin bu durumu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla daha önce bu ve benzer konulara yönelik olarak oluşturulan çeşitli tez, makale, kitap ve dergiler incelenmiştir. Buralardaki rnek ölçek, anket ve formlar incelenerek elektronik yazma leği oluşturulmuştur. Öğrencilerin elektronik yazma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla oluşturulan ölçek  bölümden oluşmaktadır:

- 1- Kişisel Bilgiler:** İlk bölümde öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren sorular yer almaktadır. Ayrıca teknolojiyi kullanmaya yönelik temel sorular ile elektronik ortamlardaki okuma ve yazma durumlarının tespitine dair sorular bulunmaktadır. Bu bölüm öğrencilerin kişisel bilgileriyle ilgili 16 maddeden oluşmaktadır.
- 2- Genel Yazma:** Bu kısımda öğrencilerin genel yazma ile ilgili durumları belirlenmektedir. Bu bölümde genel yazmanın amaçları ve ihtiyaçları konusunda 20 tane madde yer almaktadır. Bu maddeler öğrencilerin genel yazmaya karşı olan alışkanlıklarını belirlemenin yanı sıra öğrencilerin

kullanım alışkanlıklarının tespit edilmesi de amaçlanmıştır. Öğrencilerin genel yazma alışkanlıklarını belirlemek için, Özdemir'in (2011) ilgili araştırmasında kullanılmış ölçekten yararlanılmış, ölçek üzerinde düzeye uygunluk açısından birtakım değişiklikler yapılarak 20 maddelik bir ölçek hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçme aracı ile ilgili Türkçe eğitimi uzmanlarından ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Görüşler doğrultusunda dil ve anlatım bakımından birtakım değişiklikler yapılmıştır. Genel yazma alışkanlıkları ile ilgili maddelerin aralıkları *Her Zaman*, *Çoğunlukla*, *Ara Sıra* ve *Hiçbir Zaman* olarak belirlenmiştir. Hazırlanan Genel Yazma Ölçeğinin güvenilirliğini ve geçerliğini tespit etmek amacıyla uygulama öncesi iki farklı okulda dört sınıftan 95 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Elde edilen pilot uygulama verilerinin analizinden ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,73 olduğu, KMO değeri ise 0,84 olarak tespit edilmiştir.

- 3- Elektronik Yazma Alışkanlıkları:** Burada öğrencilerin elektronik yazma ile ilgili alışkanlıkları belirlenmektedir. Bu kısımda e-yazmanın *Yazma Psikolojisi*, *Amaç-Dil ve Anlatım* ile *Araçlar* boyutlarında yer alan 22 madde bulunmaktadır. Ölçekte oluşturulan maddeler daha sonra Türkçe eğitimi alanında görev yapan iki farklı akademisyen tarafından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek maddeleri *4-Her Zaman*, *3-Çoğunlukla*, *2-Ara Sıra*, *1-Hiçbir Zaman* aralıkları ile, 4'lü likert tipte düzenlenmiştir. Hazırlanan e-yazma Ölçeği'nin güvenilirliğini ve geçerliğini tespit etmek amacıyla uygulama öncesi iki farklı okulda dört sınıftan 95 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Elde edilen pilot uygulama verilerinin analizinden ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının 0,80 olduğu, KMO değeri ise 0,82 olarak tespit edilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada örneklem olarak seçilen okullara belirlenen günlerde gidilmiştir. Öğrencilere uygulama öncesi dikkat edecekleri hususlar rehber öğretmenler eşliğinde anlatılarak gerekli çalışmalar yapılmıştır. Öğrenciler bir ders saatinde kendilerine verilen elektronik yazma ölçeğini doldurarak uygulamayı tamamlamışlardır.

Okullardaki uygulamalar Giresun Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izin yazısında belirtilen okullara belirlenen günlerde uygulanmasıyla gerçekleşmiştir. Gerçekleşen uygulamalar, bir hafta sonra okullardan toplanarak veriler elde edilmiştir.

2.5. Veri Analizi

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları ölçeğinden hareketle ulaşılan veriler, SPSS 16 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada yer alan alt problemlere uygun olarak yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma teknikleri ile *Bağımsız Örneklem t testi*, *One Way Anova* istatistik tekniklerinden yararlanılarak veriler analiz edilmiştir. Verilerin analizinde önem düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir. Bu amaca yönelik olarak Giresun ilinde 10 ortaöğretim kurumundan 1248 öğrenciye e-yazma alışkanlıkları ölçeği uygulanarak öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ulaşılan bulgular aşağıda alt problemlere göre sunulmuştur:

3.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Elektronik Yazma Alışkanlık Düzeylerine Yönelik Bulgular

Tablo 12. Ortaöğretim Öğrencilerinin e-yazma Alışkanlık Düzeyleri

Boyutlar	Elektronik Yazma/e-yazma Alışkanlıkları	Ortalama (1-4 Aralığı)	Std. Sapma
Yazma Psikolojisi	1 E-yazmaya karşı oldukça ilgiliyim.	2,3518	1,10353
	2 E-yazmada kendimi rahat hissediyorum.	2,3421	1,04160
	3 E-yazmaya karşı endişelerim var.	2,7644	1,14005
	4 Elektronik ortamlarda yazma ders motivasyonumu artırıyor.	2,0761	1,00351
	5 E-yazma sırasında kendimi çok yorgun hissediyorum.	2,6795	1,08935
Toplam		2,4428	0,69124
Amaç - Dil ve Anlatım	6 İnternette paylaşımlarda bulunurum.	2,4639	1,03754
	7 E-postalarımnda, telefon mesajlarımda ve internetteki anlık mesajlaşmalarımnda Türkçe karakter kullanmaya dikkat ederim.	1,8413	1,00384
	8 Sosyal paylaşım sitelerinde yorum yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederim.	2,6442	1,09678
	9 Kişisel bir mektupta, e-postada haber, olay ve gelişmeler hakkında bilgiler veririm.	2,1627	1,02651
	10 Teknoloji aracılığı ile yazma etkinliklerinde bulunmak yazma becerilerimi kısıtlıyor.	2,7147	1,09546
	11 Klavye ile yazarken acele ederim.	2,4599	1,05957
	12 Klavye ile yazarken daha çabuk cümle kurabiliyorum.	2,5577	1,08863
	13 Klavye ile yazarken daha az hata yapıyorum.	2,3590	1,15349
	14 Teknolojik gelişmeleri yakından takip ederim.	2,5280	1,06750
	15 İnternet sitelerinde yazı yazarım.	2,1362	1,09341

Toplam		2,3868	0,63197	
Araçlar	16	Düşüncelerimi önce kâğıda dökerim ardından bilgisayarda yazarım.	2,2548	1,05235
	17	Okulda teknoloji aracılığıyla yazı yazmaktan zevk alırım.	2,1018	1,04742
	18	E-posta ile bilgi alışverişinde bulunurum.	2,2059	1,05733
	19	E-yazma faaliyetleri içeren derslerde daha aktif olurum.	2,3742	1,06269
	20	Gün içerisinde elektronik ortamlarda (bilgisayar, cep telefonu, tablet) yazı yazma ihtiyacı duyarım.	2,3421	1,05916
	21	Kişisel bir blog (veya internet sitesi) sahibiyim.	1,9239	0,98496
	22	S-pen, stylus, apple pencil gibi elektronik kalemler kullanırım	1,9127	1,08407
	Toplam		2,1593	0,57981
Genel Toplam		2,3344	0,55444	

Tablo 12'deki ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlık düzeylerine ilişkin bulgular incelendiğinde;

Yazma psikoloji boyutunda, e-yazmaya karşı endişe ve e-yazma sırasında yorgun olma durumunun öne çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, e-yazmanın yazma dersi motivasyonunu artırmasına ilişkin ortalamanın düşük olması dikkat çeken bir bulgudur. E-yazmanın öğrencilerin yazmaya yönelik psikolojilerini 2,46 ortalama ile etkilediği, bu oranına ortalamanın üzerinde olduğu da görülmüştür. Bu bulgu, e-yazmanın öğrencilerin yazma becerisi ile ilgili psikolojilerini daha çok olumsuz etkilediği şeklinde açıklanabilir.

Amaç-dil ve anlatım başlığı altında yer alan teknoloji aracılığı ile yazma etkinliklerinde bulunmanın yazma becerileri üzerine olumsuz etkisinin ortaya çıktığı görülmektedir. Aynı başlıkta yer alan sosyal paylaşım sitelerinde yorum yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederim durumu da e-yazma becerilerindeki tutumu ortaya koymaktadır. Bu başlık altında e-postalarım, telefon mesajlarım ve internetteki anlık mesajlaşmalarım Türkçe karakter kullanmaya dikkat ederim maddesi öğrenciler tarafından en az tercih edilen madde olmuştur.

Araçlar başlığı altında yer alan e-yazma faaliyetleri içeren derslerde daha aktif olurum maddesi e-yazma becerisinin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Aynı başlıkta yer alan günlük hayatta elektronik ortamlarda yazma ihtiyacı duyarım maddesi de bu alandaki gereksinimi ortaya koymaktadır. Yine bu başlık altında yer alan s-pen, stylus, apple pencil gibi elektronik kalemler kullanırım maddesi ise öğrenciler tarafından en az tercih edilen madde olmuştur. Öğrencilerin ölçek

maddelerine verdiği cevaplardan hareketle e-yazma konusundaki genel durumlarına dair tespitler yapılmıştır.

3.2. Genel Yazma ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 13. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel Yazma Alışkanlık Düzeyleri

Maddeler		N	Ortalama (1-4 Aralığı)	Std. Sapma
M1	Duygu, düşünce, hayal ve deneyimlerimi yazarak ifade ederim.	1248	2,1546	,97489
M2	Günlük ihtiyaçlarımı karşılamak için yazmayı kullanırım		2,1034	,96185
M3	Kalemle yazma yerine klavye ile yazmayı tercih ederim.		2,2115	1,05963
M4	Bana verilen bir atasözü, vecize ya da kelimeleri kompozisyon kurallarına uygun bir biçimde yazarım		2,3670	1,02100
M5	İlgi alanıma giren konularda kişisel görüş ve bakış açımı içeren yazılar yazarım.		2,2316	1,07239
M6	Şiir yazarım.		1,7099	,87053
M7	Öykü yazarım.		1,5393	,83242
M8	Günlük yazarım.		1,8069	,91607
M9	Arkadaşlarımla mektuplaşıyorum.		1,4816	,84366
M10	Dilekçe yazabilirim.		2,4343	1,02909
M11	Kitap okurken not alırım.		1,9824	,98489
M12	Konferans ya da herhangi bir konuşmayı dinlerken not alırım.		1,8806	,95328
M13	Yazıma başlarken ilk cümlemi yazmakta zorlanırım.		2,6747	1,07383
M14	Duygularımı yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşarım.		2,7091	1,10746
M15	Yazmanın eleştirel düşünme becerimi geliştirdiğine inanırım.		2,5481	1,07874
M16	Yazmak kişisel gelişimimi olumlu yönde etkiliyor.		2,5216	1,11899
M17	Yazmanın öğrenmeyi olumlu etkilediği görüşüne katılırım.		2,7644	1,09484

M18	Yazmak hayal gücümü geliştiriyor.	2,5962	1,08739
M19	Yazı yazmak benim için bir ihtiyaçtır.	2,2692	1,04261
M20	Yazma konusunda endişelerim vardır.	2,9415	1,10722

Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma alışkanlıklarına dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin en yüksek ortalamasının genel anlamda yazma konularında endişelerinin olduğu maddesi olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra yazmanın öğrenmeyi olumlu etkilediği görüşüne katılırim maddesi de en yüksek ortalaması olan maddelerden birisi olarak görülmektedir. Duygularımı yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşıyorum maddesi de en yüksek ortalamaya dahil olan maddelerden birisi olarak görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin arkadaşlarıyla mektuplaşırım maddesine verdiği cevaplardan hareketle en düşük ortalamaya sahip olan madde olduğu görülmektedir. Öykü yazarım maddesi de ölçek maddeleri içinde en düşük ortalamaya sahip ölçek maddelerinden biri olarak görülmektedir. Aynı şekilde şiir yazarım maddesi de genel ortalama içerisinde en düşük ortalamaya sahip olan ölçek maddesi olarak görülmektedir.

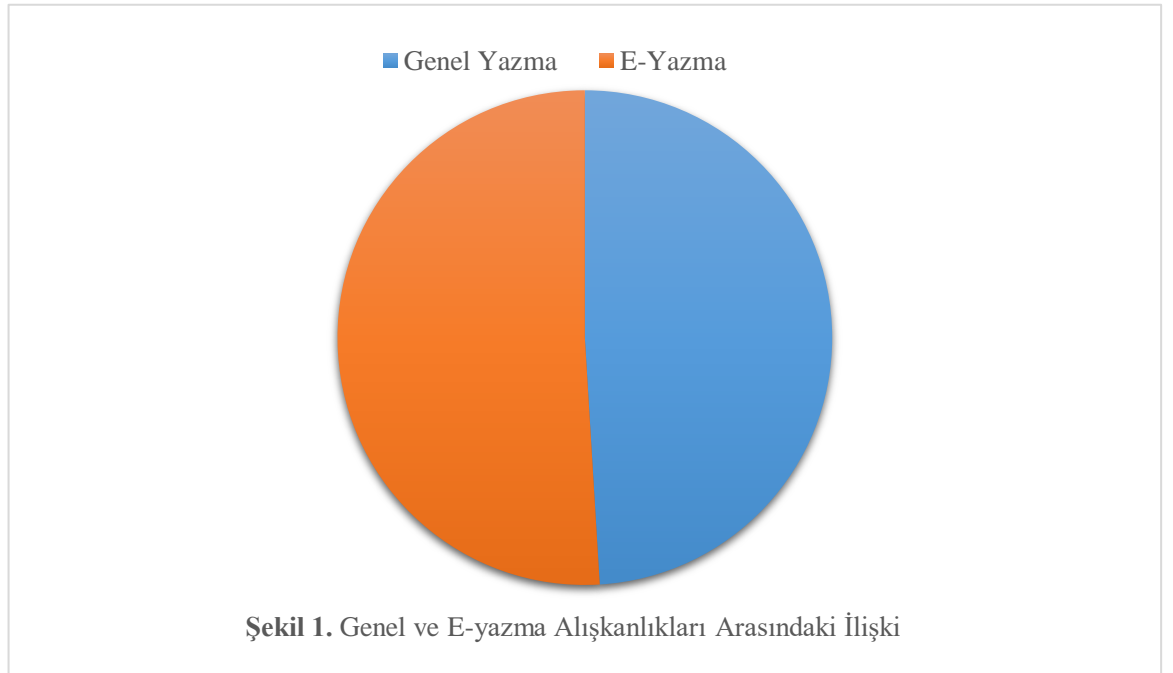
Öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olan yazma becerisi kavramı özellikle eğitim hayatı boyunca edinilebilecek önemli bir beceridir. Bu amaca yönelik olarak yapılacak yazma etkinlikleri de bu sürecin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Edinilen bulgulardan hareketle öğrencilerin özellikle yazma konusunda belirli eksikliklerinin olduğu ve bu durumun yapılacak olan yazma etkinlikleriyle giderilebileceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Özellikle yenilenen Türk dili ve edebiyatı öğretim programında yer alan yazma kazanımları bu konudaki eksikliğı gidererek öğrencilere yazma konusundaki eksikliklerini giderme imkânı sunmaktadır. Öğrencilerin var olan yazma becerilerini sürdürülebilir yazma etkinlikleri ile yenilemesi ve geliştirmesi bu alandaki eksikliğin giderilmesinde önemli bir adımdır.

3.3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 14. Ortaöğretim Öğrencilerinin Genel ve e-yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki

Yazma Türleri	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Genel Yazma	1248	2,2464	,48485	-4,202	0,000
E-yazma		2,3344	,55444		

Tablo 14'teki ortaöğretim öğrencilerinin genel ve e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının genel yazma alışkanlıklarına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin genel yazma ile e-yazma alışkanlıkları arasında e-yazma lehine anlamlı bir farkın olduğu da tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Öğrencilerin teknolojiyle iç içe yaşadığı günümüzde yazma becerilerinin genellikle teknolojik araçlarla gerçekleştirildiği göz önüne alınırsa e-yazma alışkanlıklarının daha sık kullanıldığı görülmektedir. Bununla beraber okul ortamında öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarını kullanabildikleri akıllı tahta uygulamalarının da olduğu düşünülürse bu becerilerini oldukça aktif bir şekilde kullandıkları görülmektedir.



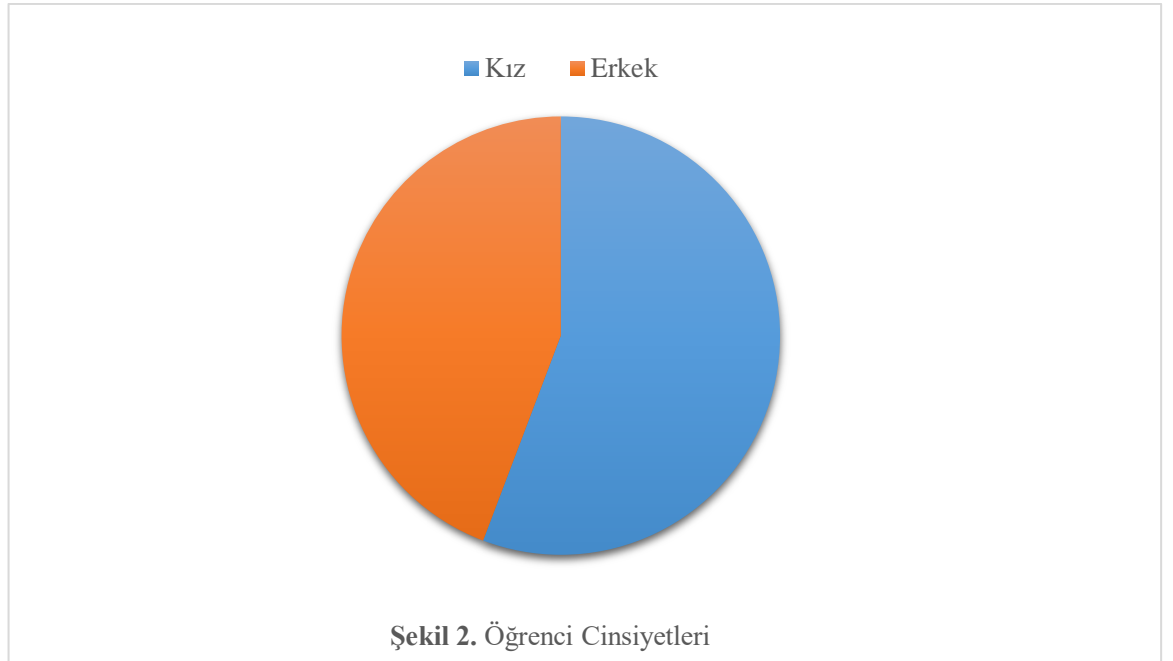
Ortaöğretim öğrencilerinin genel ve e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişki şekil 1’de görülmektedir. Bulgulardan hareketle e-yazma alışkanlıkları lehine farklılık olduğu görülmektedir.

3.4. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 15. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cinsiyetleri

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kız	696	2,3969	,54591	-4,503	0,000
Erkek	552	2,2557	,55557		

Tablo 15’te ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi gösteren bulgular incelendiğinde; kız öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Nitekim kız öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3969$ iken erkek öğrencilerin $X=2,2557$ ’dir. Bununla birlikte ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının kız öğrenciler lehine anlamlı fark gösterdiği de tespit edilmiştir. ($t=4,503$, $p<0,05$).



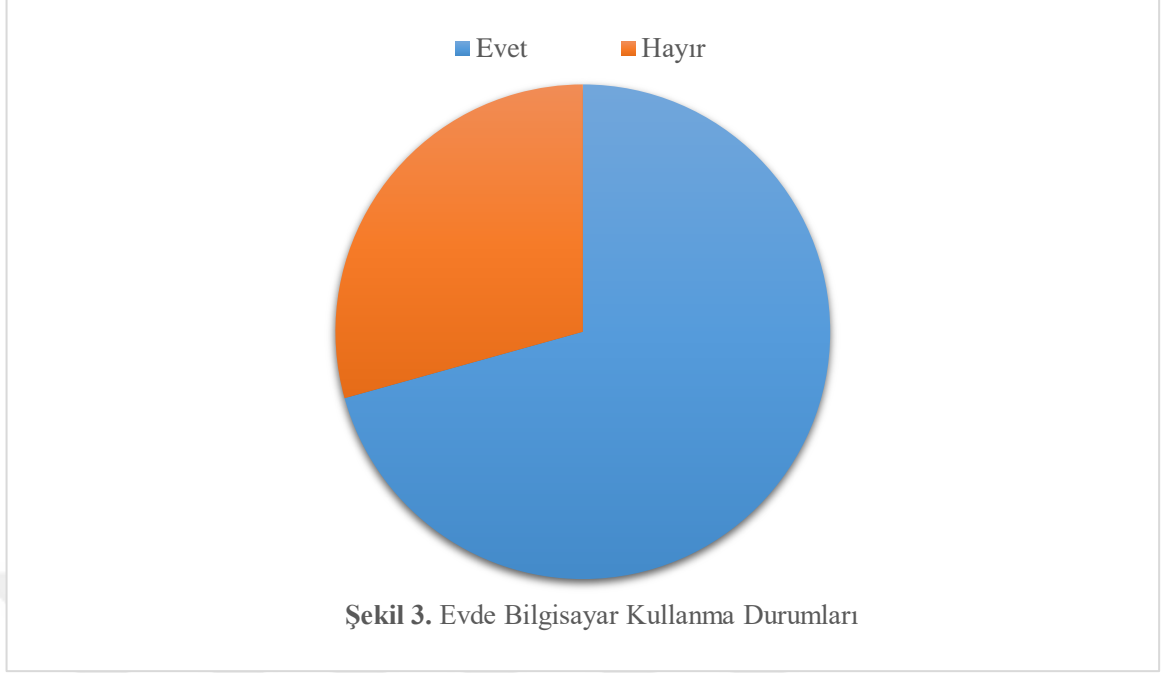
Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine dair bulgular Şekil 2’de görülmektedir. Bulgulara göre, kız öğrencilerin e-yazma ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 16. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanma Durumları

Bilgisayar Kullanımı	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	882	2,3789	,54512	4,433	0,000
Hayır	366	2,2272	,56273		

Ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin 882’sinin bilgisayar kullandığını, 366’sının ise bilgisayar kullanmadığı görülmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin özellikle evde bilgisayar kullanarak e-yazma etkinliklerini sürdürdükleri görülmektedir. Evet diyenlerin öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları ortalaması $X=2,3789$ iken hayır diyenlerin e-yazma alışkanlıkları ortalaması $X=2,2272$ ’dir. Ortaöğretim öğrencilerinin bilgisayar kullananların kullanmayanlara göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu da görülmektedir ($t=4,433$, $p<0,05$). Öğrencilerin farklı ortamlarda e-yazma çalışmaları yaptığı göz önüne alındığında bilgisayar kullanımının da bu ortamlar içerisinde önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte artık hemen hemen her evde bilgisayar kullanıldığı göz önüne alınırsa öğrencilerin hem okulda hem de ev ortamında bu becerilerini sürdürdükleri görülmektedir.



Evde bilgisayar kullanma durumları değişkeninin e-yazma alışkanlığı üzerindeki etkisine dair bulgular Şekil 3’de görülmektedir. Bulgulara göre evde bilgisayar kullananların kullanmayanlara göre e-yazma alışkanlıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

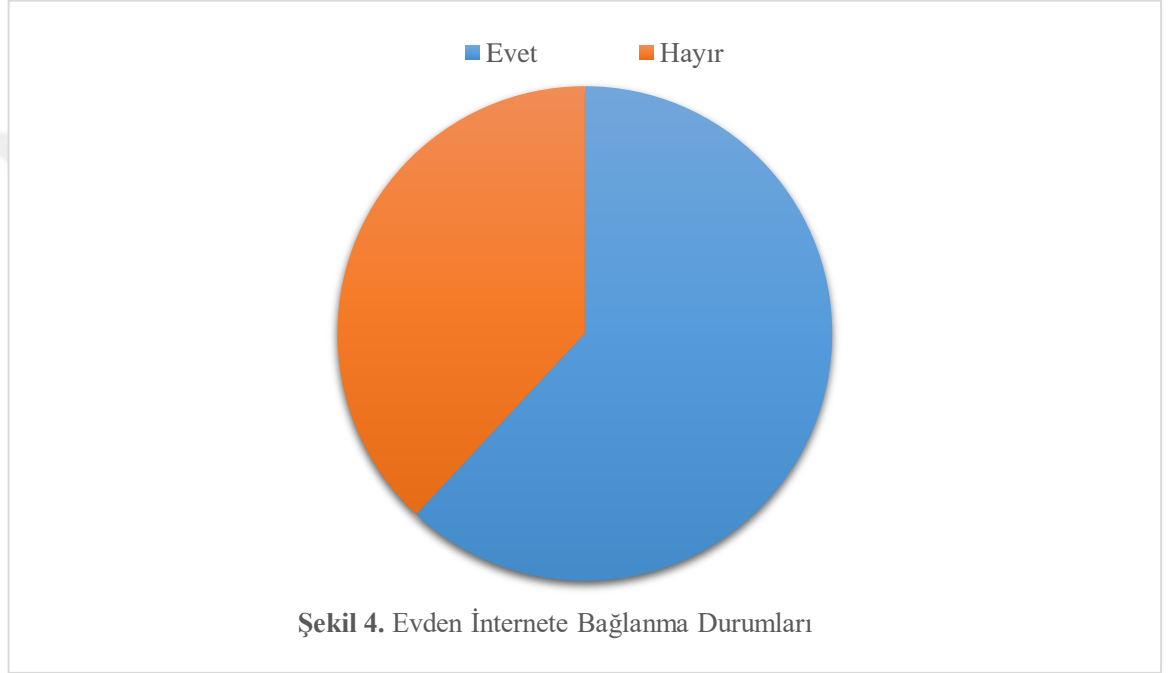
3.6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 17. Ortaöğretim Öğrencilerinin Evden İnternete Bağlanma Durumları

İnternet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	773	2,3887	,56462	4,518	0,000
Hayır	475	2,2461	,52620		

Ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlanma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; evde internete bağlananların sayısı 773 iken internete bağlanmayanların sayısı 475 kişi olarak görülmektedir. Evden internete bağlananların e-yazma alışkanlıkları ortalaması $X=2,3887$ iken evden internete bağlanmayan öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları ortalaması ise $X=2,2461$ olarak tespit edilmiştir. Buradan hareketle ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlananların evden internete bağlanmayanlara göre

anlamlı düzeyde fark gösterdiği görülmektedir ($t=4,518$, $p<0,05$). Bu durum öğrencilerin etkili iletişim imkanlarına sahip oldukları internet ortamının da e-yazma üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin aynı şekilde gün içerisinde de internete bağlanma durumları düşünüldüğünde özellikle e-yazma çalışmalarının en aktif olduğu zamanların internete bağlı oldukları zaman olarak gösterilebilir. E-yazma becerilerini özellikle mesajlaşma ve içerik paylaşımı yapma özellikleri ile birlikte kullanıldığı göz önüne alındığında internete bağlı olma durumlarının bu noktada ne kadar önemli olduğu görülmektedir.



Evden internete bağlanma durumları değişkeninin e-yazma alışkanlığı üzerindeki etkisine dair bulgular Şekil 4'de görülmektedir. Bulgulara göre, evden internete bağlananların evden internete bağlanmayanlara göre e-yazma ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.7. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 18. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumları

Cep Telefonu	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	1034	2,4036	,53715	10,068	0,000
Hayır	214	2,0003	,51475		

Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu sahibi olma durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; ortaöğretim öğrencilerinin 1034'ünün cep telefonu sahibi olduğu, 214 kişinin ise cep telefonu sahibi olmadığı görülmektedir. Cep telefonu sahibi olanların e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,4036$ iken cep telefonu sahibi olmayanların ortalaması $X=2,0003$ 'dür. Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının cep telefonu sahibi olanlarda olmayanlara göre anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($t=10,068$ $p<0,05$). Cep telefonu sahibi olan öğrencilerin cep telefonu olmayanlara göre daha fazla e-yazma faaliyeti içerisinde olabileceği gözlemlenmektedir. Cep telefonu e-yazma etkinliklerinin etkin bir şekilde kullanıldığı önemli bir araçtır. Öğrenciler cep telefonu ile farklı e-yazma faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Özellikle mesajlaşma yoluyla gerçekleşen bu faaliyetler gün içerisinde çeşitli zamanlarda etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Günümüzde gençlerin farklı mesajlaşma programları ile kullandığı e-yazma alışkanlıkları gelişen teknolojiyle birlikte daha aktif bir şekilde kendine yer bulmaktadır.



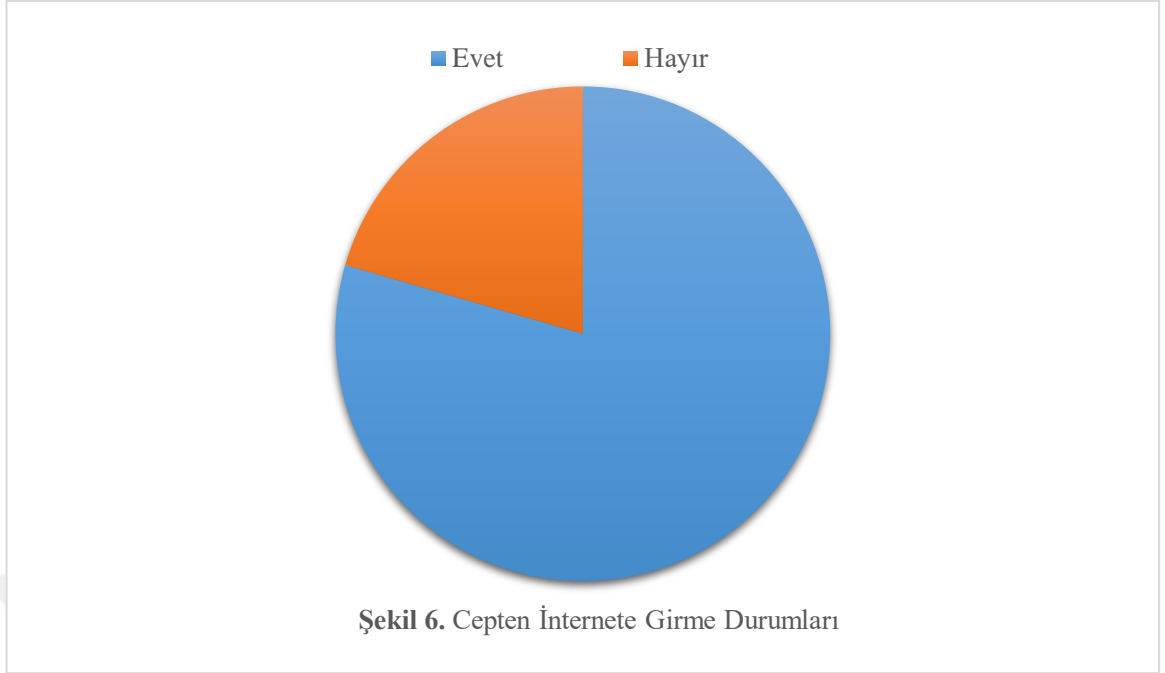
Cep telefonu sahibi olma değişkeninin e-yazma alışkanlığı üzerindeki etkisine dair bulgular Şekil 5'te görülmektedir. Bulgulara göre cep telefonu sahibi olan öğrencilerin cep telefonu sahip olmayanlara göre e-yazma ortalamalarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

3.8. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 19. Ortaöğretim Öğrencilerinin Cepten İnternete Girme Durumları

Cepten İnternet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Evet	992	2,3961	,53948	7,918	0,000
Hayır	256	2,0957	,54789		

Ortaöğretim öğrencilerinin cepten internete girme durumları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; cepten internete girenlerin sayısı 992 kişi iken, girmeyenlerin sayısı 256 kişi olarak görülmektedir. Cepten internete giren öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,3961$ iken cepten internete girmeyen öğrencilerin e-yazma alışkanlığı ortalaması $X=2,0957$ 'dir. Buradan hareketle cep telefonundan internete giren öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının cep telefonundan internete girmeyen öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($t=7,918$ $p<0,05$). Buna göre öğrencilerin cep telefonu ile internete bağlandıklarında e-yazma faaliyetlerini daha aktif bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin gerek evden gerekse de cep telefonu ile internete bağlanma durumları göz önüne alındığında bu durumun her iki şekilde de e-yazma faaliyetlerini olumlu şekilde etkilediği görülmektedir. Bu duruma etki eden en önemli faktörün internet bağlantısı olduğu düşünülürse özellikle öğrencilerin farklı ortamlarda olsalar bile internete ulaştıkları her anda e-yazma faaliyetleri içerisinde olabildikleri görülmektedir. İnternet bu süreçte öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, etkili iletişim imkanına sahip oldukları çok önemli bir araçtır. Bu taraftan bakıldığında farklı iletişim imkanları için internet kullanımı önemli bir gereksinimdir.



Cepten internete girme değişkeninin e-yazma alışkanlığı üzerindeki etkisine dair bulgular Şekil 6’te görülmektedir. Bulgulara göre cepten internete giren öğrencilerin e-yazma ortalamalarının girmeyenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

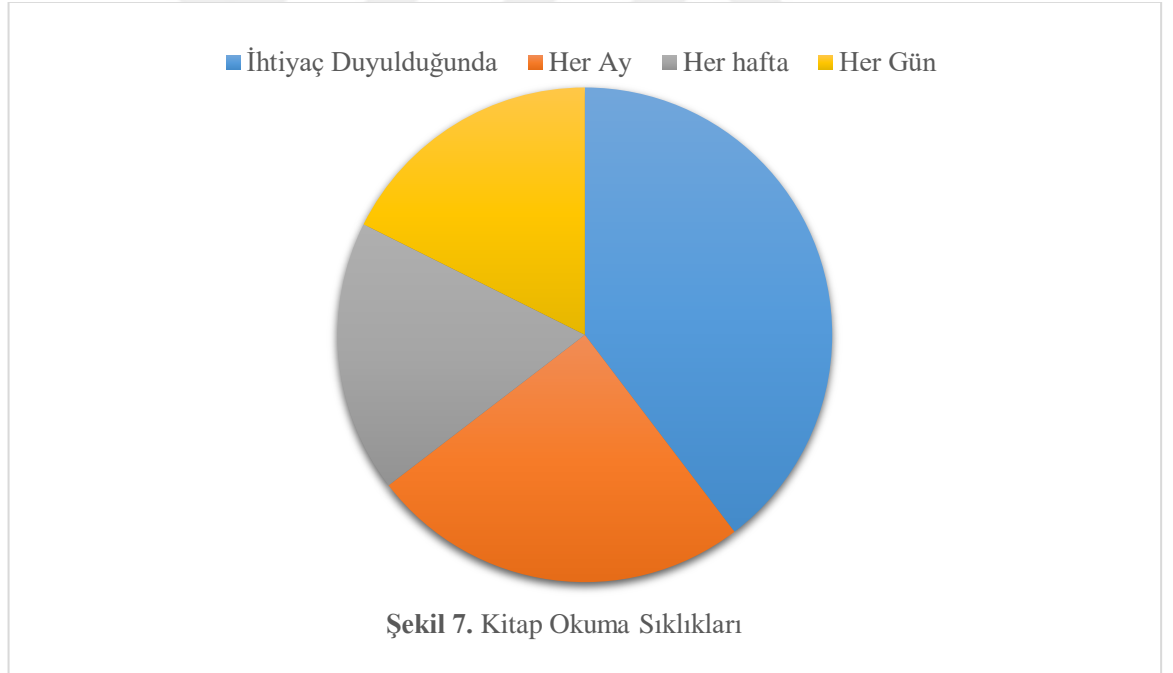
3.9. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları ile Elektronik Yazma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 20. Ortaöğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Sıklıkları

Kitap Okuma Sıklığı	N	Ortalama	Std. Sapma	F (3,1244)	p
İhtiyaç Duyulduğunda	495	2,2427	,59294		
Her Ay	311	2,2395	,58421	22,986	0,000
Her Hafta	222	2,4713	,40928		
Her Gün	220	2,5368	,46173		

Ortaöğretim öğrencilerinin kitap okuma sıklıkları ile e-yazma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye dair bulgular incelendiğinde; öğrencilerin 495’i ihtiyaç duyulduğunda, 311’i her ay, 222’si her hafta, 220’si ise her gün olarak

görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile e-yazma alışkanlık ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların ortalaması $X=2,2427$, her ay okuyanların ortalaması $X=2,2395$, her hafta okuyanların ortalaması $X=2,4713$ ve her gün kitap okuyanların ortalaması ise $X=2,5368$ olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların her ay, her hafta ve her gün kitap okuyanlara göre e-yazma alışkanlıklarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu da görülmüştür ($F=22,986$, $p<0,05$). Bu bulgu, kitap okumanın e-yazma alışkanlığı üzerine etkili bir değişken olduğunu, ayrıca her gün ve her hafta kitap okuyanların daha yüksek düzeyde e-yazma alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir. E-yazma alışkanlıklarındaki artışın okumaya bağlı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin geleneksel yazmaya göre daha rahat yazma eylemi içerisinde bulunduğu e-yazma ortamları bu durumun önemli sebeplerinden biri olarak gösterilebilir.



Kitap okuma sıklıkları değişkeninin e-yazma alışkanlığı üzerindeki etkisine dair bulgular Şekil 7'da görülmektedir. Bulgulara göre öğrencilerden ihtiyaç duyduğunda kitap okuyanların her ay, her hafta ve her gün kitap okuyanlara göre e-yazma ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

E-yazma ya da klavye ile yazma, öğrencilerin hayat boyu kullanacakları önemli bir beceridir. Bu becerinin özellikle okul döneminde geliştirilmiş olması etkili kullanım açısından oldukça önemlidir. Eğitim hayatında genel yazma ile başlayan yazma serüveni, özellikle ilkokul ve ortaokul yıllarında gelişim göstermektedir. Bu dönemlerde okuma becerisi ile birlikte yazma eylemi de ilerlemektedir.

Zamanla insanların her ne kadar daha rahat iletişim sağlayacakları farklı iletişim araçları ön plana çıksa da yazma iletişim araçları içerisinde hâlâ ön planda durmaktadır. Çünkü insanlar sözel olarak konuşarak anlatamadığı, ifade etmekte zorlandığı birçok şeyi yazmayı tercih etmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte geçmişten günümüze kadar yazma aracı pek çok kez değişiklik göstermiştir. Günümüzde ise bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlara hayatımızın her alanında fazlaca yer almasından dolayı yazma araçlarının değişiklik gösterdiğini kalemin yerini zamanla klavyenin, tuşların ve elektronik kalemlerin almaya başladığını görüyoruz (Polat, 2018, 19).

Ortaöğretim döneminde ise hem genel yazmadan gelen beceriler hem de e-yazma ortamlarındaki artışla birlikte e-yazma becerisi daha çok kullanılmaktadır. Özellikle Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programı içerisine dahil edilen e-posta ve blog yazma üniteleri bu becerinin gelişmesine büyük imkân tanımaktadır. Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları hem ders müfredatında yer alan ünitelerdeki kazanımlarla hem de e-yazma ortamlarındaki artışla birlikte önem kazanmaktadır. Bu gerekçelerle araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıkları üç alt boyutta incelenmiştir. Yazmanın psikolojisi açısından e-yazmanın öğrencileri endişe ve yorgun hissetmeye yönelttiği, yazma dersine karşı motivasyonu da olumlu etkilemediği tespit edilmiştir. Dil ve Anlatım açısından ise e-yazma çalışmalarında bulunurken öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarına dikkat ettiği, e-yazma etkinliğinde bulunurken Türkçe karakter kullanmaya dikkat ettikleri görülmektedir. Araçlar başlığı açısından sonuçlara bakıldığında öğrencilerin gün içerisinde elektronik ortamlarda yazma ihtiyacı duydukları ve düşüncelerini önce kâğıda sonrasında ise bilgisayarda yazdıkları tespit edilmiştir. Bu durum e-yazma alışkanlıklarının sosyal hayatın her basamağında öğrenciler tarafından kullanıldığının bir göstergesidir.

Ortaöğretim öğrencilerinin genel yazma alışkanlık düzeylerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin genel yazma konusunda endişelerinin olduğu ve duygularını yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşadıkları görülmektedir. Buna rağmen öğrencilerin yazma konusunda olumlu düşüncelerinin de olduğu görülmektedir. Yazmanın öğrenme üzerindeki olumlu etkisi olduğu görüşüne sahip oldukları gözlemlenmektedir. Ayrıca yazmanın eleştirel düşünce becerilerini geliştirdiği ve kişisel gelişimlerine olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerinin genel yazma ve e-yazma alışkanlık düzeylerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının genel yazma alışkanlıklarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Duran'ın (2013) ilköğretim öğrencilerin kalem ve klavye ile yazma alışkanlıklarını karşılaştırdığı çalışmasında ise, öğrencilerin yazma becerileri üzerinde kalem (yani genel yazma) ve klavye (yani e-yazma) ile yazmanın anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç ile araştırmada ulaşılan sonuç örtüşmemektedir. "Eğitimciler göre kalemle yazmanın avantajları; kolay duygu aktarımı, psikomotor beceri gelişimi, kişiye özgü, akılda kalıcı, kolay ulaşılabilirlik-temin kolaylığı, kişiliğimizi yansıtır, alışkanlık, zevk verir, düzen alışkanlığı kazandırır" (Polat, 2018, 145). Bireylerin e-yazma sürecinde, sadece teknolojinin sağladığı imkanlarla değil bunun yanı sıra kolay ve ulaşılabilir olması da önemli bir faktördür. Birey yazma sürecine dahil olan bütün unsurları göz önünde bulundurarak kendisi için rahat olanı tercih etmek istemektedir. Bireyin e-yazma becerisinin gelişmesine doğrudan etki eden önemli bir faktördür. Böylece bireyin e-yazma alışkanlığı da gelişim göstermektedir. Bu sürecin en dikkat edilmesi gereken tarafı öğrencilerin genel yazma eğitimi aldıktan sonra yazma sürecini e-yazma becerileriyle devam ettirebilir olmasıdır. Bireylerin erken yaşlarda kalemle yazma eğitimi almalarını sağlanarak eğitim hayatının ilerleyen dönemlerinde e-yazma becerisini kazanmalarına öncelik verilmelidir.

Ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre e-yazma alışkanlıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin e-yazma alışkanlıkları arasında da kız öğrenciler lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. "Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemesidir.

Ölçeğin tutum, teknik, bilişsel ve sosyal alt boyutlarında da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kız öğrencilerin dijital okuryazarlık puanları 65,08 iken erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık puanları 64,36'dır. Bu sonuç doğrultusunda kız öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinden daha iyi olduğu şeklinde yorumlanabilir” (Sarıkaya, 2019, 1105). Bu sonuç ile araştırmada ulaşılan sonuç örtüşmektedir. Bu noktada araştırmaya katılan kız öğrenci sayısının erkek öğrencilerden fazla olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Evde bilgisayar kullanımına ilişkin bulgular incelendiğinde, evinde bilgisayar kullananların sayısının kullanmayanlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarını okul dışında ev ortamında da sürdürdüklerinin önemli bir göstergesidir. Öğrencilerin e-yazma becerisini aktif olarak kullandıkları ortamlardan birisi olan ev ortamı onların bilgisayar başında geçirdikleri süreyle de değerlendirilebilir. Özellikle bilgisayar başında gerek klavyeyle yazarak gerekse de ekrana yazma olarak değerlendirilen e-yazma çalışmaları hayatın her ânında kendine yer bulabilmektedir.

Ortaöğretim öğrencilerinin evden internete bağlanma durumlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun gün içerisinde evden internete bağlandıkları görülmektedir. Öğrencilerin e-yazma etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan adımlardan birisi olan internet bağlantısı e-yazma alışkanlığının kazanılmasında önemli bir araçtır. İnternet bağlantısı ile iletişim sürecini başlatan birey, bu yolla sürekli bir e-yazma etkinliği içerisinde yer alabilmektedir. “Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarında günlük internet kullanım süresi değişkenine göre toplam puan ve teknik alt boyut puanında anlamlı farklılık bulunmuştur. Günlük internet kullanım süresi 1 saatten az olan Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri 63,58; 1-2 saat arası olanların 61,50 ve 2 saatten fazla olanların 65,88 bulunmuştur. Bu sonuç günlük internet kullanım süresi ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir” (Sarıkaya, 2019, 1106). Bu sonuç araştırmadan elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin özellikle eğitim-öğretim sürecine dahil oldukları yıllardan itibaren e-yazma becerilerini geliştiren etkinlikler yapılması gerekmektedir. Yenilen öğretim programları Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı

derslerinin ünite kazanımlarında blog, e-posta gibi e-yazma çalışmaları bu anlamda önemli çalışmalardır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki e-yazma becerileri bireylerin hayat boyu kullanacakları bir beceridir. Bu becerinin sadece okul ortamında değil, sosyal hayatın her aşamasında geliştirilebilir olması da dikkate değer bir durumdur.

Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu sahibi olma durumlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun cep telefonu sahibi olduğu görülmektedir. “Cep telefonlarının maliyetindeki düşüş, geliştirilen özellikleri ve yaygınlığı düşünüldüğünde bu iletişim aracını, eğitim faaliyetlerinin dışında tutmak mümkün değildir. Her yaş grubunun kullanımına açık bu taşınabilir araç; kişiler arası iletişimin dışında günümüzde servisler yardımıyla haber edinme, internet imkânlarıyla bilgi edinme, resim çekerek gözlem yapma, yapılan gözlemleri paylaşma ve ses dosyalarını dinleme imkânlarıyla çok amaçlı bir boyuta ulaşmıştır” (Bülbül, 2006, 307). Bu sonuç araştırmada elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Özellikle yazdıklarını paylaşma ve sürekli iletişim hâlinde olma isteği cep telefonlarının kullanım olanaklarını genişletmiştir. Cep telefonu sahibi olan öğrencilerin cep telefonu olmayanlara göre daha fazla e-yazma etkinliği içerisinde olduğu görülmektedir. Buradan hareketle cep telefonu sahibi olmalarının e-yazma alışkanlığı kazanmalarındaki etkisi oldukça fazla olduğu ifade edilebilir. Sosyal yaşamın içerisinde öğrencilerin özellikle etkili iletişim imkânları için kullandığı cep telefonu, e-yazma alışkanlığını arttıran önemli bir araçtır.

Öğrencilerinin cepten internete girme durumlarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, cepten internete giren öğrencilerin girmeyenlere göre daha fazla e-yazma etkinliği içerisinde olduğu görülmektedir. Sürekli iletişim halinde olmak, mesaj yazmak ve bilgi paylaşmak söz konusu olduğunda internet bağlantısı oldukça önemlidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğrencilerin sahip oldukları internet bağlantısı onların e-yazma etkinliği gerçekleştirmesinde önemli bir araçtır.

Ortaöğretim öğrencilerinin kitap okuma sıklıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun ihtiyaç duyulduğunda kitap okudukları görülmektedir. “Örneklemdaki adayların dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları ile günlük basılı materyal okuma süreleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($f=1,747$, $p=0,146$). Ancak günlük basılı

materyal okuma süresi 1 saatten az olan adayların elektronik yazma ortalamalarının yüksek olması ($x=2,7811$) ve bunu 2 saatten fazla okuma süresine ($x=2,7244$) sahip adayların takip etmesi dikkat çekmektedir” (Maden, Banaz ve Maden, 2018, 108). Bu durum öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına sahip olmadıklarının bir göstergesi olup araştırma sonuçlarıyla aynı doğrultudadır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin bir kısmının her ay kitap okuduğu, her hafta ve her gün kitap okuyanların da sırasıyla bunları takip ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu çalışmada öğrencilerin bu tür becerilere sahip olmasının hayat boyu öğrenme sürecinde önemli bir ölçüt olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu noktada geleneksel yazmanın önemi de göz ardı edilmemelidir. “Kalemi savunanlar teknolojik araçlar, internet ve elektrik olmadığında yazı yazmanın zor olacağını, insanların kendilerini ifade edemeyecekleri ve yazılı iletişimin tehlikeye gireceğini öne sürmektedirler. Klavyeyi savunanlar ise yazının geleceğinin teknolojik araçlara bağlı olduğunu, bundan ayrı düşünülmemeyeceğini, kalemle yazmanın eski bir gelenek olduğunu ve gelecekte yerinin olmayacağını öne sürmektedirler. Eğitmciler ise öğrencilere önce kalemle yazmanın öğretilmesi, ardından tuşlara geçilmesi, her iki becerinin de geliştirilmesine ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Öğrencilerimizin dil, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel gelişimleri açısından önce kalemle yazma öğretimine ağırlık verilmelidir. Kalemle yazma becerileri yeterince geliştikten sonra tuşlarla yazma öğretimine başlanmalıdır. İlk ve ortaokul boyunca her iki becerinin de geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır. Böylece okuyan, yazan, düşünen, araştıran, sorgulayan ve ülkemizin geleceğine yön veren bireyler yetiştirilmelidir” (Güneş, 2016, 30). Öğrencilerin çocukluk dönemlerinden itibaren kalemle yazma eğitimi almalarına özen gösterilmeli ve bu durum ilk okuma-yazma çalışmalarıyla desteklenmelidir. İlkokul ve ortaokul dönemlerinde alınan yazma eğitiminin ortaöğretim düzeyinde e-yazma etkinlikleriyle destek verilmesi gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin derslerde e-yazma etkinliklerinde bulunurken daha aktif olmaları önemli sonuçlardan biridir. Ayrıca e-yazma etkinlikleri gerçekleştirirken yazım ve noktalama kurallarına dikkat etmeleri de e-yazma alışkanlıklarını destekleyen önemli bir sonuçtur. Öğrencilerin e-yazma etkinliklerine karşı olan bu olumlu tutumu onların yazma becerilerini teknolojik

gelişmeler altında gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin günlük hayatta e-yazma etkinliklerinde bulunma ihtiyacı da onların bu gereksinimi sürdürmek istemelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Hayat boyu sürdürülebilir bir etkinlik olan e-yazma alışkanlığı öğrencilerin okul sürecinde edindikleri becerilerle daha da bilinçli hâle gelmektedir. Bütün bunlara rağmen öğrencilerin hâlâ e-yazma konusunda endişelerinin olması ve okulda kendilerini yorgun hissediyor olmaları da e-yazma alışkanlıkları önünde duran engeller olarak gösterilebilir.

4.1. Öneriler

Ortaöğretim öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarının değerlendirildiği bu araştırmada elde edilen sonuçlara yönelik önerileri şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilere derslerde konunun içeriğine uygun e-yazma örnekleri düzenli olarak yaptırılabilir.
- Ortaöğretim öğrencilerine evde e-yazma becerilerini geliştirebilecek etkinlikler yaptırılabilir.
- Öğretmenler proje konuları dağıtırken e-yazma becerilerini destekleyici çalışmalar yaptırılabilir.
- Okulların fiziki yapısı da göz önüne alınarak e-yazma faaliyetlerine uygun sınıfların sayısı artırılabilir.
- Öğretmenlere yönelik e-yazma faaliyetlerini içine alan hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Aileleri e-yazma konusunda bilinçlendirmeye yönelik eğitimler verilebilir.
- Öğrencilerin gerek okul ortamında gerekse de evde kullandıkları e-yazma ortamları sağlık açısından daha uygun hale getirilmelidir. Boyun, bel ve göz problemlerine dikkat edilmelidir.
- Öğrencilere e-yazma konusunda dikkat edilecek hususlar ve doğru Türkçe kullanımı hakkında düzenli bilgilendirmeler yapılabilir.
- Öğrencilere ve ailelere güvenli internet kullanımı konusunda düzenli eğitimler verilebilir.

- Öğrencilerinin e-yazma alışkanlıklarını hayat boyu sürdürebilecekleri projeler geliştirilerek bu becerinin sürdürülebilirliği sağlanabilir.
- Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarında e-yazma çalışmalarını destekleyen etkinliklere daha çok yer verilebilir.
- Öğretim programlarında yer alan blog ve e-posta kullanımını dışında güncel tür ve içeriklerin de öğretim programlarına dahil edilebilir.
- E-yazma çalışmaları gerçekleştirilirken okulun bütün birimleri bu süreçte dahil edilerek daha verimli çalışmalar yapılabilir.
- Okullarda e-yazma etkinliklerinin sayısı artırılarak e-gazete, e-dergi, e-kütüphane gibi içerikler gerçekleştirilebilir.



KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve babaların ilkokul ortaokul ve lise öğrencisi çocukları ile kendilerinin dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ada, S. ve Tatlı, H. (2013). Akıllı telefon kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. *Akademik Bilişim-XV*, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri.
- Adıgüzel, A. (2005). Avrupa birliği'ne uyum sürecinde öğretmen niteliklerinde yeni bir boyut: Bilgi okuryazarlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 167, 45-54.
- Akçin, N. (2009). Öğrenme güçlüğü gösteren çocukların yazma sürecinde gösterdiği özellikler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 5-18.
- Akyol, H. (2012). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi (yeni programa uygun)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alanazi, A. (2013). *Using electronic writing to promote students' writing*, Eastern Washington University , Cheney, Washington.
- Arıcı, A. F. (2018). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Baccino, T. (2009). Aspects négatifs et bienfaits de la lecture sur écran, *Actual.itté*.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bağcı H. (2014). Yazılı anlatım ve unsurları, M. Özbay (Ed.), *Yazma Eğitimi içinde*, (s.89). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Binyazar, A. ve Özdemir, E. (2002). *Yazma öğretimi yazma sanatı*, İstanbul: Papirüs Yayınları.
- Bülbül, M.Ş. (2006). Ortaöğretim öğrencilerinin cep telefonu kullanımı üzerine bir araştırma. *IETC*, 19(21), 307-310.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Chi-Fen, (2006). The development of e-mail literacy: from writing to peers to writing to authority figures. *National Kaohsiung First University of Science and Technology*, 10(2), 35-55.

- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Çetin, İ. ve Uzun Y. (2010). Türkiye’de ve İngiltere’de Edebiyat Öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 397-412.
- Çetinkaya, L. ve Keser, H. (2014). Öğretmen ve öğrencilerin tablet bilgisayar kullanımında yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 13-34.
- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde edebî metnin yeri ve anlamı. *Millî Eğitim*, 169, 1-9.
- Çiftçi, M (2003). Dil ve Edebiyat öğretiminde zaman haritası. *TÜBAR XIII-Bahar*, 71-78.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB Basımevi Yayınları.
- Duran, E. (2013). Yazmada etkililik: kalem ve klavyeye yönelik bir karşılaştırma. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/3, Winter, p. 179-187, Ankara-Turkey
- Duran, E., Özen, N., (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46.
- Dündar, H., Akçayır, M. (2014). Implementing tablet BİLGİSAYARs in schools: Students’ attitudes and opinions. *Computers in Human Behavior*, 32, 40–46.
- Elkatmış, M. (2015). Kâğıttan ekrana: ekran okuma. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 1-15
- Ercan, A., Ateş, M. (2015). Ekrandan okuma ile kâğıttan okumanın anlama düzeyi açısından karşılaştırılması, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 395-406
- Erdem, İ. (2013). Konuşma eğitimi esnasında karşılaşılan konuşma bozuklukları ve bunları düzeltme yolları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 415-452.
- Erdem İ. (2013). Konuşma eğitimi, kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme., A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Birinci Baskı. Ankara. Pegem A Yayıncılık.

- Feinstein, H and Hagerty, R. (1994). Visual literacy in general education at the university of Cincinnati. Visual literacy in the digital age: Selected Readings From The Annual Conference Of The International Visual Literacy Association (25 Copyright © The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication. 25th Rochester, New York, October 13-17, 1993,205-212.) (ERIC Document Reproduction Service No. ED 370 602).
- Gonzales, L., Vodicka, D. (2010). Top ten internet resources for educators. *Leadership*. 39(3), 8-37.
- Guadalupe, Á. (2012). New technologies in the university context: the use of blogs for developing students' reading and writing skills. *National University of General Sarmiento, RUSC VOL. 9 No 2 | Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona*.
- Güneş, F. (1997). *Okuma-yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güneş, F. (2010). Öğrencilerde ekran okuma ve ekranik düşünme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 1-20.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar modeller*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Güneş, F. (2016). Eğitimde kalem ve tuşlarla yazma tartışmaları, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 19-33.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- HO, M., Savignon, S. J. (2007). Face-to-face and computer-mediated peer review in efl writing. *CALICO Journal*, 24(2), 269-290.
- Işıksalan, S. (2011). Türk Edebiyatı öğretim programının değerlendirilmesi: Eskişehir örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 15-40.
- İpşiroğlu, Z. (2007). Türkçe öğretiminde yaratıcılık Almanya'daki yeni öğretmenler: göçmen kökenli üçüncü kuşak, *Dil Dergisi*, 3(5), 21-27.
- İşler A. (2002). Günümüzde görsel okur yazarlık ve görsel okur yazarlık eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.

- Kabir, S. (2014). *Sanal röntgencilik ve Facebook'ta bireyselliğin kullanımı, Sosyal Medya Devrimi*, (çev. Pilgir, A). İstanbul: Su yayınları.
- Karahan, M. (2001). *Eğitimde bilgi teknolojileri*. Malatya: İnönü Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (1999). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yay.
- Keys, C.W. (2000). Investigating the thinking processes of eighth grade writers during the composition of a scientific laboratory report. *Journal of Research in Science Teaching*, 37(2), 676-690.
- Kuduban, Ö., Aktekin, S. (2013). Türk Edebiyatı dersi öğretim programı'na yönelik öğretmen görüşleri: Trabzon örneği. *Karadeniz Araştırmaları*, Güz, 39, 167-186.
- Kurbanoglu S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: kavramsal bir analiz, *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 729-743
- Kurt, A., Kürüm, D. (2010). Medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme arasındaki ilişki: kavramsal bir bakış, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 20-34.
- Kurudayıoğlu M., Tüzel S. (2010). 21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi, *TÜBAR-XXVIII-/Güz*, 283-298.
- Maden, S. (2013). Niçin dinlemiyoruz? Dinleyememe probleminin sosyokültürel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 49-83.
- Maden, S., Banaz, E., Maden, A. (2018). Türkçe öğretmen adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 103-112.
- Maden, S. ve Karadağ, Ö. (2013). "Yazma eğitimi, kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme", A. Güzel ve H. Karatay (Editörler) *Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde, Birinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- MEB, (2017). Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı.
- MEB, (2017). Türkçe Dersi öğretim programı.
- MEB, (2005), *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- MEB, (2009). *İlköğretim Türkçe (1-5. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayıncılık.
- MEB. (2011). *Örnekleme*. Ankara: Sağlık Hizmetleri Sekreterliği Yayını.
- Moran, B. (2003). *Edebiyat kuramları ve eleştiri*. İstanbul: İletişim.
- Nalıncı, A.N. (2000). *Avrupa birliğine tam üyelik yolunda başarının anahtarı: yeniden yapılanma*, Ankara: Ümit Yay.
- Oğuzkan, A. (2006). *Örneklerle Türkçe ve kompozisyon bilgisi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Orhan, R., (2007). Alışkanlık, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 301-315.
- Önal, H. İ. (2007). Medya okuryazarlığı: kütüphanelerde yeni çalışma alanı. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(3), 335-359
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özbay, M. (2014). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özbay, M. ve Özdemir, O. (2013). Türkçe öğretim programı için bir öneri: dijital okuryazarlığa yönelik amaç ve kazanımlar. *Okuma Yazma Eğitim Araştırmaları*, 2(2), 31-40.
- Özdemir, E. (1991). *Yazma öğretimi Türk dili ve edebiyatı öğretimi (A. Sezer ve F. Oğuzkan ile birlikte)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Özdemir, E. (1999). *Yazınsal türler*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Polat, H. (2018). *Eğitimcilerin kâğıttan okuma ve ekran okuma ile kalemle yazma, klavyeyle yazma ve elektronik kalemle yazmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi*, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Sarıkaya, B. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(69), 1098-1107.
- Sarsar, F., Başbay, M., ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431
- Taşer S. (2000). *Konuşma eğitimi*, İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.

- Uzun K., Uluçay D. U. (2017). İş ortamında whatsapp kullanımı ve kesintiye uğrama, *Selçuk İletişim*, 10(1), 216-231.
- Ülper, H. (2008). *Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi programının öğrenci başarısına etkisi*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yılmaz, M. (2014). *Yeni gelişmelerin ışığı altında Türkçe eğitimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.



URL 1: 2018 İnternet kullanım istatistikleri,

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028'den 10/03/2018 tarihinde erişilmiştir.

URL 2: Bilgisayar sözcüğü,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.c48944a3c08a5.55502011'den 23/01/2019 tarihinde erişilmiştir.

URL 3: Yazma sözcüğü,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c606a64832176.51969269'den 10/02/2019 tarihinde erişilmiştir.

URL 4: Cep telefonu sözcüğü,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c61209be73e79.70854719'dan 11/02/2019 tarihinde erişim sağlanmıştır.

URL 5: Medya Okuryazarlığı,

<http://www.iletisimvediplomasi.com/medya-okuryazarligi-prof-dr-zakir-avşar>'dan 11.10.2017 tarihinde erişim sağlanmıştır.

URL 6: Dijital sözcüğü,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cc09aa0231641.19596838'den 24/04/2019 tarihinde erişim sağlanmıştır.

EKLER



T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29409993-605.01-E.5469820
Konu : Araştırma İzni.

16.05.2016

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü' nün 2012/13 nolu Genelgesi.

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Murat KAYA, "**Ortaöğretim Öğrencilerinin E-Yazma Alışkanlıklarının Yazma Başarı ve Motivasyonuna Etkisi**" konulu araştırma yapmak istemektedir. İlgili çalışma; İlimiz merkez ilçedeki Aksu And. Lisesi, Mimar Sinan And. Lisesi, Nurettin Canikli And. İ.H. Lisesi, Giresun Fen Lisesi, 125. Yıl M.T.A. Lisesi, Giresun Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Giresun Sosyal Bilimler Lisesi, Giresun Lisesi, Hamdi Bozbağ And. Lisesi ve Kale M.T.A. Lisesi' nde, "Elektronik Yazma (E-Yazma) Alışkanlıklarına Yönelik Ölçme Formu (1 sayfa)" ve "Yazma Motivasyonu Ölçeği (1 sayfa)" veri toplama araçlarıyla gerçekleştirilecektir.

Giresun Üniversitesi Rektörlüğü' nün 09.05.2016 tarih ve 56021829/302.08.01/ 537- 3422 sayılı yazısı ile eklerinin, ilgi genelge doğrultusunda "Araştırma Değerlendirme Komisyonu"na incelenmesi sonucunda, söz konusu çalışmada kullanılacak Müdürlüğümüzce mühürlenmiş veri toplama araçlarının; yukarıda isimleri belirtilen okullarda, 16.05.2016-10.06.2016 tarihleri arasında, okul yönetiminin sorumluluğunda/gözetiminde, okul yönetiminin planlayacağı çalışma takvimi ile eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına dayalı ve çalışmada toplanacak verilerin sadece bu araştırma dahilinde kullanılması koşulları ile uygulanmasında herhangi bir sakıncanın olmadığı Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Ergin AYBAR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
16.05.2016

Necati AKKURT
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşılı ile Aynıdır
13.05/2016

Kemal BAŞAK
Tekniker

Hükümet Konağı A Blok Zemin Üstü ve Kat:1 GİRESUN
Elektronik Ağ : <http://giresun.meb.gov.tr>
e-posta : arge28@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Kemal BAŞAK / Tekniker
Strateji Geliştirme Şubesi
Tel : (454) 215 75 25 - 136 Fax : (454) 215 75 22

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7c94-1220-3d7b-97ff-5ab0 kodu ile teyit edilebilir.

ELEKTRONİK YAZMA (E-YAZMA) ALIŞKANLIKLARINA YÖNELİK ÖLÇME FORMU

Değerli öğrenciler,

Aşağıdaki ölçek sizlerin e-yazma (bilgisayar, cep telefonu, tablet vb. ekranlar üzerine klavye, s-pen, e-kalem vb. ile yazı yazma) becerilerinizi ölçmeyi amaçlamak için hazırlanmıştır. Size en uygun olan seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız. Bu ölçeği cevaplandırırken bütün yazma eylemlerinizi göz önünde bulundurunuz. Verdiğiniz cevaplar sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Teşekkür ederiz.

I. KİŞİSEL BİLGİLER (Size uygun olanı X ile işaretleyiniz)

Cinsiyet: () Bayan () Bay

Yaş:..... Sınıf:.....

Kalem tutma ile ilgili bir rahatsızlık/engeliniz var mı? () Evet () Hayır

Hangi sıklıkta kitap okursunuz? () Her Gün () Her Hafta () Her Ay () İhtiyaç duyduğumda

Ailenizde sizden başka kitap okuyan kim/kimler var? () Anne () Baba () Kardeş

Aile bireyleriyle okuma saatiniz var mı? () Evet () Hayır

Sizin için hangisi daha önemlidir? () Yazma () Okuma () Konuşma () Dinleme () Hepsini

Amenizin Eğitim Düzeyi: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite

Babanızın Eğitim Düzeyi: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite

Amenizin Mesleği: Yaşı:.....

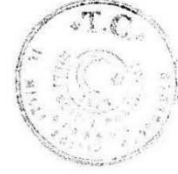
Babanızın Mesleği: Yaşı:.....

Evinizde bilgisayar var mı? () Evet () Hayır

Evinizde/odanızda internet bağlantısı var mı? () Evet () Hayır

Cep telefonunuz var mı? () Evet () Hayır

Cep telefonunuzdan internete bağlanıyor musunuz? () Evet () Hayır



		Aşağıdaki maddeler için size en uygun durumu "X" ile kutucuğa işaretleyiniz.	Her Zaman	Çoğunlukla	Ara Sıra	Hicbir Zaman
		II. GENEL YAZMA				
AMMAÇ	1	Duygu, düşünce, hayal ve görüşlerimi yazarak ifade ederim.				
	2	Şiir yazarım. deneyimlerimi yazarak ifade ederim.				
	3	Öykü yazarım.				
	4	Günlük yazarım.				
	5	Arkadaşlarımla mektuplaşırım.				
	6	Dilekçe yazabilirim.				
	7	Kitap okurken not alırım.				
İHTİYAÇ	8	Kalemle yazma yerine klavye ile yazmayı tercih ederim.				
	9	İlgi alanıma giren konularda kişisel görüş ve bakış açımı içeren yazılar yazarım.				
	10	Yazmanın öğrenmeyi olumlu etkilediği görüşüne katılırım.				
	11	Konferans ya da herhangi bir konuşmayı dinlerken not alırım.				
	12	Günlük ihtiyaçlarımı karşılamak için yazmayı kullanırım				
	13	Bana verilen bir atasözünü, vecize ya da kelimeleri kompozisyon kurallarına uygun bir biçimde yazarım				
	14	Yazıma başlarken ilk cümlemi yazmakta zorlanırım.				
	15	Duygularımı yazılı bir biçimde ifade etmekte güçlük yaşarım.				
	16	Yazmanın estetik düşünme becerimi geliştirdiğine inanırım.				
	17	Yazmak kişisel gelişimimi olumlu yönde etkiliyor.				
	18	Yazmak hayal gücümü geliştiriyor.				
	19	Yazı yazmak benim için bir ihtiyaçtır.				
	20	Yazma konusunda endişelerim vardır.				

		İler Zaman	Çoğunlukta	Ara Sıra	İlk/bir Zaman
	III. ELEKTRONİK YAZMA/E-YAZMA ALIŞKANLIKLARI				
YAZMA PSIKOLOJİSİ	1 E-yazmaya karşı oldukça ilgiliyim.				
	2 E-yazmada kendimi rahat hissediyorum.				
	3 E-yazmaya karşı endişelerim var.				
	4 Elektronik ortamlarda yazma ders motivasyonumu artırıyor.				
	5 E-yazma sırasında kendimi çok yorgun hissediyorum.				
AMAC - DİL VE ANLATIM	6 İnternette paylaşımlarda bulunurum.				
	7 E-postalarımnda, telefon mesajlarımnda ve internetteki anlık mesajlaşmalarımnda Türkçe karakter kullanmaya dikkat ederim.				
	8 Sosyal paylaşım sitelerinde yorum yazarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederim.				
	9 Kişisel bir mektupta, e-postada haber, olay ve gelişmeler hakkında bilgiler veririm.				
	10 Teknoloji araçlığı ile yazma etkinliklerinde bulunmak yazma becerilerimi kstthiyor.				
	11 Klavye ile yazarken acele ederim.				
	12 Klavye ile yazarken daha çabuk cümle kurabiliyorum.				
	13 Klavye ile yazarken daha az hata yapıyorum.				
	14 Teknolojik gelişmeleri yakından takip ederim.				
	15 İnternet sitelerinde yazı yazarım.				
ARAÇLAR	16 Düşüncelerimi önce kâğıda dökerim ardından bilgisayarda yazarım.				
	17 Okulda teknoloji araçlığıyla yazı yazmaktan zevk ahırım.				
	18 E-posta ile bilgi alışverişimde bulunurum.				
	19 E-yazma faaliyetleri içeren derslerde daha aktif olurum.				
	20 Gün içerisinde elektronik ortamlarda (bilgisayar, cep telefonu, tablet) yazı yazma ihtiyacı duyarım.				
	21 Kişisel bir blog (veya internet sitesi) sahibiyim.				
	22 S-pen, stylus, apple pencil gibi elektronik kalemler kullanırım				

IV. E-YAZMA ALIŞKANLIKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİZ

1-Elektronik yazma ile kendinizi daha iyi ifade ettiğinizi düşünür müsünüz?

.....

.....

.....

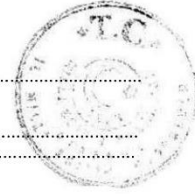
.....

.....

.....

.....

.....



2-Yazı yazarken kullandığınız araçlar (kalem, klavye, cep telefonu vb.) için özel bir tercihiniz var mıdır?

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Murat KAYA, 1978 yılında Giresun'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Giresun'da tamamladı. 1997-2001 yılları arasında Doğu Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü okudu. 2001 yılı Aralık ataması ile Rize ili Kalkandere ilçesinin Ormanlı ilköğretim okuluna Türkçe öğretmeni olarak atandı. 2004 yılında vatani görevini yedek subay öğretmen olarak Yozgat ili Sorgun Anadolu lisesinde yaptı. 2004 yılında eş değer bölge tayini ile Giresun ili Dereli ilçesine Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak atandı. Burada 3 yıl görev yaptıktan sonra 2007 yılında Giresun ili 125. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine atandı ve aynı okulda Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak görevine devam etmektedir. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana bilim dalında başladığı yüksek lisan eğitimine hâlen devam etmektedir.